

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI**

**SURİYELİ İNŞAAT İŞÇİLERİNİN KAYSERİ İLİ
ÖLÇEĞİNDE İNŞAAT SEKTÖRÜNE KATKILARININ
ARAŞTIRILMASI**

**Hazırlayan
Abdullah Selim TAFLI**

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Savaş BAYRAM**

Yüksek Lisans Tezi

**Haziran 2019
KAYSERİ**

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İNŞAAT MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI**

**SURİYELİ İNŞAAT İŞÇİLERİNİN KAYSERİ İLİ
ÖLÇEĞİNDE İNŞAAT SEKTÖRÜNE KATKILARININ
ARAŞTIRILMASI
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Hazırlayan
Abdullah Selim TAFLI**

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Savaş BAYRAM**

**Haziran 2019
KAYSERİ**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Abdullah Selim TAFLI

“Suriyeli İnşaat İşçilerinin Kayseri İli Ölçeğinde İnşaat Sektörüne Katkılarının Araştırılması” adlı Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi’ ne uygun olarak hazırlanmıştır.

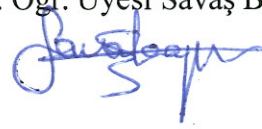
Hazırlayan

Abdullah Selim TAFLI

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Savaş BAYRAM

İnşaat Mühendisliği ABD Başkanı

Prof. Dr. Ahmet Alper ÖNER

Dr. Öğr. Üyesi Savaş BAYRAM danışmanlığında **Abdullah Selim TAFLI** tarafından hazırlanan “**Suriyeli İnşaat İşçilerinin Kayseri İli Ölçeğinde İnşaat Sektörüne Katkılarının Araştırılması**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü **İnşaat Mühendisliği** Anabilim Dalında **yüksek lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

28 / 06 / 2019

JÜRİ:

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Savaş BAYRAM
Üye : Doç. Dr. Zübeyde Özlem PARLAK BİÇER
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Fatih KIRAZ

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 23/04/2019 tarih ve 2019/52-31 sayılı kararı ile onaylanmıştır.

.....
23 / 04 / 2019

Prof. Dr. Mehmet AKKURT

Enstitü Müdürü

TEŐEKKÖR

Çalışmalarım süresince değerli vaktini, tavsiyelerini ve desteklerini benden hiçbir zaman esirgemeyen, bana her zaman sabır ve anlayış gösteren kıymetli tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Savaş BAYRAM' a en kalbi duygularımla teşekkürlerimi sunarım.

Sadece bu süreç boyunca değil, hayatımın her anında hiçbir desteğini benden esirgemeyen, her zaman benimle olan ve bugünlere gelmeme vesile olan kıymetli aileme sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

Abdullah Selim TAFLI

Haziran 2019, KAYSERİ

SURİYELİ İNŞAAT İŞÇİLERİNİN KAYSERİ İLİ ÖLÇEĞİNDE İNŞAAT SEKTÖRÜNE KATKILARININ ARAŞTIRILMASI

Abdullah Selim TAFLI

**Erciyes Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi, Haziran 2019
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Savaş BAYRAM**

ÖZET

Küresel değişim, yüzyıllar boyu süregelen ülkeler arası bir etkileşimdir. Ülkelerde meydana gelen ekonomik, teknolojik ve politik gelişmeler, önceden olduğu gibi 21. yüzyılda da birçok ülkeyi etkilemiştir. 2011 yılında meydana gelen Arap Baharı ile Arap ülkelerinde meydana gelen isyanlar daha sonra tüm Ortadoğu bölgesine sıçramıştır. 15 Mart 2011 tarihinden sonra da Suriye'ye sığınarak, ülkede iç karışıklıklar ve çatışmalara neden olmuş, bu olaylar sonucunda da binlerce kişi yaralanmış ve yine binlerce kişi de hayatını kaybetmiştir. Suriye'de yaşanan bu iç savaş etkisinin sonucu olarak, komşu ülkeler de hiç şüphe yok ki süreçten etkilenmiştir. Türkiye de bu süreçten en çok etkilenen ülke olarak; dil, din, ırk, mezhep farkı gözetmeksizin kapılarını Suriyeli sığınmacılara açmış, iç karışıklıktan kaçan milyonlarca insana sığınılacak bir liman olmuştur. Türkiye'ye milyonlarca Suriyeli göç etmiş, bu olay da pek çok sosyolojik problemin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Göç ile birlikte ortaya çıkan problemlerden biri göç edenlerin istihdamıdır. Kayseri iline göç eden Suriyelilerden bir kısmı inşaat sektörü içerisinde işçi statüsünde istihdam edilirken, diğer yandan da sektör içerisinde işveren ve işçi üzerinde birtakım etkiler oluşturmuştur. Bu bağlamda Kayseri ili ölçeğinde yapılan saha çalışmasıyla 43 Suriyeli işçi, 45 T.C. vatandaşı işçi ve 45 T.C. vatandaşı işveren olmak üzere toplam 133 kişiye yüz yüze görüşerek anket çalışması yapılmıştır. Anket verilerine dayanarak Suriyeli işçilerin Kayseri ilindeki inşaat sektörüne olan katkıları ile inşaat sektöründe yer alan T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin düşünceleri ve beklentileri araştırılmıştır. İnşaat sektöründeki Suriyeli işçilere ait değerlendirmeler yapılarak, geleceğe yönelik alınması gereken önlemlere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kayseri İnşaat sektörü, Suriyeli göçmen, Arap baharı, İş gücü

INVESTIGATION OF THE CONTRIBUTION OF SYRIAN CONSTRUCTION WORKERS TO THE CONSTRUCTION SECTOR IN KAYSERI

Abdullah Selim TAFLI

Erciyes University, Graduate School of Natural and Applied Sciences

Master Thesis, June 2019

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Savaş BAYRAM

ABSTRACT

Global change is an inter-country interaction that has been going on for centuries. Economic, technological and political developments in countries have affected many countries in the 21st century as before. With the Arab Spring in 2011, riots in Arab countries later spread to the entire Middle East region. After March 15, 2011, it jumped to Syria, causing internal turmoil and conflicts in the country, resulting in thousands of injuries and thousands of deaths. As a result of this civil war in Syria, there is no doubt that the neighboring countries have been affected. Turkey in this process as the most affected country; has opened its doors to Syrian refugees regardless of language, religion, race and sect, and has become a haven for millions of people fleeing internal confusion. Millions of Syrians who emigrated to Turkey, this event has led to the emergence of many sociological problems. One of the problems associated with migration is the employment of immigrants. While some of the Syrians who migrated to Kayseri province were employed as workers in the construction sector, they also created some impacts on employers and workers within the sector. In this context, 43 Syrian workers, 45 Turkish workers and 45 Turkish employers; finally a total of 133 people were interviewed face-to-face. Based on the survey data, the contribution of the Syrian workers to the construction sector in Kayseri and the opinions and expectations of Turkish citizens and employers were investigated. Evaluations of Syrian workers in the construction sector were made and measures to be taken for the future were suggested.

Keywords: Kayseri Construction Sector, Syrian Refugees, Arab Spring, Labor

İÇİNDEKİLER

SURİYELİ İNŞAAT İŞÇİLERİNİN KAYSERİ İLİ ÖLÇEĞİNDE İNŞAAT SEKTÖRÜNE KATKILARININ ARAŞTIRILMASI

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	ii
YÖNERGEYE UYGUNLUK.....	iii
KABUL VE ONAY	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xi
TABLOLAR LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
GİRİŞ	1

1. BÖLÜM

GENEL BİLGİLER ve LİTERATÜR ÇALIŞMASI

1.1. Araştırmanın Amacı	4
1.2. Araştırmanın Önemi.....	6
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları	7
1.4. Çalışmanın Yöntemi	7
1.5. Literatür Taraması	8

2. BÖLÜM

YÖNTEM VE MATERYAL

2.1. Veri Toplama.....	15
2.1.1. Veri Kavramı.....	15
2.1.2. Değişken Kavramı.....	16
2.2. Veri Toplama Yöntemleri.....	16
2.2.1. Gözlem Yapma.....	17
2.2.2. Görüşme Gerçekleştirme.....	18
2.2.3. Anket Yapma	18
2.2.4. Ölçekler	21
2.2.5. Tarama.....	22
2.3. Tez Kapsamında Uygulanan Yöntem.....	23

3. BÖLÜM

ORTADOĞU'NUN GENEL DURUMU VE GÖÇ, SIĞINMACI, MÜLTECİ KAVRAMLARI

3.1. Ortadoğu	24
3.2. Arap Baharı	26
3.3. Arap Baharı ve Suriye	27
3.4. Göç, Sığınmacı, Mülteci Kavramları Genel	29
3.5. Göç Kavramı.....	31
3.6. Türkiye ve Göç Tarihi.....	35
3.6.1. Cumhuriyet Öncesi Göçler.....	36
3.6.2. Cumhuriyet Dönemi ve Sonrasında Göçler	36
3.6.3. Statüsüne Göre Sığınmacılar ve Mülteciler	38
3.7. Türkiye'ye Suriyeli Göçü.....	39

4. BÖLÜM

UYGULAMA

4.1.Demografik Özellikler.....	49
4.2.Anket Sorularına İlişkin Bulgular.....	61

5. BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇLAR

5.1.Tartışma.....	93
5.2. Sonuç.....	102
KAYNAKÇA	106
EK.....	113
ÖZGEÇMİŞ.....	116

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
AK	: Avrupa Konseyi
BM	: Birleşmiş Milletler
BMMYK	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
İHH	: İnsan Hak ve Hürriyetleri ve İnsani Yardım Vakfı
KTO	: Kayseri Ticaret Odası
M.S.	: Milattan Sonra
PYD	: Demokratik Birlik Partisi
RÖE	: Rölatif Önem Endeksi
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
YUKK	: Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1. Geçici koruma altındaki Suriyelilerin yaş ve cinsiyet dağılımı.....	44
Tablo 3.2. Türkiye’deki Suriyelilerin illere göre dağılımı.....	45
Tablo 4.1. Ölçek güvenilirliği, Cronbach’s Alpha katsayısı.....	61
Tablo 4.2. Rölatif önem endeksi	62

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Veri toplama yöntemleri	17
Şekil 2.2. Görüşme türleri	18
Şekil 2.3. Anket hazırlama ve uygulama diyagramı	19
Şekil 3.1. Ortadoğu haritası.....	24
Şekil 3.2. Suriyeli vatandaşların can kayıpları.....	40
Şekil 3.3. Türkiye’deki Suriyelilerin yıllara göre değişimi.....	42
Şekil 3.4. Suriyelilerin göç hareketi haritası	46
Şekil 4.1. T.C. Vatandaşı ve Suriyeli işçilere ait uyruk dağılımı yüzde grafiği	50
Şekil 4.2. T.C. Vatandaşı İşçilere ait cinsiyet dağılımı yüzde grafiği	50
Şekil 4.3. T.C. Vatandaşı İşverenlere ait cinsiyet dağılımı yüzde grafiği	51
Şekil 4.4. T.C. Vatandaşı işçilerin yaş dağılımı yüzde grafiği	51
Şekil 4.5. Suriyeli işçilerin yaş dağılımı yüzde grafiği	52
Şekil 4.5. T.C. Vatandaşı işçilere, işverenlere ait medeni hal yüzde grafiği	52
Şekil 4.6. Suriyeli işçilere ait medeni hal yüzde grafiği	53
Şekil 4.7. T.C. Vatandaşı işçilere ait çocuk sayısı yüzde grafiği	53
Şekil 4.8. T.C. Vatandaşı işverenlere ait çocuk sayısı yüzde grafiği	54
Şekil 4.9. Suriyeli işçilere ait çocuk sayısı yüzde grafiği	54
Şekil 4.10. T.C. Vatandaşı işçilerin öğrenim durumu yüzde grafiği	55
Şekil 4.11. T.C. Vatandaşı işverenlerin öğrenim durumu yüzde grafiği.....	55
Şekil 4.12. T.C. Vatandaşı işverenlerin meslek durumu yüzde grafiği	56
Şekil 4.13. Suriyeli işçilerin öğrenim durumu yüzde grafiği	56
Şekil 4.14. T.C. Vatandaşı işçilerin mesleki tecrübe yüzde grafiği	57
Şekil 4.15. T.C. Vatandaşı işverenlerin mesleki tecrübe yüzde grafiği	57
Şekil 4.16. Suriyeli işçilerin mesleki tecrübe yüzde grafiği	58
Şekil 4.17. T.C. Vatandaşı işçilerin aylık gelir yüzde grafiği	58
Şekil 4.18. T.C. Vatandaşı işverenlerin aylık gelir yüzde grafiği	59
Şekil 4.19. Suriyeli işçilerin aylık gelir yüzde grafiği	59
Şekil 4.20. Suriyeli işçilerin dil seviyesi yüzde grafiği	60
Şekil 4.21. Suriyeli işçilerin Kayseri’ye gelme nedeni yüzde grafiği	60

Şekil 4.22. Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilerin yaşanan göç nedeni olarak Suriye'deki savaş olduğu hakkındaki düşünceleri yüzde grafiği	63
Şekil 4.23. T.C. vatandaşı işverenlerin yaşanan göç nedeni olarak Suriye'deki savaş olduğu hakkındaki düşünceleri yüzde grafiği	64
Şekil 4.24. Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilerin yaşanan göç nedeni olarak Suriye'deki savaş hakkındaki düşünceleri yüzde grafiği	65
Şekil 4.25. vatandaşı işverenlerin yaşanan göç nedeni olarak Suriye'deki savaş hakkındaki düşünce yüzde grafiği	65
Şekil 4.26. Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilerin yaşanan göç nedeni olarak Suriye'deki savaş hakkındaki düşünce yüzde grafiği	66
Şekil 4.27. T.C. vatandaşı işverenlerin yaşanan göç nedeni olarak Suriye'deki savaş hakkındaki düşünce yüzde grafiği	67
Şekil 4.28. Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilerin zorunlu olarak inşaat sektöründe çalıştıklarını gösteren yüzde grafiği	67
Şekil 4.29. T.C. vatandaşı işverenlerin zorunlu olarak inşaat sektöründe çalıştıklarını gösteren yüzde grafiği	68
Şekil 4.30. Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilerin, Suriyeli işçi/ustaların Kayseri'deki inşaat sektörüne katkısı hakkındaki yüzde grafiği	69
Şekil 4.31. T.C. vatandaşı işverenlerin, Suriyeli işçi/ustaların Kayseri'deki inşaat sektörüne katkısı hakkındaki yüzde grafiği	70
Şekil 4.32. Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilerin, Suriyeli işçi/ustaların Kayseri'de çalışıyor olmalarının Türk işçilerin istihdamını olumsuz yönde etkilediği hakkındaki düşüncelerinin yüzde grafiği	70
Şekil 4.33. T.C. vatandaşı işverenlerin, Suriyeli işçi/ustaların Kayseri'de çalışıyor olmalarının Türk işçilerin istihdamını olumsuz yönde etkilediği hakkındaki düşüncelerinin yüzde grafiği	71
Şekil 4.34. İnşaat sektörünün Kayseri'deki iş imkânından memnuniyet yüzde grafiği..	72
Şekil 4.35. İnşaat sektörünün Kayseri'deki iş imkânından memnuniyet yüzde grafiği .	72
Şekil 4.36. Kazancı ile rahat geçinebilme görüşü yüzde grafiği	73
Şekil 4.37. Kazancı ile rahat geçinebilme görüşü yüzde grafiği	73
Şekil 4.38. Suriyeli işçi ustalar – Türk işçi / ustalar ile uyum içerisinde çalışma görüşü yüzde grafiği	74

Şekil 4.39. Suriyeli işçi ustalar – Türk işverenler ile uyum içerisinde çalışma görüşü yüzde grafiği	75
Şekil 4.40. Suriyeli işçi ustalar – Türk işçi / ustalar ile uyum içerisinde anlaşılma görüşü yüzde grafiği	76
Şekil 4.41. Suriyeli işçi ustalar – Türk işverenler ile uyum içerisinde anlaşılma görüşü yüzde grafiği.....	76
Şekil 4.42. Suriyeli işçi ustaların Kayseri’ye yerleşim nedeni ucuzdur görüşünün yüzde grafiği	77
Şekil 4.43. Suriyeli işçi ustaların Kayseri’ye yerleşim nedeni ucuzdur görüşünün yüzde grafiği	78
Şekil 4.44. Suriyeli işçi ustaların Kayseri’ye yerleşim nedeni ucuzdur görüşünün yüzde grafiği	79
Şekil 4.45. Suriyeli işçi ustaların Kayseri’ye yerleşim nedeni ucuzdur görüşünün yüzde grafiği	79
Şekil 4.46. Suriyeli işçi/ ustaların genellikle düzenli ve maaşlı işlerde çalıştıkları görüşünün yüzde grafiği	80
Şekil 4.47. Suriyeli işçi/ ustaların genellikle düzenli ve maaşlı işlerde çalıştıkları görüşünün yüzde grafiği	81
Şekil 4.48. Suriyeli işçi/ ustalar ve T.C. vatandaşı işçi/ustaların etkin iletişim kuramadıklarından genellikle beden dili kullanıldığı görüşünün yüzde grafiği	82
Şekil 4.49. Suriyeli işçi/ ustalar ve T.C. vatandaşı işçi/ustaların etkin iletişim kuramadıklarından genellikle beden dili kullanıldığı görüşünün yüzde grafiği	82
Şekil 4.50. Suriyeli işçi/ustaların İSG kurallarına sahip oldukları görüşünün yüzde grafiği	83
Şekil 4.51. Suriyeli işçi/ustaların İSG kurallarına sahip oldukları görüşünün yüzde grafiği	84
Şekil 4.52. Suriyeli işçilere yöneltilen Suriye’deki mesleğinin aynısının icrası hakkındaki görüşlerinin yüzde grafiği	84
Şekil 4.53. Suriyeli işçilerin Kayseri’deki işçilerin istihdamın etkilenmediği hakkındaki görüşlerinin yüzde grafiği	85

Şekil 4.54. Suriyeli işçilerin Kayseri’de kendi işlerini yaptıkları yönündeki görüşlerinin yüzde grafiği	86
Şekil 4.55. Suriyeli işçilerin Kayseri’de taşeron yanında çalıştıkları yönündeki görüşlerinin yüzde grafiği	86
Şekil 4.56. Suriyeli işçilerin Kayseri’de taşeron yanında çalıştıkları yönündeki görüşlerinin yüzde grafiği	87
Şekil 4.57. Suriyeli işçilerin gelecekte Kayseri’de yaşamaları hakkındaki görüşlerinin yüzde grafiği	87
Şekil 4.58. Suriyeli işçilerin Kayseri’den başka ile taşınmaları hakkındaki görüşlerinin yüzde grafiği	88
Şekil 4.59. Suriyeli işçilerin çalıştıkları işlerin günübirlik olması hakkındaki görüşlerinin yüzde grafiği	88
Şekil 4.60. T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin Suriyeli işçilerin iş kaliteleri hakkındaki görüşlerinin yüzde grafiği	89
Şekil 4.61. T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin Suriyeli işçilerin ucuz işgücü hakkındaki görüşlerine ait yüzde grafiği	90
Şekil 4.62. T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin Suriyeli işçilerin kendi iş kapasitelerini olumsuz etkilemeleri hakkındaki görüşlerine ait yüzde grafiği	90
Şekil 4.63. T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin Suriyeli işçilerin kendi iş kapasitelerini olumsuz etkilemeleri hakkındaki görüşlerine ait yüzde grafiği	91
Şekil 4.64. T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin Suriyeli işçilerin çalışmaya yatkın oldukları hakkındaki görüşlerine ait yüzde grafiği	92
Şekil 4.65. T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin Suriyeli işçilerin ücretlerinin Kayseri şartlarında yeterli olduğu hakkındaki görüşlerine ait yüzde grafiği.....	92

GİRİŞ

Küresel değişim, yüzyıllar boyu süregelen ülkeler arası bir etkileşimdir. Ülkelerde meydana gelen ekonomik, teknolojik ve politik gelişmeler, önceden olduğu gibi 21. yüzyılda da birçok ülkeyi etkilemiştir [1]. Ortadoğu da bu değişimin etkisine giren bölgeler arasındadır. Ortadoğu'daki insanların talep ettikleri özgürlük, insan hakları ve demokrasi nedeniyle halkın sokaklara döküldüğü yakın zamanda görülmüştür. Bunun sonucunda birçok insan yaralanmış, birçokları da hayatını kaybetmiştir. Bu mücadele veya çatışmaları kapsayan harekete 'Arap Baharı' denilmiştir.

Arap Baharından Ortadoğu'daki pek çok ülke etkilenmiştir. Bu süreçten etkilenen ülkelerden birisi de Suriye'dir. Suriye'de başlayan ayaklanmalar, ilerleyen zamanlarda bir kargaşaya ve daha sonra da bir iç savaşa dönüşmüştür. İç savaşın hem ülke içi hem de dış müdahaleler sonucu olduğu söylenebilir. Esasen 2011 yılında Tunus ve Mısır gibi Arap ülkelerinde meydana gelen isyanlar, tüm Ortadoğu bölgesine sıçramıştır. 15 Mart 2011 tarihinden sonra da Suriye'ye sıçrayarak, ülkede iç karışıklıklar ve çatışmalara neden olmuş, bu olaylar sonucunda da binlerce kişi yaralanmış ve yine binlerce kişi de hayatını kaybetmiştir.

Suriye'de yaşanan bu iç savaş etkisinin sonucu olarak, komşu ülkeler de hiç şüphe yok ki süreçten etkilenmiştir. Türkiye de bu süreçten en çok etkilenen ülke olarak; dil, din, ırk, mezhep farkı gözetmeksizin kapılarını Suriyeli sığınmacılara açmış, iç karışıklıktan kaçan milyonlarca insana sığınılacak bir liman olmuştur. Suriye nüfusunun yarıya yakını 2011 yılından itibaren iç karışıklıklara bağlı olarak sığınma talebinde bulunmuş ve başka ülkelere göç etmek durumunda kalmıştır. Yaklaşık 4 milyon Suriyeli Türkiye'ye göç etmiştir [2]. Sınır kapılarının ilk açıldığı zamanlarda yaşanan gayri resmî girişler de düşünüldüğü zaman bu sayının daha da fazla olduğu aşîkârdır.

Suriye'de meydana gelen iç çatışmalar sonucunda, başlangıçta Türkiye'ye giren sığınmacı sayısı az iken, 2012 yılından itibaren ateşkes müzakerelerinin başarılı

olmaması üzerine artan çatışmalara bağlı olarak mülteci akımında artış gözlenmiştir. Suriyeli mültecilerin sayısı arttıkça, Türk yetkililer tarafından belirli “tehlikeli” etnik, ideolojik ve dini grup üyelerinin gelişini kontrol etmek ve girişlerin sayısını kısıtlamak amacıyla bazı önlemler alınmıştır [3].

Suriye’den başka ülkelere insan hareketi ‘göç’ olarak adlandırılan bir fiili beraberinde getirmiştir. Göç olgusu basit bir yer değiştirme değildir. Asıl önem arz eden husus, yerleşilen ülkede meydana getireceği değişimlerdir.

Göç sonrası ele alınması gereken bir başka husus da göç edenlerin istihdamıdır. İstihdam konusunda göçmenlerin eğitim seviyeleri ve mesleki yeterlilikleri, gittikleri ülkede ilk etapta önemsiz görülmekte olup, vasıfsız işçi statüsünde çalışmaya başlama ihtimalleri yüksektir. Türkiye’ye gelen pek çok Suriyeli için de bu durum gerçekleşmiştir. Göç eden kişilerin mesleklerini icra edebilmeleri ve zanaatlarını sığındıkları ülkeye aktarmalarında sıkıntılar yaşandığı gibi, ülke açısından da ekonomik yönden ne şekilde değerlendirilecekleri sorun oluşturmaktadır. Bu nedenler göz önüne alınarak düşünüldüğü zaman, Suriye’den gelen göçmenlerin niteliksiz işlerde çalışmak zorunda kalmaları, hayatlarını idame ettirmeleri açısından zorunlu hale gelmektedir. Kendi mesleklerini yapamama konusunda bir başka etken de ‘lisan’ konusudur. Gittikleri ülkenin lisanını tam olarak bilememek, göçmenlerin kendi mesleklerini icra edememelerine sebep olmaktadır. Benzer şekilde Türkiye’ye gelen Suriyeli göçmenlerin eğitim seviyeleri yüksek olsa da genellikle yasa dışı yollarla ve düşük ücret ile çalışmaları muhtemeldir.

Türkiye’de faaliyet gösteren pek çok sektör bulunmaktadır. Bu sektörlerden birisi olan inşaat sektörü de ülke ekonomisi açısından lokomotif sektörlerden birisidir. Orta Anadolu’da yer alan Kayseri ilinde de inşaat sektörü aktif olarak gelişim sergilemekte, sektör içerisinde istihdam edilmek üzere iş gücüne ihtiyaç duyulmaktadır. İnşaat sektörü içerisinde pek çok branşta ihtiyaç duyulan iş gücü boşluğu Suriye’den Kayseri’ye göç eden Suriyeli işçiler ile de karşılanmaya çalışılmaktadır. Ucuz ve niteliksiz işgücü sağlayan Suriyeli işçilerin il ekonomisine fayda sağladığı düşünülürken, aslında pek çok açıdan olumsuzluk meydana getirdiği de görülmektedir. Tez çalışmasında inşaat sektöründe çalışan işçilerin sosyo-ekonomik katkıları da ayrıca incelenmiştir.

Çalışma kapsamında yapılan araştırma Kayseri ili ölçeğinde yapılmış olsa da ülke genelindeki inşaat sektörünün geleceği açısından oldukça önemlidir. Yapılan saha araştırmaları ve anket çalışması neticesinde elde edilen bilgiler oldukça önemli ve dikkat edilmesi gereken pek çok sonucu içermektedir. Suriye’de meydana gelen iç karışıklıklar ile ülkemize ve Kayseri’ye göç eden, insani duygularla misafir ettiğimiz ve istihdamını sağladığımız Suriyelilerden, inşaat sektöründe çalışanların gelecekte ne gibi problemlere neden olacakları, sektör içerisinde ne gibi durumlarla karşılaşılacağı araştırılmış ve bu bağlamda pek çok sonuca ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar ülke politikamız için yol gösterici olabileceği gibi sektör içerisinde yer alan işçi ve işverenlerin de bilgi sahibi olmalarıyla gelecek planlarını doğru yapmaları noktasında faydalı olacaktır.

1. BÖLÜM

GENEL BİLGİLER ve LİTERATÜR ÇALIŞMASI

1.1. Araştırmanın Amacı

Göç hareketleri günümüz toplumlarının temel bir parçasıdır. Türkiye, yakın geçmişinde Balkanlar, Ortadoğu ve eski Sovyetler Birliği ülkelerinde ortaya çıkan savaşlar, ekonomik buhranlar vb. sebeplerden dolayı göç hareketlerine hedef olmuştur. Son olarak Suriye’de 2011’de çıkan iç savaş nedeniyle çok sayıda Suriye vatandaşı Türkiye’ye göç etmiştir. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018 Temmuz ayı itibari ile ülkemizde biyometrik verilerle kayıt altına alınan Suriyeli mülteci sayısının 3 milyon 541 bin 572 kişi olduğunu ve bu kişilerin 1 milyon 920 bin 435’inin erkeklerden, 1 milyon 631 bin 137’sinin ise kadınlardan olduğunu açıklamıştır [4]. Sayıları 4 milyona yaklaşan Suriyeli sığınmacılara sunulan hizmet ve yardımların yetersiz olması nedeniyle yerel, ulusal, uluslararası ve Suriyeli sivil toplum örgütleri, sığınmacıların yaşamlarında olumlu iyileşmelere vesile olmaya çalışmaktadırlar [5].

Türkiye’nin farklı illerinde, işgücü piyasasında farklı sektörlerde yer edinen Suriyeli sığınmacılar açısından Türkiye’ye göç etmelerindeki en önemli sebepler; Türkiye’nin fiziki yakınlığı, can güvenliği ve iş imkânlarının çok olması olarak düşünülebilir.

Yapılan bir araştırmaya göre Suriyeliler, “Türkiye’ye gelişinizin temel amacı nedir?” sorusuna %65 oranında ‘iş, çalışmak’ cevabını vermişlerdir. Bu soruya erkeklerin %74’ü, kadınların ise %39’u aynı cevabı vermiştir. Suriyeli erkeklerin %4’lük bir kısmı ‘ticaret’ amaçlı geldiğini ifade etmiş olup, iş bulup çalışma ya da ticaret yapmak üzere ekonomik sebeplerle gelmiş olanların oranı erkeklerde %80’lere ulaşmıştır [6].

Suriye’den yaşanan göçler sonrasında Türkiye’de ekonomik açıdan en fazla şikâyet edilen konular; mültecilerin tarımda, sanayide ve küçük işletmelerde ucuz işgücü ve kaçak işçi statüsünde çalışmaları olarak sıralanabilir. İşini kaybeden Türk vatandaşı

çalışanların çoğu "Suriyeliler nedeni ile işini kaybettiğine" inanmaktadırlar. Kayıt dışı işçi çalıştıran işletmeler ile kayıtlı işçi çalıştıranlar arasında haksız rekabet olduğu ve bu eşitsizliğin zaman içerisinde iş barışına zarar vereceği düşünülmektedir. İşverenler tarafından ise yöre halkının fabrikalarda çalışmak istemedikleri, kalifiye eleman ve işgücü açığı bulunduğu, mültecilerin gelmesi ile bu açığın kapatıldığı ifade edilmektedir [7]. İstihdam ve ucuz işçilik konusundaki oranın artmasının ülkemiz insanında belirli rahatsızlıkları ve dezavantajlı rekabet hususunu gözler önüne sermesinin yanında özellikle İstanbul ve Gaziantep illerinde mültecilerin açtığı küçük işletmelerin ticari hayata belirli bir oranda canlılık kazandırdığı gözlemlenmektedir [8].

Sığınmacıların çalışma izni maksadıyla başvuru yapma hakları Türkiye'deki yerel mevzuatta yer almaktadır. Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliğinin 7. maddesinde; *"Yurt içinden, sadece en az altı ay süreli ikamet tezkeresi almış ve bu süresi sona ermemiş olan yabancılar veya bunların işverenleri, başvurularını doğrudan Bakanlığa yapabilirler."* hususu belirtilmiştir [9]. Buna rağmen uygulamada büyük zorluklarla karşı karşıya kalmakla birlikte, çalışma izni alan çok az sığınmacı bulunmaktadır. Ancak sığınmacı ve mülteciler çoğunlukla kayıt dışı iş piyasalarına dâhil olmaktadır. Burada da emek sömürüsü had safhadadır. Örneğin bir işte çalışan sığınmacının kazandığı parayı alamaması halinde, şikâyet etmesi gibi bir durum da söz konusu olamamaktadır. Bu nedenle sığınmacılar çok güç şartlarda çalışma hayatına başlamaktadırlar [10]. Çalışma iznine sahip olmayan Suriyeli sığınmacılar, Türk iş piyasasına gayri resmi emek sağlamaktadırlar. Örneğin Aksu (2017) tarafından yapılan çalışmada, yöntem olarak en küçük kareler yöntemi ve enstrümantal değişken tahmin edicisi kullanılarak, Suriyeli mültecilerin önemli bir derecede yerlilerin yerini aldığı ve bunun Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan işçiler için gayri resmi iş kayıplarına neden olduğu görülmüştür [11].

Bu tez çalışması kapsamında, yukarıda detaylandırılan hususlara dayanılarak, Kayseri iline göç etmiş olan Suriyelilerden inşaat sektöründe çalışanlar üzerinde bir araştırma yapılması planlanmıştır. İnşaat sektöründe çalışmakta olan Suriyeli işçilerin, sektöre olan katkıları araştırılmış, elde edilen bulgular aynı işi yapan Türk işçiler ile mukayese edilerek Suriyeli işçilerin inşaat sektöründeki yerleri, sektöre olan fayda ve/veya zararları değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında elde edilen veriler BM (Birleşmiş Milletler), BMMYK (Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği), İHH (İnsan Hak ve

Hürriyetleri ve İnsani Yardım Vakfı), AFAD (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı), Kızılay vb. kuruluş ve sivil toplum örgütlerinin yanında KTO (Kayseri Ticaret Odası), KTO Meslek Komiteleri gibi ticari kuruluşlara ışık tutması bakımından da önemlidir. Tez çalışması, bu veya benzer konu ile ilgilenen, bilimsel çalışmalar yapan akademisyenler ve araştırmacılar için de kaynak niteliği taşıyabilecektir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Bu tez çalışmasında, Türkiye'nin lokomotifi olan inşaat sektöründe çalışmakta olan Suriyeli işçilerin sosyal, ekonomik ve refah düzeylerinin Kayseri ili ölçeğinde incelenmesi ve bu işçilerin inşaat sektörüne katkılarının araştırılması amacıyla nicel araştırma modellerinden 'tarama modeli' kullanılacaktır. Tarama modeli; belirli hedeflere ulaşmak amacıyla özel olaylar arasındaki mevcut ilişkiyi tanımlamak ve değişkenler arasındaki ilişkiyi mukayese etmek amacıyla, veri toplamanın belli bir zamanda yapıldığı yöntemidir. Nesnelerin, toplumların, kurumların yapısını ve olayların işleyişini tanımlamak maksadıyla tercih edilir [12]. Rastgele bir olguyu açıklamak için, olgu hakkında bilgiye ihtiyaç vardır. Bu nedenle tarama araştırmaları, çok sayıdaki veriden alınan bilgilere dayandırılır [13].

Çalışmada veri toplama aracı olarak inşaat sektöründe çalışan Suriyeli işçilerin demografik özelliklerine yönelik olarak çalıştıkları inşaat sektörünün farklı kolları değerlendirilmeye alınmış olup, bu sektörlerdeki çalışma koşulları, sosyal hakları, ekonomik düzeyleri, işveren ve diğer işçiler ile uyumları, işlerindeki kalite ve devamlılığın belirlenmesi gibi soruları içeren bir anket çalışması hazırlanmıştır. Benzer anket soruları da Kayseri'de inşaat sektöründe çalışan inşaat mühendislerine, mimarlara, alt yüklenicilere ve işçilere yöneltilmiş olup, uzman görüşleri alınarak geçerliliği ve güvenilirliği analiz edilmiştir. Çalışmadan elde edilen veriler istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Analiz neticesinde ortaya çıkan sonuca göre de Kayseri ili inşaat sektöründe çalışan Suriyeli işçilerin sektöre olan olumlu ve olumsuz etkileri belirlenerek çözüm önerileri sunulmuştur. Suriyeli sığınmacıların Türkiye'de farklı sektörlerdeki yansımaları bilimsel çalışmalara daha önce konu olmuş olsa da özellikle niteliksiz işgücünün yoğun olduğu ve Türkiye'nin lokomotifi konumundaki inşaat sektörü açısından bu konunun çok daha önemli olduğu ve detaylı incelenmesi gerektiği düşünülmektedir.

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma boyunca üç farklı temel sınırlılıkla karşılaşmıştır. Bunlardan ilki Suriyeliler ile yaşanan iletişimdir. Türkçe dilini çok düşük seviyede algılayabilen Suriyelilere, yapılan çalışma hakkında bilgi verilirken zorluklar yaşanmış, bu zorluklar tercüman vasıtasıyla giderilmeye çalışılmıştır. Bir diğer sınırlılık ise Suriyelilerden kayıt dışı çalışanların anket sorularına cevap vermesi sırasında rahat olmamaları ve tedirgin davranışlarıdır. Yapılan çalışmanın bilimsel amaç taşıdığı, çalışmadan elde edilen bilgilerin istatistiki verilerde değerlendirileceği anlatılmaya çalışılarak, samimi ve cana yakın görüşme ortamı sağlanmıştır. Son sınırlılık ise Suriyelilerin eğitim seviyelerindeki farklılıktan kaynaklı olarak, anket sorularını anlama ve yorumlama becerilerinde farklılıklar yaşanmış olmasıdır. Bu kapsamda anket çalışması, mümkün olduğunca sade bir dil kullanılarak düzenlenmeye çalışılmıştır.

1.4. Çalışmanın Yöntemi

Tez çalışması kapsamında, Kayseri inşaat sektöründe çalışan toplam 43 Suriyeli işçi ile yine Kayseri inşaat sektöründe çalışan ve Türk vatandaşı olan toplam 45 mimar, inşaat mühendisi, alt yüklenici işveren ve 45 işçi ile yüz yüze görüşülerek mülakat yapılmıştır. Uygulama esnasında yapılan gözlemler, mülakat verileri ve literatür taramasından elde edilen bilgiler çalışmanın temelini oluşturmaktadır. Yapılan mülakatta samimi bir sohbet ortamında toplanan veriler, anket formuna dikkatle eklenmiştir. Suriyeli işçiler için; kişiye ait künye (kimlik bilgileri), yaşı, medeni durumu, çocuk sayısı gibi demografik özellikleri gösteren sorular ile başlanıp, Türkiye'ye neden göç ettikleri, Türkiye'ye ve Kayseri'ye uyum sağlayıp sağlayamadıkları, Türkiye'ye gelmeden önce Suriye'de yaptıkları iş ile mevcut durumda çalıştıkları işin aynı olup olmadığı, maddi gelir, sosyal güvence gibi ekonomik ve sosyal sorular yöneltilmiştir. Özellikle ülkemizde sürekli tartışma konusu olan Avrupa'ya göç etme düşüncesi, Türkiye'de kalma düşüncesi ya da Suriye'ye tekrar dönme düşüncelerine sahip olup olmadıkları da belirlenmeye çalışılmıştır. İnşaat sektörünü neden tercih ettikleri, çalıştıkları meslek grubundaki Türk iş arkadaşları ile ilişkileri vb. sorularla da inşaat sektöründeki yerleri ve konumları araştırılmaya çalışılmıştır. Benzer şekilde Kayseri'de çalışan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı çalışanlara da aynı anket formu düzenlenerek, Türk çalışanların Suriyeliler hakkındaki görüşleri ve düşünceleri alınmış, Suriyeli inşaat işçilerinin sektöre olan

olumlu ya da olumsuz katkıları sorularak, nihayetinde Suriyeli sığınmacıların sektördeki etkisi ortaya çıkarılmıştır.

1.5. Literatür Taraması

2011 yılından itibaren ülkemizde konuk etmekte olduğumuz Suriye vatandaşları ile ilgili olarak ülkemizde pek çok çalışma yapılmıştır. Siyasal bilimler, halkla ilişkiler, sosyoloji, psikoloji, eğitim ve öğretim, ekonomi, kamu yönetimi, dil bilimi, tıp, coğrafya, şehir ve bölge planlama, din, gazetecilik, işletme, beslenme ve diyetetik, hukuk gibi pek çok alanda farklı konular araştırılmış olsa da bilhassa inşaat sektöründe Suriyeliler ile ilgili çalışmaların bakir kalmasının anlaşılması neticesinde, bu alanda eksiklik gözlenerek tez çalışmasının yapılması amaçlanmıştır. Suriyelileri konu alan ve inşaat sektörü ile ilgili yazılan makaleler mevcut olsa da yapılan tez çalışmasının daha detaylı bir araştırmaya olanak sağlayabileceği düşüncesi ile, inşaat sektöründeki Suriyeliler dışında sektöre hizmet eden Türk işverenden, taşeron ve işçinin düşüncesine kadar, bu konu ana hatları ile ele alınmaya çalışılmıştır. Elde edilen veriler ışığında sayıları 4 milyona yaklaşan ve önemli bir kısmı inşaat sektöründen geçimini sağlayan Suriyelilerin ekonomik, sosyal ve sektör bağlamında etkileri araştırılarak sonuca kavuşturulmuştur. Ülkemizde yaşayan Suriyeli mültecileri konu alan ve 2011 yılından itibaren yayımlanan onlarca akademik çalışmadan mevcut çalışma ile yakın ilişkili olduğu düşünülenler detaylı olarak incelenmiştir. Yapılan çalışmaların özellikle Suriye sınırında bulunan Gaziantep, Kilis, Şanlıurfa vb. iller ve istisnai olarak İstanbul özelinde gerçekleştirildiği, bunun yanında farklı iller için de yaygınlaşmaya başladığı ifade edilebilir.

Kıbaroğlu (2011); Arap Baharının gelişimi, Arap Baharı sonucunda meydana gelen halk hareketleri ve gerekli önlemler alınmaz ise Arap Baharının Türkiye'ye etkilerinin neler olabileceği hakkında yapmış olduğu çalışma kapsamında, Türkiye'nin Arap Baharı politikası isabetli bir şekilde gerçekleşiyor olsa da özellikle Suriye bağlamındaki gelişmeler -eğer ki dikkat edilmez ise- Türkiye'nin menfaatlerini zorlayabilecektir, sonucuna ulaşmıştır [14]. Apak (2014); göçlerin neden ve sonuçlarını kuramsal anlamda ele aldığı çalışmada, göç türlerini ve teorilerini incelemiştir. Mardin ili özelinde Suriyeli göçmenlerin sosyo-demografik ve sosyo-ekonomik özellikleri ile gelecek beklentileri ve uyumları analiz edilerek; Türkiye'nin göç ülkesi olarak tercih edilme nedeninin yaşadıkları yerin yakın olması ve Türkiye'nin güvenilir olması olduğu sonucu elde

edilmiştir. Ayrıca göçmenlerin Mardin ilinde yaşamla alakalı uyum problemi yaşamadıkları, Suriye’de devam eden karışıklık nedeni ile ülkelerine dönüşle ilgili halen bir belirsizlik olduğu, beklentilerinin tam olarak karşılanamadığı ve öz vatanlarını kendileri için vazgeçilmez olduğu ortaya çıkarılan diğer sonuçlardır [15]. Özkarslı (2014); yaklaşık 90 bin Suriyelinin Mardin ilinde bulunması neticesinde, Mardin’deki enformel işgücü ilişkilerinin varlığını Mardin ili örneğinde ele aldığı çalışmada üç ana başlığı irdelemiştir. Birincisi, Suriyelilerin Türkiye’deki konumlarına ilişkin hukuki çerçeve boşlukları, ikincisi Mardin ekonomisinin enformel yapısı ve üçüncüsü ise Mardin’deki kültürel (dil ve din birlikteliği) ve sosyal ağlar (akrabalık ilişkileri) araştırmasıdır. Suriyelilerin Mardin ilindeki enformel ekonomik faaliyete dahil olmalarının görece kolay gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır [6]. Ercoşkun (2015); mülteci kavramı ve ilgili mevzuatları ele aldığı çalışmada, Suriyeli mültecilerin Türkiye’ye gelişlerini ve Türkiye’deki genel durumlarını irdelemiştir. Çalışma kapsamında Türkiye’ye gelen Suriyelilerin meydana getirdikleri sosyal, toplumsal, ekonomik, siyasi, güvenlik vb. etkiler sınıflandırılmıştır. Sonuç kısmında genel tespitler ve Suriyeli mülteciler ile ilgili önerilere yer verilmiştir [8]. Navruz (2015); Konya ilindeki mültecilerin toplumsal kabulü üzerindeki olguları değerlendirdiği çalışmada, yerel halk tarafından toplumsal kabul seviyesinin düşük olduğunu vurgulayarak, demografik ve sosyo-ekonomik değişkenlere göre toplumsal kabulün farklılık gösterdiğini ortaya çıkarmıştır. Toplumsal kabulde bir başka etkenin de cinsiyet, eğitim, siyasi görüş ve mülteciler ile temas vb. değişkenlere göre farklılık gösterdiği ifade edilmiştir. Yaş ve cinsiyet bağlamında da mültecilere yönelik algıda herhangi bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir [16]. Assida (2016); zorunlu olarak Samsun’a göç eden mültecilerin yerli halka sosyal ve ekonomik etkisi üzerine yaptığı çalışmada; göçmenlerin sosyal ve ekonomik alanda olumsuz etkilendikleri ve yaşam standartlarının da kötüleştiği sonucuna ulaşmıştır. Eğitim açısından; göçmen çocuklarının eğitim durumları aksaklığa uğramış olup, okula gidemeyenlerin sayısı ise çoğunluğu oluşturmuştur. Ekonomik olarak; yerli halka kıyasla asgari ücretin de altında çalıştıkları tespit edilmiştir. Göçmenlerin yerli halk ile bütünleşmek için çabaladıkları da ifade edilmiştir. Yerli halka etkileri açısından ise olumsuz etkilerinin olumlu etkilerinin önüne geçtiği sonucu ortaya çıkarılmıştır. Samsun ilinde iş kuran göçmenlerden farklı sektörlerde harekete geçenler ile yeni iş olanakları da kazandırmıştır. Buna zıt olarak da birlikte yerel halkın gelir düzeylerinde düşüşler saptanmış, kira fiyatlarında artış ve sosyal

huzurda bozulma gibi istenmeyen etkiler de ortaya çıkmıştır [17]. Düzkaya (2016); Arap Baharı ile ortaya çıkan ve 2011 yılında Suriye'ye sığırayan karışıklıklardan dolayı Suriye nüfusunun yarıdan fazlasının mülteci konumda olduğuna değinilen çalışmada, mülteci hareketlerinden en fazla etkilenen ülkenin Türkiye olduğunu belirtmiştir. Entegrasyon politikalarının üretilmesine katkı sağlaması amacıyla göç, göçmen, sığınmacı, mülteci vb. kavramlar ile istihdam ile entegrasyon arasındaki ilişki de incelenmiş olup, Suriyeli sığınmacıların Türkiye tarihinde karşılaşılan en büyük sorun olduğuna dikkat çekilerek, bu sorunun aşılması için yeni politikaların üretilmesi ile sorunların tespiti ve çözüm önerileri bulunması amaçlanmıştır [18]. Uludağ (2016); zorunlu olarak Türkiye'ye göç eden mültecilerin göç deneyimleri üzerinden, günlük hayattaki zorluklara karşı mücadelelerini ve geliştirdikleri pratikleri Ankara ili özelinde incelediği çalışmada, Suriye'de meydana gelen çatışmalar ve neticesinde ortaya çıkan zorunlu göç ile mültecilerin mağdurdan ziyade mücadele ile hareket eden, tüm olumsuzluklara rağmen kabullenenden ziyade gündelik yaşamda mücadele imkanları arayan aktif kişiler oldukları sonucuna ulaşılmıştır [19]. Karadeniz (2016); Suriye'yi Arap Baharını en acı şekilde yaşayan ülke olarak gösterdiği çalışmada, zorunlu ortaya çıkan göçün en büyük dalgasının Türkiye'ye olduğundan, hatta Kilis nüfusundan daha fazlasının Suriyeliden olduğundan bahsedilmiştir. Suriyelilerin yerleştikleri yerler üzerindeki etkileri ölçülerek bu durumun olumlu-olumsuz sonuçları saptanmaya çalışılmıştır. Kilis ilindeki yerel işletmelere yapılan anket çalışması ile Suriyelilerin il ekonomisine katkıları değerlendirilerek yerel halkın Suriyeliler ile ilgili değerlendirme sonuçları elde edilmiştir [1]. Avcı (2016); Türkiye'nin en uzun kara sınır komşusu olması, tarihi mirasa bakışı ve insani sorumluluğuyla, Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye gelişleri hakkında bilgi verdiği çalışmada; Türkiye'nin izlediği 'açık kapı' politikası ile savaştan kaçan insanların Türkiye'ye gelmeleri ile ortaya çıkan maddi ve manevi sonuçları ele alınmıştır. Konu ile ilgili olarak yapılan alan araştırması ile anket uygulaması yapılarak Suriyelilerin yarısından fazlasının Türkiye'de kalacağı öngörüsü ile ülkemize faydalarının kazandırılması hakkında görüş ve önerilere yer verilmiştir [20]. Amin (2017); Suriye'den gelen göçmenlerin Türkiye üzerindeki ekonomik etkilerinin belirlenmesini amaçladığı çalışmada; 2012 ile 2016 yılları arasında yapılan önceki çalışmalardan da yararlanarak birçok istatistiki bilgiye ve sonuca ulaşmıştır. Örneğin Suriye göçü ile birlikte olumsuz algılanan Türkiye üzerindeki etkinin sanıldığı gibi olumsuz değil, bilakis olumlu olduğu sonucu elde edilmiştir. Bunun yanında, düşük maaş ile oluşturulan istihdam ile üretim,

tüketim ve nakit rezervinde artış saptanmıştır. Bu araştırma neticesinde Suriyeli istihdamına olan ilginin giderek artması ve Türkiye'nin gelecek ekonomisine bu insanların daha da katkı sağlayacağı sonucu çıkarılarak sayılarının daha da artması hususunda tavsiyede bulunulmuştur [21]. Aksu (2017); Suriyeli mültecilerin iş piyasasında yer edinmesi ile yerli halkın iş gücü piyasasına olan etkisini araştırdığı çalışmada, en küçük kareler yöntemi ve enstrümantal değişken tahmin edicisi kullanarak, Suriyeli mültecilerin önemli ölçüde yerli halkın iş gücünün yerini aldığını ve bunun da Türk işçiler için önemli ölçüde gayri resmi iş kayıplarına neden olduğunu ortaya çıkarmıştır [11]. Ferah (2017); Suriye'de meydana gelen iç savaşın ilk etkileri arasında ortaya çıkan sığınmacılık sorunundan bahsederek, Türkiye'nin kuruluşundan bu zamana kadarki en büyük sığınmacı sorunu ile karşı karşıya kaldığını ifade ettiği çalışmada, Avrupa Birliği'ni (AB) direkt olarak etkilemese bile, sığınmacı probleminin uzun yıllar devam edeceğini iddia etmiştir. Bunun yanında, Türkiye'nin sığınmacılara sağlamış olduğu imkânlar üzerinde durularak sığınmacıların Türkiye'ye getirdikleri sorunlar ve yükler irdelenmiştir [22]. Aydın (2017); Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bu zamana kadar izlemiş olduğu göç politikalarını incelediği çalışmada, Türkiye'nin uygulamakta olduğu uluslararası koruma rejiminin değerlendirmesini yaparak, geçici koruma altındaki Suriyelilerin statülerini incelemiştir. Türkiye'nin uluslararası koruma ve kitlesel aklınlar noktasında yabancılar politikasını değiştirdiği, bu değişimde de kontrol edilemeyen göç akınları ve Avrupa Birliği gibi uluslararası birliklerin etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır [23]. Yılmaz (2017); başta sınır illeri olmak üzere Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa, Hatay ve Adana gibi pek çok ilin Suriyeli göçüne maruz kaldığını ifade ettiği çalışmada, uzun süredir Türkiye'de ikamet eden Suriyelilerin geri dönme ihtimallerinin gittikçe azaldığı saptanmıştır. Artış gösteren Suriyeli nüfusuna bağlı olarak ekonomik ve toplumsal bazı sorunlar meydana geldiği, başlangıçta misafir olarak kabullenilen Suriyelilerin gün geçtikçe kalıcı hale gelmesiyle yerel halkın Suriyelilere bakışının olumsuz olacağı düşünülse de benzer göç deneyimlerine göre yüksek bir kabullenmenin söz konusu olduğu belirlenmiştir. Toplumsal uyum çalışmalarının da ivedilikle başlaması gerektiği vurgulanmıştır [24]. Ataş (2017); çoğunluğu farklı vilayetlerde yaşamakta olan Suriyelilerin çeşitli iş kollarında çalıştıklarını ya da kendi işlerini yaptıklarını ifade ettiği çalışma kapsamında, İstanbul ili Laleli ve Beyazıt bölgesindeki Suriyeli sığınmacıların iş kurma süreçlerini araştırmıştır. Buna göre; Suriyelilerle ilgili alan taraması yapıldıktan sonra Suriyelilerin sermaye kavramları

görünür kılınmaya çalışılmıştır [25]. Eşsiz (2017); mülteci sorununun tüm dünyada olduğu gibi Türkiye açısında da önemli bir sorun haline geldiğini ifade ettiği çalışmada, Türkiye’de bulunan Suriyelilerin yaşadıkları problemler belirlenmeye çalışılmıştır. Karabük Üniversitesi öğrencisi Suriyeliler temelinde yapılan çalışmada, Türkiye’de ciddi bir tartışma alanı olan sağlık konusunda Suriyeli öğrencilerin önemli problemlerle karşılaştıkları tespit edilmiş olup, eğitim, çalışma hayatı gibi alanlarda da önemli iyileşmelerin olduğu belirlenmiştir [26]. Deniz (2017); literatürde yaygın incelenme imkânı bulunmayan ‘Suriyeli girişimciler’ temelli çalışmada; Hatay, Gaziantep, Mersin ve İstanbul’da bulunan girişimcilerin yaşadıkları işsizlik, düşük ücret, sosyo-kültürel sorunlar vb. problemler neticesinde girişimciliği zorunluluktan dolayı tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu sorunların fırsata dönüştürülmesinde istekli olmanın da girişimci profilinde yer bulduğu saptanmıştır [27]. Gögebakan (2018); 2011 yılı mart ayı itibari ile Suriye’den gelen kitlesel göçler neticesinde Türkiye’de sayıları 3 milyonu aşan Suriyelilerin niteliksiz işgücü üzerine yaptığı çalışmada, Suriyelilerin gelmeleri ile nüfus artışında ciddi artışlar olmasına karşın günlük ortalama ücretlerde yaklaşık dörtte bir oranda azalma saptanmıştır [28]. Mıznaşı (2018), 2011 yılı mart ayında başlayan Suriye iç savaşının Suriye’ye komşu ülkelere kitlesel göçle sonuçlanmasıyla Türkiye’ye gelen Suriyeli nüfusunun yerel ekonomi üzerinde kayda değer etkilerinin oluştuğunun belirtildiği çalışmada, Suriyelilerin gayri safi yurt içi hasılayı (GSYH) olumsuz yönde etkilediğini, işsizlik oranının artmasında da etkili olduğunu belirlemiştir. Çalışmada ayrıca Türk işverenlerin daha düşük ücret ile çalıştırabildikleri ve sigorta yaptırmaya ihtiyaç duymadıkları için Türk işçi yerine Suriyeli işçi çalıştırdıkları ifade edilmiş olup, Suriyeli mültecilerin kayıt dışı istihdamına ilişkin yeterli bir veri olmadığı da önemli bir sorun olarak gösterilmiştir [29]. Çatalkaya (2018); İstanbul ilinde yaşayan Suriyeli sığınmacıların Türkiye’ye katkılarının ülke ekonomisine faydalarını incelediği çalışmada, Suriyeli sığınmacıların ülkeye ayak bağı olmaları yönündeki algının tersi düşünülerek ülkeye katkılarının araştırılması hedeflenmiştir [30]. Arslan (2018); Adıyaman ilinde yaşayan mültecilerin işgücü piyasası açısından mesleki ve sosyo-ekonomik profillerini incelediği çalışmada; katılımcıların büyük bir oranda eğitim seviyelerinin düşük olması nedeniyle düzensiz işlerde çok düşük gelirler ile çalıştıkları ve iş bulmada da zorlandıkları saptanmıştır. Mültecilerin iş hayatına katılımının yüksek olduğu düşünülerek, farklı alanlarda meslek kazanımı, Türkçe dilinin etkili şekilde öğretilmesi, istihdam ve girişimcilik imkanlarının teşvik edilerek toplumsal ayrımcılığın

azalması yönünde öneriler sunulmuştur [31]. Başarıcı (2019); Gaziantep ilinde yaşayan Suriyeli sığınmacıların sosyal, ekonomik, psikolojik sorunları üzerine yaptığı çalışma kapsamında, anket uygulaması yaptığı katılımcılara ait verileri SPSS programı aracılığı ile analiz yapmıştır. Suriyelilerin farklı sosyolojik, ekonomik, siyasi sebeplerle Türkiye'ye göç etmeleri ve sonuçları ile beraber, sağlık, eğitim, sosyal yardımlardan yararlanma gibi sorulardan oluşan anketlerden elde edilen sonuçlara yer verilmiştir [32].

Literatür taraması Kayseri özeline indirgendiğinde, Suriyeli mülteciler konusunda yapılan çalışma sayısının çok sınırlı olduğu görülmektedir. Genel amaçlı olarak Güldalı (2018) tarafından yapılan ve Kayseri'de yaşayan eğitim düzeyi yüksek Suriyelilerin sosyo-ekonomik ve kültürel sorunlarının ele alındığı çalışmada, göç eden kişilerin gittikleri ülkelerde ekonomik yönden nasıl konumlanacağı hususunda eğitim seviyelerinin zor bir sosyal sermaye olduğu vurgulanmıştır. Çalışmada geçici koruma statüsündeki Suriyelilerin çalışma izinleri ve diğer alanlarda yapılan yasal düzenlemelerin eğitim düzeyi yüksek Suriyeliler için ne ifade ettiği, yaşadıkları sosyo-ekonomik ve kültürel sorunlar, toplumsal kabul ve uyum konusundaki düşünceleri ve beklentileri araştırılmış ve anlaşılmaya çalışılmıştır [33]. Daha spesifik olarak Parlak Bıçer vd. (2018) tarafından, Kayseri'de çalışan Suriyeli inşaat işçilerinin sektöre işgücü açısından katkılarının ele alındığı çalışmada ise Suriyeliler ile ilgili Türk çalışan ve işverenlerin yaşadıkları sıkıntılara dikkat çekilirken, Suriyeliler ve işverenlere bir takım yasal yaptırımların getirilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Suriyelilerin eğitim düzeyleri ve sürekli iş değişikliklerine bağlı olarak meydana gelen olumsuzlukların giderilmesi önerilmiş, göçmenlerin yaşam standartlarının belirli bir seviyeye getirilmesi gerekliliği ile beraber, iş gücü konusunda sürekliliğin sağlanmasına dikkat çekilmiştir. Suriyeliler ile Türklerin çalışma standartlarının aynı seviyeye getirilmesi önerisinde bulunularak, konu ile ilgili daha kapsamlı bilimsel çalışmaların yapılması gerekliliğine de dikkat çekilmiştir. Yapılacak olan akademik çalışmaların nihai olarak ilgili kurumların doğru kararlar alması hususunda etkili olacağı anlatılmıştır [34].

Literatür taramasından görüldüğü üzere, 200'den fazla alt sektöre girdi sağlaması nedeniyle Türkiye'nin lokomotif sektörü konumunda bulunan, istihdama katkısının yaklaşık %15 düzeyinde olması nedeniyle sünger sektör olarak tanımlanan ve kalifiye olmayan işgücünün yoğun olarak kullanıldığı inşaat sektörüne, resmi rakamlara göre Türkiye'deki sayıları 4 milyona yaklaşan Suriyeli sığınmacıların katkılarının daha detaylı

olarak ele alınması gerekmektedir. 2018 yılı itibarıyla 1.389.680 nüfusu ve %1,69 nüfus yüzdesi ile Türkiye'nin 15. büyük şehri olan ve 30 Büyükşehir arasında yer alan Kayseri özelinde yapılan bu tez çalışmasının da diğer bölge ve şehirler için yapılacak çalışmalara yol göstermesi ümit edilmektedir.

2. BÖLÜM

YÖNTEM VE MATERYAL

Tez çalışmasının bu bölümünde, araştırmanın temelini ve sonuçların dayanağını oluşturacak veri toplama ve ölçek yöntemleri hakkında bilgiler verilmiştir.

2.1. Veri Toplama

Bu bölümde; tez çalışmasının uygulama kısmına temel oluşturacak veri kavramı üzerinden değişken kavramı, veri toplama yöntemlerine yer verilmiştir.

2.1.1 Veri Kavramı

Belirli hedefler için belirli bilgilerin toplanması gerekir. Toplanan bu bilgilere veri adı verilir. Türk Dik Kurumu sözlüğüne göre ise bir araştırmanın, bir tartışmanın, bir muhakemenin temeli olan ana ögedir. Araştırmanın tayin etmiş olduğu probleme en uygun çözümü bulabilmek, uygun veri toplama yöntemine bağlıdır.

Veriler; nicel veri ve nitel veri olmak üzere iki grupta incelenir. Nicel veriler sayılabilir, ölçülebilir özellikteki verilerdir. Sürekli ve kesikli nicel veriler olmak üzere iki ayrı başlık altında incelenir. Sürekli nicel veriler ondalık değerler alabilen, ölçüm sonucu elde edilen verilerken, kesikli nicel veriler sayılarak elde edilir ve tam sayılı değerlerden oluşur [35].

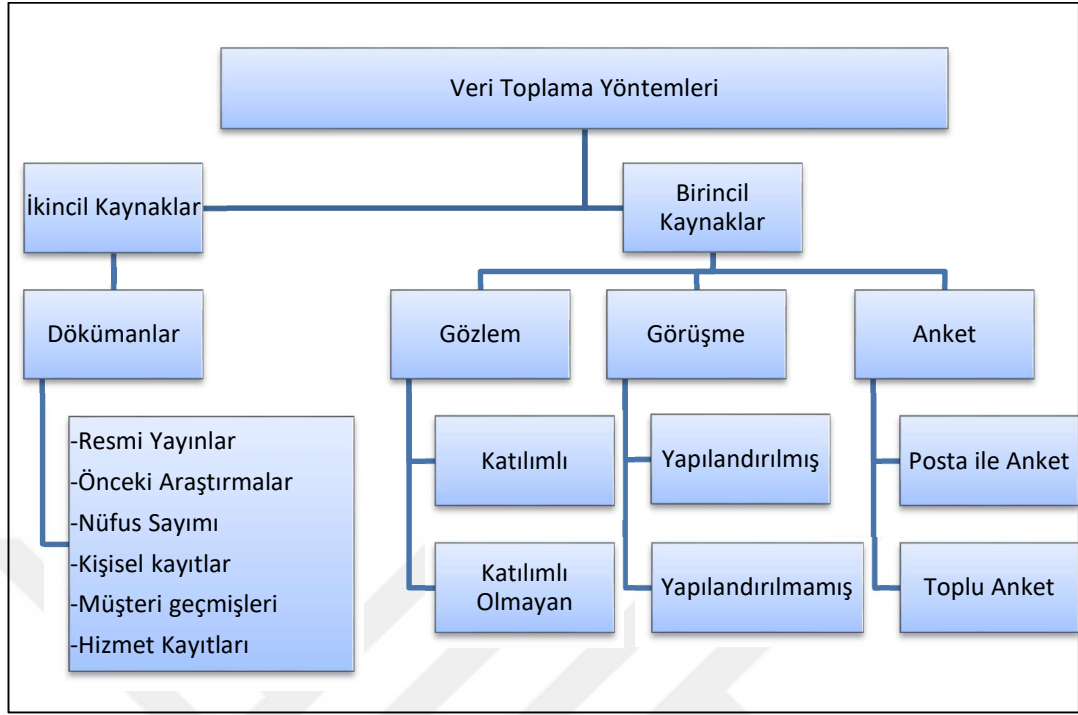
Nitel veriler ise bir deneyin niteliklerini belirtir. Sınıflandırılabilen ve sıralanabilen olmak üzere iki ayrı başlık altında incelenir. Sınıflanabilen nitel veriler, birbirinden bağımsız isim belirten, kod ve numara ile tanımlanabilen gruplara ayrılan verilerdir. Eğitim durumu ve cinsiyet buna örnek olarak verilebilir. Sıralanabilen nitel veri ise, belirli bir miktar belirtmeksizin, bir sıra ya da dereceye göre elde edilen verilerdir. Bir hastalığın evreleri buna örnek olarak verilebilir [35].

2.1.2. Değişken Kavramı

Araştırma yapılırken elde edilen veriler (nitel ya da nicel) aynı zamanda araştırmanın değişkenlerini oluşturmaktadır. Örneğin cinsiyet, yaş, eğitim durumu gibi özellikler araştırmanın değişkenleridir. Değişkenler de kendi içerisinde bağımlı ve bağımsız değişkenler olarak iki ayrı şekilde incelenir. Herhangi bir değişken tek başına bağımlı ya da bağımsız olarak tanımlanamaz. Değişkenin biri diğerine bağlı olarak açıklanırsa değişken bağımlı, bu değişkenle ilişkilendirilen başka bir değişken ise bağımsız olur [35].

2.2. Veri Toplama Yöntemleri

Literatüre giren veri toplama yöntemleri; gözlem, görüşme, anket ve ölçek şeklinde sıralanmaktadır [35]. Ayrıca tarama da bu yöntemler arasında sayılmaya başlamıştır [36]. Farklı bir sınıflama olarak, veri toplama yöntemleri birincil ve ikincil kaynaklar olmak üzere iki ana başlığa ayrılmıştır [37]. Birincil kaynaklar; Gözlem, görüşme ve anketten oluşurken, ikincil kaynaklar ise dokümanlar alt başlığı ile gruplandırılmıştır. Birincil kaynaklar alt başlıklarından gözlem, kendi içinde katılımlı ve katılımlı olmayan olmak üzere iki alt başlıkta incelenirken; birincil kaynaklar alt başlıklarından görüşme kendi içinde yapılandırılmış ve yapılandırılmamış olarak iki alt başlıkta incelenmiştir. Birincil kaynaklar alt başlıklarından bir diğeri olan anket ise posta yolu ile veya toplu anket olarak iki alt başlık altında incelenmiştir. İkincil kaynaklar alt başlığı altındaki dokümanlar ise kendi arasında resmi yayınlar, önceli araştırmalar, nüfus sayımı, kişisel kayıtlar, müşteri geçmişleri ve hizmet katırları olarak alt başlıklara ayrılmıştır. Genel şema, Şekil 2.1’de sunulmuştur [37].

Şekil 2.1. Veri toplama yöntemleri [37]

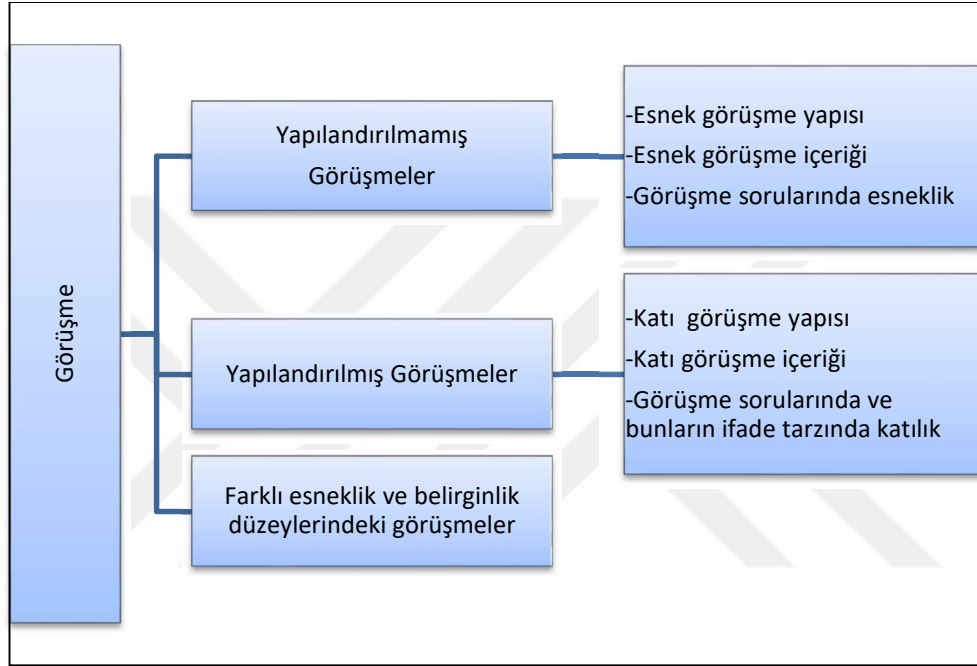
2.2.1. Gözlem Yapma

Bir ortam içerisinde meydana gelen davranışları detaylı olarak ifadelendirmek amacıyla kullanılan veri toplama yöntemidir. Yapısına göre, süresine göre, yapıldığı yere göre, uygulama biçimine göre farklı gözlem çeşitleri vardır [35]. Bir başka ifade ile gözlem, bir etkileşim ya da olguyu amaca yönelik olarak sistematik ve seçici bir şekilde izleme ve dinleme yoludur [37].

Katımlı gözlem ve katımlı olmayan gözlem olmak üzere iki tür gözlem tanımlanmaktadır. Gözlem esnasında bir takım karşılaşılan sorunlar söz konusu olabilmektedir. Bunlar; gözlemlendiğini fark eden birey ya da topluluklarda davranış değişikliğinin meydana gelebilmesi, gözlemcinin yanlış davranabilmesi, gözlemci yorumunda sübjektivite, eksik gözlem ve kayıt problemi olabilmesi, şeklinde sıralanabilir [37]. Gözlemler iki şartta gerçekleştirilebilir. Bunlar, doğal ve kontrollü gözlemlerdir. Gözlemler kaydedilirken de anlatımsal kayıt, ölçeklerin kullanımı, kategorik kayıt ve elektronik cihazla kayıt olmak üzere farklı yollarla kaydedilebilirler [37].

2.2.2. Görüşme Gerçekleştirme

Sözlü iletişim yoluyla veri toplama tekniği olarak tanımlanmaktadır. Yüz yüze yapılabileceği gibi telefon, görüntülü iletişim cihazları, ses ve görüntü kaydediciler ile de yapılabilir. Görüşmeler, grup görüşmesi veya bireysel görüşme şeklinde olabilir [37]. Farklı bir sınıflandırma olarak ise görüşme türleri Şekil 2.2.'de açıklanmıştır.

Şekil 2.2. Görüşme Türleri [37]

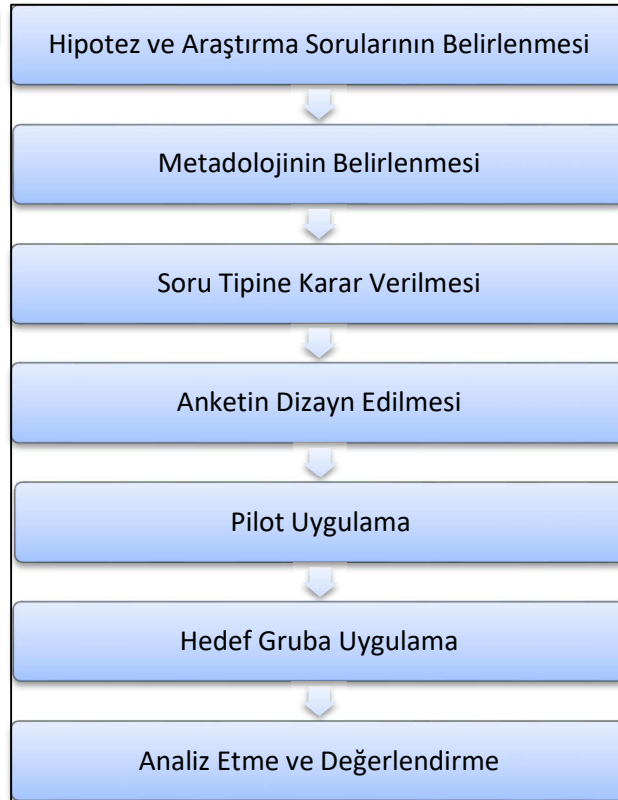
Yapılanmış görüşmeler; önceden hazırlanmış planlı görüşmelerken, yarı yapılandırılmış görüşmeler; daha önceden hazırlanmış sorularla birlikte kapalı noktaları açığa kavuşturmak ve detaylandırmak için ilave sorular yöneltir. Yapılandırılmamış görüşmeler ise sorulacak sorularda ana çerçeve belli olup esnek bir yöntemdir [36].

2.2.3. Anket Yapma

Anket, belli bir araştırmanın amacına uygun olarak hazırlanmış sorular listesidir. Araştırma yöntemleri içerisinde anket tekniği sıklıkla kullanılan yöntemlerden biridir. Bunun sebebi anket yapmanın ucuz, kolay ve bilgileri direkt toplamaya uygun olmasıdır. Anket dört aşamada geliştirilebilir. Birinci aşama amaç ve soruları tayin etme, ikinci aşama madde yazma ve taslak form oluşturma, üçüncü aşama uzman görüşü alma ve ön uygulama formu oluşturma, dördüncü aşama ise sonuçlarını değerlendirme ve ankete son

şeklini vermedir. Anket formu öncesinde katılımcılara kısa bir açıklama ile başlanır. Anketin nasıl cevaplanacağı ile ilgili kısa bir bilgi verildikten sonra, örnek bir cevaplama ile ankete başlanır [35]. Anket ile görüşme çizelgesi kavramları, her ne kadar benzer kavramlar gibi algılsalar da aralarında önemli farklılıklar vardır. Görüşme çizelgesinde sorular görüşmeci tarafından sorulur ve çizelgeye kaydedilir, ankette ise yanıtlar katılımcı tarafından doldurulur [37].

Anket çalışmalarının temel avantajları; ucuz olması, kolay yapılabilir olması, büyük örneklemelerden veri sağlayabilmesi, standartlaştırılmış yanıtlar vermesi, hazır yanıtlardan kolay sınıflandırılması ve anketi uygulayanın katılımcıyı etkileme ihtimalinin düşük olması, şeklinde sıralanabilir. Anket çalışmalarının sınırlı olduğu yönler ise; yanıt verilme paydasının düşük olması ile yapılan anketler içerisinde yanıtlanmayan veya yarım olarak yanıtlanan soruların yer alabilmesidir [35]. Bir anketin hazırlanma ve uygulaması için gerekli süreç aşağıdaki diyagramda sıralanmıştır. Burada adı geçen her aşama kısa bilgilerle açıklanmıştır.

Şekil 2.3. Anket hazırlama ve uygulama diyagramı [38]

Hipotez ve araştırma sorularının tespiti, araştırma konusundan sonraki aşamadır.

Metodoloji; bilimsel gerçeklere ulaşabilmek için gerekli yöntemleri, tecrübe ve tatbikattan elde edilen sonuçlara dayanarak araştırılan ilim dalıdır. Bu bağlamda genelde kullanılan dört farklı yöntem vardır. Her bir yöntemin avantajlı olduğu gibi dezavantajlı yönleri de mevcuttur. Anket uygulamasında hızlı ve etkin ya da maliyeti minimize edecek şekilde yöntemlerin biri ya da birkaçı kullanılabilir. Bu yöntemler; yüz yüze görüşme, telefon ile görüşme, posta ve internet aracılığıyla görüşme olarak sıralanır [38].

- Yüz yüze görüşme; anketör ile katılımcının karşılıklı diyalogu ile yapılan görüşme şeklidir. Anketin eksiksiz doldurulması ve anketörün tecrübeli olması, anketin güvenilirliği açısından önemlidir. Anketörün sabırlı, güler yüzlü ve samimi olması tavsiye edilmektedir [38]. Yüz yüze görüşme ile görüşmeyi gerçekleştiren kişi bu çalışmanın neden yapıldığı ve kişilerin nasıl seçildiği hakkında ön bilgi verir. Bilgi vermesi akabinde tahmini sürenin de verilmesiyle katılımcının görüşmeyi onaylaması beklenir. Görüşme bireysel ya da grupça yapılabilir. Bireysel yapılmasında ilave anketörlere gerek duyulabilir. Bu durumda da zamansal ve maliyet açısından kayıpların yaşanması muhtemeldir [39].
- Telefon ile görüşme; anketör tarafından katılımcılara telefon ile ulaşılarak yapılan anket yöntemidir [36]. Yüz yüze görüşmeye benzeyen bu anket yönteminde katılımcının cevapları izin ile kaydedilebilir ve sonradan not alınabilir. Sorular net bir biçimde sorulmalıdır. Telefon ile görüşme yönteminde, cevaplama ihtimalinin arttığı gözlemlenmişse de cevap verenler ile vermeyenlerin doğru şekilde ayırt edilmesine özen gösterilmelidir [39].
- Posta yöntemi; hazırlanan anketlerin posta yolu ile katılımcılara ulaştırılması ve anketlerin doldurulduktan sonra yeniden anketi hazırlayana gönderilmesi ile yapılan anket türüdür [38]. Posta yoluyla anket uygulamasının en büyük avantajı geniş alanlarda uygulama şansının olmasıdır. Ancak kontrol güçlüğü, en büyük sorunu da beraberinde getirir. Posta yolu ile yapılan anketle ilgili sunuş yazısında anketin istenilen tarihte istenilen yer neresi ise anket üzerine not edilerek ve hatta kuruma gönderilmesi durumunda kurum yöneticisinin imzası ile geri gönderilmesi sağlanmalıdır [39].
- İnternet yöntemi; anket çalışmasının hazırlanan bir web sayfasına konarak, anketörlerin bu sayfaya ulaşması ve buradaki anketi doldurması ile yapılan anket yöntemidir [36]. Teknolojideki hızlı gelişmeye bağlı olarak geliştirilen çeşitli paket programlar

vasıtasıyla kullanımı her geçen gün artan bir yöntemdir. Hızlı ve pratik bir uygulama imkânı sunarken maliyeti düşüktür. Uygulamanın teknoloji ve dijital kültüre sahip olanlar tarafından kullanımı ve katılımcıların cevaplama noktasında yeterli güdülememesi, bu yöntemin riskli yönleridir [39].

2.2.4. Ölçekler

Ölçekler, soyut kavramların ölçülebilmesi amacıyla kullanılır. Bunlar; bireylerin tutum, davranış ve eğilimleri vb. olarak örneklendirilebilir. Ölçek kapsamında yapılan sınıflandırmalarda; tekli ölçekler, sürekli ölçekler, çoklu ölçekler, semantik farklılıklar ölçeği, Guttman ölçeği, Likert ölçeği gibi çeşitlenmiş ölçekler tanımlanmaktadır [36]. Tez çalışması kapsamında tercih edilen ölçek, en yaygın kullanılan ölçek tipi olan Likert ölçeğidir.

Likert tipi ölçekler için genel bilgi verilmesi gerekirse, 1932 yılında Rensis Likert tarafından ortaya konulmasından bugüne kadar, Likert ölçeği ve Likert tipi sorular siyaset bilimi, sosyal bilimler, pazarlama, psikoloji ve eğitim gibi pek çok alanda en çok kullanılan tutum ve eğilim ölçüm tekniği haline gelmiştir [40]. Ölçeklendirme olumludan olumsuzu doğru ya da olumsuzdan olumluya doğru 3-5-7 veya 9'lu şekillerde olabilir. Katılımcıya, yöneltilen soru karşısında nasıl davranacağını seçmesi istenir. Ölçme araçlarının nitelikleri literatürde farklı şekillerde ele alınsa da bunlar; geçerlilik, güvenilirlik ve kullanışlılık olmak üzere temel olarak üç ana başlıkta değerlendirilir. Geçerlilik; ölçülmek istenen özelliği tam ve doğru bir şekilde ve başka bir özelliklerle karıştırmadan ölçebilme derecesidir [35]. Güvenilirlik; ölçülen bir ölçeğin her defasında aynı derecede ölçebilmesidir. Güvenilirliği sağlamak için çeşitli yöntemler mevcuttur. Örneğin sıklıkla başvurulmuş bir yöntem olan Cronbach alpha katsayısı (α); iç tutarlılık katsayısını ifade eder. Alpha'nın değer olarak +1,00'e yaklaşması testin kendi içinde tutarlılığının arttığını gösterir. Cronbach alpha katsayısının 0,70 ve üzerinde olması durumunun kabul edilebilir olduğu literatürde yer bulmaktadır [35]. Bunun yanında rölatif önem endeksi (RÖE), sınıf içi (ICC) ve Pearson gibi korelasyon katsayıları, regresyon analizi, t-testi, Bland-Altman, Deming ve Passing-Bablok metodu gibi metodlar da tavsiye edilmektedir [41]. Örneğin tıp biliminde en yaygın olarak kullanılan güvenilirlik türleri iç ve puanlayıcılar arası güvenilirlik analizleri olarak bilinmektedir

[42]. Mühendislik bilimlerinde ise regresyon analizi ve t-testi gibi temel istatistiksel yaklaşımlar daha yaygın olarak kullanılmaktadır.

2.2.5. Tarama

Bir konu ile ilgili olarak katılımcıların görüşlerinin belirlendiği betimleyici bir araştırma yöntemidir. Literatür taraması daha ziyade incelemelerde, tahminlerde, istatistiğe dayalı sonuç elde etmede, işletme çalışmalarını yönlendirmede tercih edilmektedir. Tarama kavramı, kendi içinde sınıflandırılabilir. Belge üzerinden geçmişe dair tarama olabileceği gibi elektronik ortamda web taraması da yapılabilir [38].

Belge tarama; araştırılan konularla ilgili olarak yapılan makale taraması, kitap ve arşiv incelemeleri ya da belge tarama yöntemi olarak ifadelendirilirken, başka bir tanıma göre de gelişmelerin genelde bir işletme ya da kurumun belgelerinin incelemesidir. Bu tür verilere ulaşmak için kurum ile direkt iletişim kurulabilir ya da veri toplayan kurumlardan ücrete mukabil olarak veriler elde edilebilir [36].

Web taraması; web aracılığı ile tarama literatür taramasında sıklıkla kullanılmaktadır. Arama motorları vasıtası ile verilere ulaşılabilir veya kullanılması planlanan verilerin web adresleri bilindiği durumda buradan da kullanılabilir. Tarama web üzerinden gerçekleştiriliyorsa toplanan verilerde kaynak gösterilmesine veya web adresinin kaydedilmesine dikkat edilmelidir [38]. Veri toplama yöntemi amaca uygun seçilmeli, bunun yanında veri toplanırken ve veri topladıktan sonra uygun şekilde tasnif sistemi geliştirilmelidir. Bu etkenler, verilerin sağlıklı ve güvenilir analiz edilebilmesini sağlar.

2.3. Tez Kapsamında Uygulanan Yöntem

Hazırlanan tez çalışması kapsamında, veri toplama yöntemlerinden anket çalışması yapılmış olup, ölçek türü olarak da beşli likert tipi ölçek tercih edilmiştir. Farklı alan araştırmalarında, araştırmanın amacına göre yukarıda sıralanan farklı tür ve düzeylerde ölçekler (ölçek kurma teknikleri) kullanılmakla birlikte, en sık ve etkili biçimde kullanılan ölçek kurma tekniği "likert" ölçek kurma tekniğidir [19]. Likert ölçeği, farklı eğitim seviyelerine sahip katılımcılara, bir ifadeye katılmaları veya katılmamaları için puan vermelerini sağlayan bir tekniktir. Tez çalışmasının da farklı eğitim seviyelerinden katılımcılara yönelik olması, likert tipi ölçeğin tercih edilmesinde etkili olmuştur. Bunun

yanı sıra, likert ölçeklerinden elde edilen verilerin analizini anlamamanın ve yorumlamanın oldukça işlevsel ve pratik olması da likert tipi ölçeği ön plana çıkarmaktadır [20]. Her ne kadar ikili likert tipinden dokuzlu likert tipine kadar farklı ölçekler planlansa da tipik likert ölçeği; beş noktalı sıra ölçeği, ya da bilinen adıyla beşli likert ölçeğidir.

Çalışmanın örneklemini; %1,69 nüfus yüzdesi ile Türkiye'nin 15. büyük şehri olan, 30 büyükşehir arasında yer alan ve İç Anadolu Bölgesi'nin önemli ticaret ve sanayi merkezlerinden olan Kayseri ilinde yaşayan ve inşaat sektöründe çalışan eğitimli ve eğitimsiz Suriye ve Türk vatandaşları oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında, her iki tarafa aynı anket soruları yöneltilerek etkin bir kıyaslama yapılması amaçlanmıştır. Bunun yanında; aritmetik ortalama, standart sapma, Cronbach alpha (α), sınıf içi korelasyon katsayısı (ICC), rölatif önem endeksi (RÖE) vb. yaklaşımlar kullanılarak, çalışmadan elde edilen veriler; güvenilirlik, nümerik ilişki, önem vb. bakış açılarından değerlendirilmiştir.

3. BÖLÜM

ORTADOĞU’NUN GENEL DURUMU VE GÖÇ, SIĞINMACI, MÜLTECİ KAVRAMLARI

3.1. Ortadoğu

Ortadoğu ile ilgili yapılacak en dar tanım; 13 Arap ülkesinin (Irak, Bahreyn, Kuveyt, Lübnan, Umman, Katar, Ürdün, Suudi Arabistan, Suriye, Birleşik Arap Emirlikleri, Filistin, Yemen, Mısır) ve İsrail'in kapsadığı bölge şeklindedir. Geniş tanım ise; Türkiye, Afganistan, Suriye, Lübnan'dan başlayarak Kuzey Afrika ülkelerini de içine alan ve uzak doğuya kadar uzanan sınır boyunca Arap yarımadasını çeviren bölgedir [43]. Orta doğuya ait güncel harita Şekil 3.1'de gösterilmiştir.

Şekil 3.1. Ortadoğu Haritası [44]

1900’lü yıllarda İngiltere, ekonomik ve askeri çıkarlarını gözetmek suretiyle Ortadoğu konusunda yeni bir tanım geliştirmiştir. 1763’te Hindistan’a yerleşen İngiltere, bölge

hakimiyetini sağlamak amacıyla stratejik noktalara ulaşmayı amaçlamıştır [1]. Ortadoğu kelimesi ilk olarak Amerikalı bir bahriyeli olan Alfred Thayer Mahan tarafından kullanılmıştır. Tanımlama yapılırken İngiltere merkez kabul edilerek, yakın, orta ve uzak doğu olarak nitelendirilmiştir [45]. Alfred Thayer Mahan, Basra Körfezinin önemini ele aldığı "The Persian Gulf and International Relations" yazısında, Arabistan ile Hindistan arasındaki bölgeyi ifadelendirmek amacıyla Ortadoğu ifadesini kullanmıştır [1].

Ortadoğu, jeopolitik konumu nedeniyle dikkat çeken bir coğrafyadır. Kadim geçmişi ve kültürel özelliklerinin yanı sıra, dünyanın merkezi konumuna gelmiştir. Tarih boyunca dönemlerinin süper güçleri, bu coğrafyada hâkimiyet kurmak istemişlerdir. Uluslararası mecralarda söz sahibi olma niyeti taşıyan devletler burayı ele geçirmek için işgal girişimlerinde bulunmuşlardır. O zamanda günümüze kadar bölgeye hiçbir zaman huzur gelmemiştir. Ortadoğu en eski yerleşim alanlarından birisi olarak bilinmektedir. Üç semavi dine beşiklik etmesi, aynı zamanda bu coğrafyanın her zaman mücadelelerde odak noktası olmasını sağlamıştır. Yeraltı kaynakları da oldukça zengin olan bu bölgede dünya petrol rezervlerinin yaklaşık yarısı, doğalgaz rezervinin ise yarısına yakını bulunmaktadır. Enerjiye olan ihtiyacın giderek artması da Dünya enerji pazarının değişmesine, Ortadoğu'nun daha da kıymetlenmesine neden olmuştur [46].

Avrupa'yı Uzakdoğu'ya bağlayan Süveyş Kanalı, Kızıl Denizi Hint Okyanusuna bağlayan Hürmüz Boğazı ve bu boğazın Basra Körfezini Hint Okyanusuna bağlaması, stratejik konumunun yanında petrol sahalarının da bağlantı noktasında olan Ortadoğu'yu vazgeçilmez kılmaktadır. Müslümanların ilk kiblesi Kudüs iken, Hristiyanlar Kudüs'te hac yapmakta, Yahudilerin ağlama duvarı da yine Kudüs'te yer alarak burayı paylaşılmaz bir bölge haline getirmektedir [1].

Ortadoğu bölgesindeki yönetim anlayışı, bir başka deyişle siyasi yapılanma; anayasal monarşi, krallara geniş yetkiler tanıyan parlamenter sistem şeklindedir. Kralların parlamentoyu feshetme yetkisine varıncaya kadar geniş yetkileri vardır.

Yönetime tam manasıyla katılamayan halkın, birtakım özgürlüklerden de mahrum kalması, aslında halkta birtakım beklentilerin ortaya çıkmasını ve reaksiyonların oluşmasını da beraberinde getirmiştir.

3.2. Arap Baharı

Ortadoğu tarih boyunca birçok savaşa şahitlik etse de son yıllarda bölgede meydana gelen değişiklikler, milyonlarca insanın hayatında da birtakım değişikliklere neden olmuştur. Arap Baharının ortaya çıkmasında pek çok sebep bulunmaktadır. Bunlar; tarihsel, sosyal ve psikolojik, yönetsel, siyasal, ekonomik ve diğer sebepler olarak sıralanabilir. Bu sebepler kısaca aşağıda ele alınmıştır [1].

Kuzey Afrika ve Arap Yarımadası'nda bulunan devletlerin Osmanlı hâkimiyetinden ayrılması sonrasında, Avrupalı devletlerin ve ABD'nin kendi çıkarlarına göre bu yeni devletleri kurmuş olması, ayrıca bölge halkının kandırılması, aşağılanması ve eziklik duygusu oluşturulması, Arap Baharının 'tarihsel' sebeplerinden birisidir. İsrail devletinin batılı devletler vasıtasıyla 1948 yılı itibariyle bölgeye planlı yerleşimi, buradaki Arap devletlerinin bu olaylara karşı yetersiz ve başarısız kalması, Ortadoğu'da karizmatik ve kitleleri sürükleyebilen bir liderin çıkmamış oluşu da tarihsel nedenler arasında gösterilebilir [1].

Toplumun insanca yaşama isteği, temel hak ve özgürlükler ile insan haklarından yararlanma isteği, adalet, özgürlük, din ve vicdan hürriyeti, inançlara saygı, ifade özgürlüğü gibi hak ve özgürlüklerin Arap yönetimlerince insanlardan esirgenmiş olması, sosyal ve psikolojik sebeplerden ilkidir. Bu duruma; haklın baskıcı ve yozlaşmış yönetimden bunalmış olması, insanların sosyal ve kültürel özgürlüklerinin olmaması, işsizliğin getirdiği toplumsal bunalım da eklenebilir [47].

Ortadoğu'da yönetsel boşlukların ortaya çıkması, rüşvetin artması vb. pek çok yönetsel problem bir araya gelmiştir. Ayrıca popülist uygulamanın yaygınlığı ve halkın yararını gözetmeyen uygulamaların varlığı, yönetimlerin halkı baskı altına alarak yaptığı istihbarat uygulamaları ile herkesin birbirinden şüphe duyması, yönetsel anlamda halk oylaması yapılmaksızın yönetimin babadan oğula geçmesi anlayışının benimsetilmeye çalışılması gibi sebepler halkın ayaklanmasına neden olan temel sebeplerdir [1].

Siyasal sebepler olarak; demokrasinin insanlara en uygun yönetim şekli olmasının anlaşılmasına rağmen Arap yöneticilerin buna uzak durmaları, göstermelik parlamenter uygulamalar neticesinde halkın kendi düşüncesini temsil hakkı bulamaması, devlerin

adeta bir aile şirketi olarak yönetilmesi, yöneticilerin meşruiyetlerinin kendi ülkelerinde halktan değil dış güçlerden almaları vb. sıralanabilir [47].

Küresel ekonomik kriz neticesinde meydana gelen gıda enflasyonu, fakirlik ve işsizlikteki artış, olumsuz yaşam koşulları, ülke gelir kaynaklarının halkının menfaatlerine yansımaması ve Arap ülkelerinde ekonomik sistemin var olmaması, ‘ekonomik’ sebepler arasında gösterilebilir [47].

Sosyal medyanın kullanımının yaygınlaşması üzerine dünya algısının küçülmesi, enerji kaynaklarının tükeniyor olması, dünya nüfusu artışı ile kaynakların paylaşımı noktasında insanlarda meydana gelen panik havası, SSCB ve Berlin duvarının yıkılması gibi diğer nedenlerin de Arap Baharında etkisi olduğu söylenebilir [47].

Yukarıda bahsi geçen tüm bu sebepler mevcutken, Muhammed Buazizi, 17 Aralık 2010 tarihinde kendini yaktığında, Arap ülkeleri için de bir değişimin kıvılcımını ateşlemiştir. Tunuslu bir seyyar satıcı olan Buazizi, polislerin arabasına el koyması üzerine, aracını geri almak istemişse de belediye kapısından geri çevrilmiş, sonucunda da kendisini ateşe vermiştir [48]. Bu olay sonrasında sokak olaylarının meydana gelmesi ile başlayan eylemler, devlet başkanlarının değişimine neden olacak müteselsil olayların peş peşe gelmesine neden olmuştur.

3.3. Arap Baharı ve Suriye

2010 yılı sonlarında başlayan kitlesel hareketlerin Mısır, Suriye, Cezayir, Libya, Bahreyn, Ürdün, Lübnan ve Yemen gibi Arap ülkelerinde sebep olduğu ayaklanmalar, uluslararası literatüre Arab Spring (Arap Baharı) olarak girmiştir [49]. Arap Baharı sürecinde Tunus, Mısır ve Libya’yı takiben Bahreyn’de de sokak gösterileri meydana gelmiştir. Diğer Arap ülkeleriyle benzerlik gösterecek şekilde Bahreyn’de de hayat şartlarındaki zorluk, geçim sıkıntısı gibi sorunlar etkili olmuştur. Ancak bu ayaklanmada öne çıkan en önemli unsur ise ‘mezhepsel farklılık’ olmuştur. Bahreyn’de mezhepsel sorunlar nedeniyle ortaya çıkan gösteriler, benzer şekilde Lübnan, Kuveyt ve Yemen gibi Şii nüfusa sahip ülkelerde de vuku bulmuştur [50]. Arap Baharını yaşayan ülkelere kimi ülkeler büyük çaplı etkilenirken, kimileri ise daha küçük etkilerle bu süreci geçirmiştir. Tunus, Libya, Mısır, Yemen, Bahreyn, Suriye gibi ülkeler bu süreçten fazla etkilenmiş, kimileri halen

etkilenmeye devam etmekte iken; Ürdün, Cezayir, Suudi Arabistan gibi ülkeler küçük sancılar ile süreci geçirmişlerdir. Tunus'ta devlet başkanlığında meydana gelen değişiklik, halktan gelen demokrasi talebinin en kısa ve zararsız gerçekleştiği vaka olsa da başka ülkelerde, örneğin Suriye'de bu denli zararsız ve kısa süreli bir durum oluşmamıştır.

Suriye'de mezhepsel bölünmenin yanı sıra etnik olarak da bölünme, muhalefetin tek bir platformda birleşmesini olanaksız kılmıştır. Beşer Esad'ın Alevi ve Hristiyan azınlığın desteğini alması ile Sünni muhalefeti dengelemesi, ilaveten Kürtlere ait PYD (Demokratik Birlik Partisi)'nin yoğun olduğu bölgelerde yönetimi ele geçirmesi ve tarafsızlığını açıklaması gerek mezhepsel gerekse etnik bölünmenin bir göstergesidir [50]. Suriye'de halen süren iç karışıklık göz önünde bulundurulduğunda, Arap Baharı'ndan kendi iç dinamikleri hasebiyle olumsuz etkilendiği yorumu yapılabilir. Nitekim Arap Baharının başladığı Tunus'un, demokratik yöntemlerle ülke yönetiminde değişik yapılması ve muhaliflerle devam eden diyalog sayesinde, bu süreçten olumlu doğrultuda çıkan tek ülke olduğu söylenebilir. Meydana gelen insani trajedilerden de anlaşılmaktadır ki Suriye Arap Baharını bahar değil adeta Arap kışı olarak geçirmiştir ve halen de geçirmektedir. Suriye'de daha iyi şartlarda yaşamak isteyen halk, Arap Baharı rüzgârı ile Beşer Esad ve yönetimine karşı bir dizi protesto eylemlerine başlamıştır. Bu protestolara karşı Esad'ın verdiği tepki ise çok acımasız şekilde gerçekleşmiştir. Güç kullanımı, halkı kendi içinde silahlanmaya yönlendirmiş ve halkın sivil ordular kurmaya başlamasına neden olmuştur. 2011 yılında başlayan iç savaş halen devam etmektedir. Yaşanan tam bir trajedidir ki yüzbinlerce insan bu olaylar karşısında hayatlarını kaybetmiş, yüz binlercesi yaralanmış, milyonlarcası da evsiz yurtsuz kalmıştır.

Türkiye'deki sayıları resmi rakamlara göre dört milyona yaklaşan Suriyelilerin dışında, Avrupa'ya geçmeye çalışan Suriyeler Avrupa'da II. Dünya Savaşı'ndan bu zamana kadarki en büyük göçmen krizine neden olmuşlardır. Birçok Avrupa ülkesi belirli sayıda mülteci kabul ederken, bazıları ise Suriyeli mültecileri ülkelerine almamakta ısrarcı davranmıştır. 2014 yılında El Kaide'den ayrılan Daeş ise Suriye'deki Arap Baharını bambaşka bir mecraaya taşımıştır. Başlangıçta Esad'ın devrilmesi için Özgür Suriye Ordusu'na destek veren ABD, Daeş tehdidi ile bölge politikasını genişleterek ABD öncülüğündeki koalisyon güçleri Daeş'e karşı hava saldırılarına başlamışlardır.

Rusya'nın da kısa bir süre sonra Daş'e yönelik olarak yapacağını açıkladığı hava saldırılarının Suriye Devleti destekli olacağını bildirmesi, Rusya'nın yardımını yasal bir zemine oturtmuştur [47].

Daş'e karşı Rusya'nın vermiş olduğu zarar, Esad rejiminin devamlılığını sağlayarak, batılı devletlerin Esad'a karşı tutunduğu tavrın değişmesine neden olmuştur. Ülkede oluşan marjinal kuvvetler terör eylemlerine aynen devam ederken, 2011'de başlayan iç karışıklık halen sürmektedir. Devam eden bu karışıklık sebebiyle Türkiye'ye göç eden milyonlarca Suriyeli sığınmacı ülkelere dönmek isteseler de dönememektedir ya da dönmek için bunu bir sebep olarak kullanmaktadırlar.

3.4. Göç, Sığınmacı, Mülteci Kavramları Genel

İnsanlık tarihi kadar eski olan 'göç' olgusunun bağlı olduğu psikolojik, demografik, siyasi, ekonomik, antropolojik vb. nedenlerle ciddiyetle incelenmesi gerekmektedir [51]. Göç çalışmaları farklı disiplinlerde ele alınacak kadar çok boyutludur. Tarih, siyaset bilimi, sosyoloji, uluslararası ilişkiler, ekonomi gibi pek çok farklı disiplin göç olgusu ile ilgilenir. Göçler ile ilgili olarak farklı tanımlar geliştirilmiştir. 'Uluslararası göç', bir ulus devletten diğerine gerçekleştirilen sürekli nüfus hareketini ifade eder ve bu kapsamda göç edenler ile göç etmeyenler arasında bilgi alışverişi, kültürel bağlar gibi çeşitli sembolik bağların devam ettiği düşünülür. Bir başka ifadeye göre ise 'uluslararası göç', çok dinamik ve çok karmaşık olarak tanımlanmaktadır. Göç neticesinde, demografik yönden, göç edilen toplum üzerinde; sosyo-ekonomik yapı, cinsiyet ve yaş ile kültürel bazda birtakım değişiklikler meydana gelebilir. Ulusal kimlik sorgusunun meydana gelmesi ve yeni kültürlerin filizlenmesi, yine göç ile ortaya çıkan başka olgulardır. Göçler kimi görüşe göre de ne olumlu ne de olumsuz olarak değerlendirilmemelidir. Bunun nedeni olarak; modern çağda ulaşım ve iletişim sistemlerindeki değişimler, ekonomik sistem, politik baskı vb. unsurların bireysel dürtülere yönelik oluşan bir tepki neticesinde de ortaya çıkabileceği gösterilmektedir. Göç edenler eski yaşamlarına dair çevresel etkileri değiştirse bile göç ettikleri çevrelerde de değişiklikler oluştururlar. Göç olgusu hangi sebeple olursa olsun beraberinde önemli toplumsal sonuçlar meydana getirir [33].

Suriye'deki insani krizin artması sonrasında, 2011 yılı başlarında Türkiye sınırında insani hareketlilik oluşmaya başlamıştır. Hatay ili Yayladağı ilçesindeki Cilvegözü sınır kapısına 300 ila 400 arasında Suriyelinin 29 Nisan 2011 tarihindeki hareketi ile ilk kez

toplu nüfus hareketi görülmüştür. Nüfus hareketinin oluşması Türkiye tarafında gerekli önlemlerin alınmasını başlatmış, 252 Suriyeli sınırdan kabul edilerek alınmış ve Hatay ilinde bulunan bir spor salonunda misafir edilmiştir [52].

Türkiye’ye transit göç ve döngüsel göç olmak üzere, gerçekleşen iki farklı düzensiz göç modeli bulunmaktadır [53]. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler açısından düzensiz göç ile nüfusta artış yaşanması, artan nüfusa bağlı olarak yeterli birtakım sosyal ve ekonomik imkânların sağlanamaması, güvenlik endişeleri ve burada yaşayan insanların ülkelere dönme noktasındaki ümitsizlikleri, düzensiz göçün de beraberinde yaşanmasına neden olmuştur. Düzensiz göçmenlerde 2000’li yıllardan 2010 yılına kadar bir düşme görülse de 2011 yılındaki gelişmelere bağlı olarak Türkiye’deki düzensiz göç hareketlerinde artış yaşanmıştır. Suriye’den Türkiye’ye yaşanan kitlesel göç hareketi düzensiz göç olarak ele alınabilir. Ortadoğu ve Kuzey Afrika’daki karışıklıkların artması ile Türkiye’ye olan düzensiz göçlerin de artması devam edecektir. Bu nedenle acilen ‘göç politikası’ oluşturulması gerekmektedir. Düzensiz göçün tersi olarak bilgili ve belgeye dayalı yapılan ve yasal olarak gerçekleştirilen göçlere düzenli göç adı verilmektedir. Bu tür göçlerde izin başvurusu kabul edilenler, başvurdukları ülkede kalmaya hak kazanırlar. Göçler başlayan ve tamamlanan bir olgu olmakla kalmaz, yerleşilen ülke açısından da dinamik etkileri beraberinde getirir [33].

Türkiye’ye yönelik toplu nüfus hareketlerinin artması ile Türkiye de çeşitli önlemler almış olup, kendi gerçeklerine göre çalışmalar yürütmüştür. Bu çalışmalar sonucunda, 30 Mart 2012 tarihinde “Türkiye’ye Toplu Sığınma Amacıyla Gelen Suriye Arap Cumhuriyeti Vatandaşlarının ve Suriye Arap Cumhuriyetinde İkamet Eden Vatansız Kişilerin Kabulüne ve Barındırılmasına İlişkin Yönerge” İçişleri Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulmuştur. Kitlesel hareket ile ortaya çıkan acil koruma ihtiyacının karşılanması için sığınılan ülkeye ulaşımın sağlanması ve zulüm tehlikesi olan yere yeniden göndermeme ilkesi gözetilerek, insan hakları gereğince temel asgari standartların sağlanmasına ‘geçici koruma’ adı verilmekte ve hazırlanan bu yönergenin temelini oluşturmaktadır [52]. Geçici koruma rejimi, hâlihazırdaki mevzuatta kanuni düzeyde mevcut değildir. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun “Geçici koruma” başlıklı 91. maddesi aşağıdaki şekilde ifadelendirilmektedir [52]:

“(1) Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabilir. (2) Bu kişilerin Türkiye’ye kabulü, Türkiye’de kalışı, hak ve yükümlülükleri, Türkiye’den çıkışlarında yapılacak işlemler, kitlesel hareketlere karşı alınacak tedbirlerle, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlar arasındaki iş birliği ve koordinasyon, merkez ve taşrada görev alacak kurum ve kuruluşların görev ve yetkilerinin belirlenmesi, Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.”

Böylece, Ülkemizde geçici koruma kapsamında yapılan bütün düzenlemeler, Bakanlar Kurulu yetkisine bırakılmıştır.

3.5. Göç Kavramı

İnsan, var olduğu günden bu yana birtakım sebepler nedeniyle yer değişiklikleri yapmıştır. Geçmişte önemli birtakım hareketler olduğu gibi bu durumun günümüzde de yaşandığı görülmektedir. Tarih boyunca insanoğlu farklı sebeplerden dolayı kitlesel ya da bireysel olarak göç etmiştir. Göç olgusu insanlık tarihi ile özdeş olup psikolojik, ekonomik, siyasi, demografik, antropolojik ve sosyolojik boyutları nedeniyle çok yönlü ele alınması gereken bir olgudur [51]. Birey ya da kitlece gerçekleşen bu hareket neticesinde, demografik olarak göç edilen toplumun yaş ve cinsiyet gibi yapılarında değişiklikler meydana gelebilmektedir. Göç ile birlikte yeni kültür çeşitlilikleri oluşmaktadır [54]. Örnek vermek gerekirse, M.S. 400 yıllarında başlayan Kavimler Göçü, 622 yılında meydana gelen Mekke’den Medine’ye Hicret, Anadolu’ya yapılan zorunlu göçler bunlardan sadece birkaç tanesidir.

İnsanlık tarihi kadar eski bir olgu olan göç, II. Dünya Savaşı sonrasında 1940’lı yılların sonlarından ve özellikle 1980’li yıllardan bu yana giderek artmaktadır. Uluslararası göç, insanlığın deneyimlediği en eski tecrübelerden birisi gibi görünse de bu alana olan bilimsel yönelim henüz yeterli düzeyde değildir. Önceki yapılan göç çalışmaları daha ziyade göçün yapısal boyutları ile ilgilenirken, 20. yüzyılın sonlarına doğru ise göç eyleminin öznesi konumundaki göçmenlerin incelenmesine yönelim başlamıştır. Göç ile ilgili olarak kapsayıcı bir uluslararası göç kuramı tanımı yapmak zordur. Bunun nedeni; disiplinler arası sınır dışında göçü açıklayan kuramların birbirinden bağımsız ve kopuk şekilde gelişmeleridir.

Göç, coğrafi bir mekân değiştirme eylemi olarak bilinse de sebep ve sonuçları toplumlar üzerinde ciddi etkiler yaratmaktadır. Toplumsal biçimlenmelerin siyasi, ekonomik, etnik ve kültürel formlarında ve bu formlar içindeki ilişkiler düzeninde oluşabilecek değişimlerin sonucunda göç, söz konusu formlarda büyük dönüşümlere neden olmaktadır [55]. Bir ülkeye olan kitlesel göç ekonomik olarak işsizlik oranını artırır ve işçi ücretlerini düşürür. Doğurganlık oranındaki artış demografik yapıyı şekillendirirken, ülkedeki dini ve etnik farklılaşmalar çatışma ortamına zemin hazırlayıp ülkeyi ekonomik ve siyasi açıdan dramatik hale dönüştürebilir [56]. Devlet politikası ile şekillenebilecek bir olgu olan göç, bireyler arasında etnik karışıklık ya da ekonomik kargaşa oluşturabileceği gibi, ekonomik açıdan iyileşme ile de sonuçlanabilir. Bu noktada belirleyici olan devlet politikalarıdır. Göç edenler yaşadıkları coğrafyaya ya da ortama kısa ve uzun vadeli süreçte değişiklikler getirmektedirler. Uluslararası göçler, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeleri gerek etnik açıdan gerekse sosyo-ekonomik açıdan tehdit etmektedir. Sosyal açıdan bakıldığı zaman ulusal kimliğin hasar görmesi, sosyal devlet yapısında oluşabilecek olumsuz etkiler nedeniyle toplumda endişe meydana gelmesi, göçmenlere karşı olumsuz tutum sergilenmesine neden olmaktadır. Ekonomik açıdan bakıldığı zaman da işgücünün ucuzlaması nedeniyle, istihdam edilen yerli işçilerin gelirinin azalması gibi olumsuz etkileri de görülmektedir. Bu gibi durumlar, göçmen kabul eden toplumların sosyal yapısını büyük ölçüde etkilemekte, ekonomik açıdan da yapısal değişiklikleri zorunlu hale getirmektedir [57].

Göç ile ilgili olarak ortaya çıkan teoriler ve çalışmalar; Ravenstein'in göç yasası, itme çekme teorisi, Peterson'un beş göç tipi, kesişen fırsatlar kuramı, merkez çevre teorisi, ağ teorisi ve göç sistemleri teorisi olarak sınıflandırılabilir [33].

1885 yılında Ravenstein tarafından yayımlanan ve "The Laws of Migration" (Göç Yasaları) adı taşıyan, sonraları 'Ravenstein'in Göç Yasası' olarak tanımlanmaya başlanan çalışma, göç kuramı üzerine yapılan ilk çalışmadır. Yedi maddeden oluşan bu yasanın maddeleri şu şekildedir [33];

1- Göç hareketinin büyük bölümü yakın yerlerde gerçekleşir. Uzun mesafelerde meydana gelen göç hareketleri daha ziyade ticaridir ve endüstriyel merkezlere doğru gerçekleşir.

- 2- Bir merkez iktisadi gelişim gösterirse, kırdan göç alması hızla gerçekleşir. Kırsal bölümlerdeki azalan nüfusu başka yerlerden gelen yeni nüfus tamamlar. Tüm merkezler aşamalı göç akımından dolayı etkilenir.
- 3- Bireylerin göç etmedeki amaçları, maddi imkânlardan yararlanmaktır. Göç edilen yerin işgücüne ihtiyaç duymasından dolayı ve göç edenin de hayatını devam ettirebilmesi nedeniyle karşılıklı bir yarar söz konusudur.
- 4- Endüstriyel merkezlere gerçekleşen göç dalgası neticesinde merkezlerde de göç alınması ile beraber, göç verme gerçekleşir.
- 5- Uzak mesafelere olan göçler genellikle ticari ve endüstriyel amaçlı olsa da kademeli olarak gerçekleştiğinden, buralara yapılan göçler uzak mesafeden ziyade yakın mesafelerden gerçekleştirilir.
- 6- Göçün ana nedeni işgücü ve ekonomik sebepler olduğu için, merkezde yaşayanlar kırdaki yaşayanlara kıyasla göç etmeye daha az meyil göstermektedir.
- 7- Göç niyetini belirleyen kadınlardır. Kadınlar erkeklere kıyasla göç etmeye daha meyillidir [24].

Ravenstein'ın göç kuramı özetlenecek olursa, göç hareketlerinin daha ziyade kısa mesafelerde gerçekleştiği ve bunda da ticari ve endüstriyel maksadın taşındığı açıktır. Ayrıca göç ile daha iyi ekonomik standartlara sahip olma hayali taşınmaktadır. Bunun yanında, göçler sürekli devam edecek bir kavram olarak görülmektedir.

Göç teorilerinden bir başkası olan 'itme çekme teorisi', 1966 yılındaki "A Theory of Migration" (Göçün Bir Teorisi) adlı çalışma ile Lee tarafından formüle edilmiştir. Bu teoride daha ziyade göç olgusu ele alınırken, göçmen olgusunun da göz ardı edilmemesi gerektiği açıklanmıştır. Lee, teorisini dört ana başlık altında bir araya getirmiştir. Bunlar; geliş yerine ait etkenler, varış yerine ait etkenler, araya giren engeller ve bireysel etkenlerdir. İtme çekme kuramı hem yaşanacak hem de göç edilecek yerde itici ve çekici faktörleri ele alır ki olumlu faktörler çekmeyi, olumsuz faktörler ise itmeyi temsil etmektedir. 'Peterson'un beş göç tipi' teorisi kapsamında, 1985 yılında Peterson tarafından yayımlanan çalışma, göç kararlarında sadece itme ve çekmenin etkili olmadığını, sosyal faktörlerin de göç etmede etkisinin olduğunu savunmuştur. Bu bağlamda beş farklı göç türüne değinilmiştir [24]:

- 1- İlkel göçler, doğal havadan kaynaklı oluşan göçlerdir. Kuraklıktan kaynaklı göç buna örnek olarak gösterilebilir.
- 2- Zorunlu göçler, bireylerin ya da toplumların karar mekanizmaları kullanma imkânı olmaksızın sosyal bir zorlama ile yaptıkları göçlerdir.
- 3- Yönlendiren göçler; bireylerin ya da toplumların, sosyal baskının mevcudiyetine rağmen tercihlerini kendilerinin yapabildiği göçlerdir.
- 4- Serbest göçler; bireyin, göçe karar verirken zorlayıcı bir durum ya da itici bir güç olmaksızın göçe kendisinin karar verdiği göçlerdir.
- 5- Kitlesele göçler, ulaşım olanaklarının gelişimine bağılı olarak göçün kolektif bir hal aldığı göçlerdir.

‘Kesişen fırsatlar (stouffer intervening opportunities) kuramı’, 1940 yılında Cleveland’a ait nüfus istatistiklerinden yararlanılarak ve göç süreci bireysel nedenlere odaklanarak geliştirmiştir. Bu kurama göre göçü belirleyen temel unsurlar; göç edilecek mesafe, göç edilecek yerdeki fırsatlar ve fırsatların miktarlarıdır. Bu kuram göç edecek kişinin karar sürecine odaklanırken, göç edilecek mesafe de sürecin merkezini teşkil etmektedir [33]. Bu kuramın, ekonomik yönlere dikkat çekmekte olduğu için günümüzdeki göçlerin karmaşık yapısına cevap vermede yetersiz kaldığı savunulmaktadır [58].

‘Merkez çevre teorisi’; Wallerstein, Castle, Galtung, Âmin ve Kosack tarafından 1970’li yıllarda ortaya konulmuş olup, ‘dünya sistemleri teorisi’ olarak da adlandırılmaktadır. Bu teoriye göre, dünya merkez ve çevre olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Çevre olarak tanımlanan kavram gelişmemiş ya da az gelişmiş ülkeyi anlatırken, göçün yönü çevreden gelişmiş ülkelere doğrudur. Bu teoride ‘karşılıklı bağımlılık’ söz konusudur. Merkez ülkeler ucuz işgücü ve hammadde bakımından çevre ülkelere bağılyken, çevre ülkeler de yaşam standartları ve refah seviyelerini yükseltmek üzere merkez ülkelere ihtiyaç duymaktadır [24].

‘Ağ (network) teorisi’, göçün yapısal sebeplerine odaklı olan diğer teorilerden farklı olarak, göç sürecini göçmen üzerinden değerlendirir. Buna göre göçmenlerin hem göç ettikleri ülke hem de göç veren ülke arasındaki bağı ile göçün sürekliliğine yaptığı etki incelenmektedir. Bu teoriye göre göç eden göçmen grubunun ilki, göç veren toplum ile gittikleri yerin toplumu arasında bir köprü oluşturarak altyapı meydana getirmektedir. Bu da göç veren ülkedeki vatandaşların göç yapma yönelimine neden olarak birlikte göçü

devamlı hale getirir. Göçmen ilişki ağı, göçmenlerin menşei ülkesi ile yerleştikleri ülke arasında eski göçmenler, yeni göçmenler ve göçmen olmayan kişiler arasında kişilerarası bir bağı ifade eder ki bu da ortak köken, soydaşlık ve dostluk bağlarından oluşmaktadır. Bu kuram sayesinde göç eden her göçmen, göç etmemiş ama göç etmesi muhtemel arkadaş ve akrabalarının göç maliyetlerinin azalmasını sağlamakta ve hatta göçmen ağları gelişmiş ise göç ettiği ülkeye ait bilgilerin göç edeceklere sunulmasını sağlamaktadır [33]. Bu teorinin diğer teorilerden ayrılan yönü; göçü, göçmen ve göçmenlik üzerinden anlamaya fırsat vermesinin yanı sıra, analiz yapabilmeye de imkân sağlamasıdır [24].

‘Göç sistemleri teorisi’ kapsamında, iki veya daha fazla ülke karşılıklı anlaşmak suretiyle göç sistemi kurarak göçmen değişimi yapabilmektedir. Bahsi geçen göç sistemi yakın ilişki içindeki ülkeler arasında kurulabileceği gibi, birbirine yakın olmayan ülkeler yahut bölgeler arasında da kurulabilir. Genellikle göç sistemi kuracak iki ülke arasında evveliyata dayalı ilişkiler mevcuttur. Bu ilişkiler sömürgecilik zamanına, politik nüfuza ve ekonomik ilişkilere dayandırılabilir [59].

3.6. Türkiye ve Göç Tarihi

Türkiye, insan hakları seviyesi ve refah düzeyi yüksek Avrupa ülkeleri ile iç karışıklık, çatışma ve istikrarsızlık içerisindeki Ortadoğu ülkelerinin arasında bulunmakta, bir nevi iki taraf arasında köprü kurmaktadır. Türkiye’ye komşu ülkelerde cereyan eden karışıklık, çatışma ve istikrarsızlıklar, Türkiye’deki Akdeniz ve Ege sahillerinden yasadışı geçişlerin elverişli olması gibi nedenler, Avrupa Birliği (AB) ülkelerine gitmeyi isteyen göçmenler için Türkiye’yi geçiş güzergâhı haline getirmektedir. Ayrıca Türkiye’nin son yıllarda gösterdiği ekonomik büyüme ve bölgesel güç haline gelmesi de düzensiz veya düzenli olarak göç için çekim merkezi haline gelmesine neden olmuştur. Göç sonucunda Türkiye; ekonomik, demografik yapı, kamu düzeni, sosyo-kültürel yapı ve güvenliği açısından derinden etkilenmektedir [52].

Türkiye, jeopolitik konumu nedeniyle tarih boyunca kitlesel hareketlere ve göçlere tanıklık etmiş olup, milyonlarca göç edeni misafir etmiş ve göç edenlerin nihai durağı haline gelmiştir. Tarihsel olarak Türkiye’ye yapılan kitlesel göç hareketleri aşağıda özetlenmiştir [52].

3.6.1. Cumhuriyet Öncesi Göçler

Osmanlı İmparatorluğu hiçbir döneminde ırk ve din ayrımı yapmamış, topraklarına gelen herkese hoşgörü ile yaklaşmıştır. Osmanlı Dönemi genel olarak ele alındığında, aşağıdaki gibi kitlesel ve bireysel göçler yaşanmıştır [52].

- 1492’de on binlerce Yahudi, gemilerle İspanya’dan kurtararak Osmanlı’ya getirilmiştir.
- 1672’de ilk Türk matbaacısı İbrahim Müteferrika ile itfaiyeciliğin öncüsü Kont Ödön Seçenyi (Seçenyi Paşa), bunun yanında 1699’da Macar Kralı Thököly Imre ve eşi Osmanlı’ya iltica etmişlerdir.
- 1709’da İsveç Kralı Şarl ile beraber gelen yaklaşık 2 bin kişilik grup Osmanlı’ya sığınmışlardır.
- 1718’deki Pasarofça Antlaşması’ndan sonra Macar Kralı II. Rakoczy Ferenc Osmanlı’ya sığınmıştır.
- 1830’daki Polonya İhtilalinin liderlerinden ve bugünkü Polonezköy’ün kurucusu olan Prens Adam Czartorski 1841 yılında Osmanlı’ya iltica etmiştir.
- 1849’da Prens Lajos Kossuth ve yaklaşık 3 bin Macar Osmanlı’ya sığınmışlardır.
- Farklı istatistiki veriler bulunmakla birlikte, 1856-1864 yıllara arasında, Rus Ordusundan kaçan takriben 1,5 milyon Kafkas nüfusu, Osmanlı İmparatorluğu topraklarına kabul edilerek, Balkanlar’a ve Anadolu’nun çeşitli yerlerine yerleştirilmişlerdir.
- 1917’de Bolşevik İhtilali sonrasında Vrangel, takriben 135 bin kişi ile birlikte Osmanlı İmparatorluğundan koruma talep etmiştir.

3.6.2. Cumhuriyet Dönemi ve Sonrasında Göçler

Cumhuriyet dönemi ve sonrasında da Osmanlı İmparatorluğu döneminde olduğu gibi Ülkemizde göç hareketleri devam etmiştir. Yıllara göre bu göçler aşağıdaki şekilde özetlenebilir [52];

- 1922-1938 yılları arasında Yunanistan’dan 384.000 kişi,
- 1923-1945 yılları arasında Balkanlar’dan yaklaşık 800.000 kişi,
- 1933-1945 yılları arasında Almanya’dan yaklaşık 800.000 kişi,
- 1988 yılında Irak’tan 51.542 kişi,

- 1989 yılında Bulgaristan'dan 345.000 kişi,
- 1991 yılında Irak'tan 467.489 kişi,
- 1992-1998 yılları arasında Bosna'dan yaklaşık 20.000 kişi,
- 1999 yılında Kosova'dan 17.746 kişi,
- 2001 yılında Makedonya'dan 10.500 kişi,
- Nisan 2011 ile Nisan 2019 yılları arasında Suriye'den 3.630.767 kişi.

Cumhuriyet sonrasında Türkiye, 1922'den günümüze kadar sayıları 5 milyonu aşan kişiyi misafir etmiştir. Eğitim amaçlı veya diğer amaçlarla ülkemize gelenlerin sayısı bu sayıya dâhil değildir [52]. Özellikle 1980 sonrasında yabancıların Türkiye'ye yönelik göçlerinde gözle görülür şekilde artış yaşanmıştır. Türkiye'ye göç eden kişilerden Türk ve Müslüman olmayanları düzensiz göçleri oluşturmuştur. Düzensiz göç hareketi, siyasal olarak yabancı göçünün hukuki temellerinin henüz tanımlanamadığı, göç politikalarının ulus devlet merkezli uygulamalarının yaşanan sürece karşı direnç gösterme meylinin olduğu bir dönemdir. 1980 sonrasında Türkiye'ye gerçekleşen düzenli göçlerin çalışma ve eğitim amaçlı olarak yapıldığı genel kanıdır. Düzensiz göç hareketi olarak da Türkiye'ye komşu ülkelerden kaçak işçi, sığınmacı ya da transit geçiş yapan göçmenler sayılabilir. Türkiye; Avrupa, Asya ve Afrika kıtaları arasında köprü konumunda bulunduğu için kayda değer transit göç hareketlerine maruz kalmıştır ve bu durum günümüzde de devam etmektedir. Türkiye üzerinden gerçekleşen en büyük ilk göçmen akını, 1979 yılında İran'da yaşanan devrimden sonra yaklaşık bir buçuk milyon insanın batıya hareketi ile gerçekleşmiş olup, bunlardan da tahminen 150.000 kadarı ülkemizde kalmıştır [23]. Ülkemize gerçekleşen ikinci en büyük transit göç akını 1988 yılındaki Irak-İran savaşı sonrasında gerçekleşmiştir. Bu savaş sonucunda Kürt kökenli Irak vatandaşları Türkiye'ye sığınmışlardır. Irak'tan gelen ikinci kitlesel göç dalgası ise 1990-1991 yıllarında gerçekleşen Körfez Savaşı neticesinde gerçekleşmiş, Irak ve Kuveyt'te bulunan işçilerden 60.000 kadarı Güneydoğu Anadolu Bölgesine yerleşmişlerse de daha sonra Türkiye'den ayrılmışlardır. 1991 yılında Irak'tan ülkemize yarım milyona yakın kişinin göç etmesi, kitlesel olarak gerçekleşen başka bir zorunlu göçtür [23]. 2001 yılında yaklaşık 10.500 kişinin Makedonya'dan ülkemize gelmelerinden sonra gerçekleşen en ciddi hareket ise Suriye'den olmuştur. 2011 yılından bugüne kadar devam etmekte olan iç savaş, Suriye açısından insani krizin de ötesine geçerek çevre ülkeleri tehdit eden

birtakım sorunları beraberinde getirmiştir. Suriyelilerin Türkiye'ye göçü, özel başlık altında daha detaylı şekilde incelenecektir.

3.6.3. Statüsüne Göre Sığınmacılar ve Mülteciler

Göç edenler, gittikleri ülkedeki konumlarına göre farklı sınıflandırmalara tabi tutulmaktadır. Bu kapsamda; geçici koruma, mülteci ve sığınmacı gibi kavramlarla derecelenmekte ve tanımlanmaktadır [60].

İçişleri Bakanlığı'na bağlı 'Göç İdaresi Genel Müdürlüğü' tarafından yayımlanmış olan 'göç terimleri' sözlüğüne göre geçici koruma; *"çıkıldığı ülkesine geri dönemeyen, üçüncü ülke kişilerinden sebebi kitlesel bir hareketin vuku bulması durumunda adı geçen kişilerin veya korumaya ihtiyaç duyan diğer kişilerin faydasını sağlamak üzere, sığınma sisteminin etkin işleyişi üzerinde olumsuz etki yaratmadan sığınma sisteminin işletilememesi riski varsa, bu kişilere acil ve geçici koruma sağlamak amacıyla sağlanan istisnai özellikteki prosedür"* şeklinde tanımlanmaktadır [60]. Geçici koruma, daha net ve kısa olarak; *kitleler halinde akın olaylarında acil çözümler üretmek doğrultusunda geliştirilmiş olan koruma biçimi* şeklinde ifade edilmektedir [61].

Türkiye, yalnızca Avrupa Konseyi'ne (AK) üye olan ülkelerin vatandaşlarına mülteci statüsü verebilmektedir. Mülteci oldukları kabul görünceye kadar bu sığınmacılara Türkiye'ye yerleşme izin verilerek "geçici koruma" sağlanır. Bu geçici koruma kapsamında sığınmacı olarak kabul edilen geçici koruma statüsüne sahip Suriyelilerin mülteci statüsünü alması için coğrafi kısıtlamaların kaldırılması gerekmektedir [62]. Geçici koruma kapsamındaki haklardan yararlanamayacak olanlar da mevcuttur. Savaş suçu işleyenler, silahlı faaliyete katılanlar, terör eylemi yapanlar, insanlık suçu işleyen, suçtan dolayı mahkûmiyeti olan, toplum için tehdit oluşturan vb. kişiler geçici korumadan faydalanamazlar [30].

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanmış olan 'göç terimleri' sözlüğüne göre mülteci; *"Dini, ırkı, belirli bir sosyal guruba mensupluğu, tabiiyeti ve siyasi görüşü sebebiyle haklı bir zulüm endişesi nedeniyle vatandaşı olduğu ülke dışında ve bahsi geçen korku sebebiyle, ilgili ülkenin korumasından faydalanmak arzusunda olmayan kişi"* olarak tanımlanır (1967 Protokolü ile değişik Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi, 1A(2) Maddesi) [60]. Mülteci kavramı, 6458 Sayılı Yabancılar ve

Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK)’nın 61. maddesinde; “*Avrupa ülkelerinde meydana gelecek olaylarda ırkı, dini, belli bir toplumsal gruba tabiiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağı korkusundan vatandaşı olduğu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da sözü edilen korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancı veya bu tür olaylardan dolayı önceden yaşadığı ikamet ettiği ülkesinin dışında bulunan, oraya geri gidemeyen veya söz konusu korku sebebiyle gitmek istemeyen şahıs*” olarak tanımlanmaktadır [30].

Türkiye, Avrupa’dan gelmiş sığınmacıları mülteci olarak kabul etmektedir. Avrupa ülkeleri ise Suriye’den gelen göçmenlere olumlu yaklaşmamakta ve göçmenlerin, ülkelerindeki düzeni bozacaklarına inanmaktadırlar [30].

Sığınmacı, “*ilgili ulusal ya da uluslararası belgeler ışığında mülteci olarak bir ülkeye kabul edilmek istenen ve mültecilik statüsü için yapmış olduğu başvuruyu bekleyen kişi*” olarak tanımlanır. Çıkan karar olumlu olmaz ise bu tür kişiler başvurdukları ülkeyi terk etmek zorunda olup herhangi bir nedenle ülkede kalma hakları yok ise sınır dışı edilebilirler [60].

Suriyeli sığınmacılar, Türkiye’nin izlediği politika neticesinde ve sınır kapılarının açılması ile beraber, misafir olarak kabul görmüş ve sınıra kurulan kamplara yerleştirilmişlerse de zamanda bu tür kampların yeterli olmayışı, Suriyelilerin ülke geneline yayılarak farklı illerde yaşamlarını sürdürmeye devam etmesini beraberinde getirmiştir [30].

3.7. Türkiye’ye Suriyeli Göçü

Suriye’de çatışmalar başlamadan önce Suriyeliler, 2000 yılında babası Hafız Esad’ın yerine geçen Cumhurbaşkanı Beşer Esad yönetimindeki yüksek işsizlik oranları, yolsuzluk ve siyasi özgürlük ortamı bulunamamasından şikâyetçi olmaya başlamışlardır. 15 Mart 2011 tarihinde ülkenin güneyindeki Dera’da komşu ülkelerde başlamış olan Arap Baharından esinlenen demokrasi yanlıları gösteriler başlamıştır. Hükümet, muhalefeti bastırmak için ölümcül güç kullanınca, cumhurbaşkanının istifasını isteyen gösteriler tüm ülkeye yayılmıştır. Olaylar yayılırken baskı da yoğunlaşmıştır [63]. Bu nedenle, 2011 yılında Tunus’ta patlak veren ve adeta domino etkisi ile yayılım gösteren halk hareketi olan Arap Baharından en çok etkilenen ülkelerden birisi Suriye olmuştur. Toplumsal

hareket, ülke yönetimini elde tutan rejim güçlerince aşırı şiddet kullanılmak suretiyle bastırılmaya çalışılmış, ilerleyen dönemlerde ise muhalifler ile rejim güçleri arasında çatışmaların başlamasına neden olmuştur. Yaşanan bu şiddet ve çatışma olayları daha da yayılım göstererek farklı etnik kimliklerdeki insanların çatışmasına dönmüş, hatta farklı dini inanç mensubu insanlara kadar yayılmıştır. Yaşanan tüm bu olumsuz gelişmeler dâhilinde sivil insanların hayatları tehlikeye girmiş ve daha güvenli yerlerde yaşama ihtiyacı ile komşu ülkelere göç hareketinin oluşmasına neden olmuştur. Netice olarak Suriye İnsan Hakları Gözlemevi'nin Mart 2018 verilerine göre 353.900 kişi hayatını kaybetmiş olup, 56.900 kişinin ise kayıp oldukları ve hayatlarını kaybettikleri tahmin edilmektedir [63].

Şekil 3.2. Suriye vatandaşlarının can kayıpları [63]

Suriye vatandaşlarından Şubat 2018 itibariyle 119.200'ü sivil olmak üzere 185.980 kişi ise çatışma kaynaklı olarak hayatını kaybetmiştir [63]. Suriye savaşı üç aşamadan oluşmaktadır. Ölümünün başlıca nedeni olan hafif silahların yerine 2012 yılında havan topu saldırıları ile savaşın en kanlı dönemi meydana gelmiştir. Hükümetin hava saldırıları da bunu takip etmiştir. Asıl büyük trajedi ise savaş öncesinde 22 milyon nüfusu bulunan Suriye'de 5,6 milyon kişi mülteci konumunda ülkeyi terk ederken, 6,1 milyon kişi de ülke içinde yerinden edilmiştir. Ülke dışına çıkan kişilerden %92'si Lübnan, Ürdün ve Türkiye'ye göç ederek yakın tarihin en büyük göç hareketini meydana getirmiştir.

Birleşmiş Milletler (BM) ise 13 milyondan fazla kişinin 2018 yılında bir tür insani yardıma ihtiyacı olduğunu açıklamıştır [63].

Suriye'den Türkiye'ye ilk kitlesel hareket 29 Nisan 2011 tarihinde Hatay ili Yayladağı ilçesi Cilvegözü Sınır kapısından gerçekleşmiştir. Önceleri sınırda kurulan çadır kentlerde taşıyan Suriyeliler, ilerleyen zamanlarda akrabalarında veya sınıra yakın bölgelerdeki kiraladıkları evlerde yaşamaya başlamışlardır [64]. Suriyelilerin Türkiye'ye yönelmesindeki komşu ülke olması dışında bir başka neden de akrabalık ilişkileridir. Türkiye'de yaşayan kişiler Suriye'den gelen akrabalarına kucak açmışlar, evlerini paylaşmışlar ve hatta iş bulmaları amacıyla yardımcı olmuşlardır. İlk etapta hoş karşılama ile bakılan bu tutum, sürecin uzaması ile birtakım hoşnutsuzluklara da neden olmuştur [65].

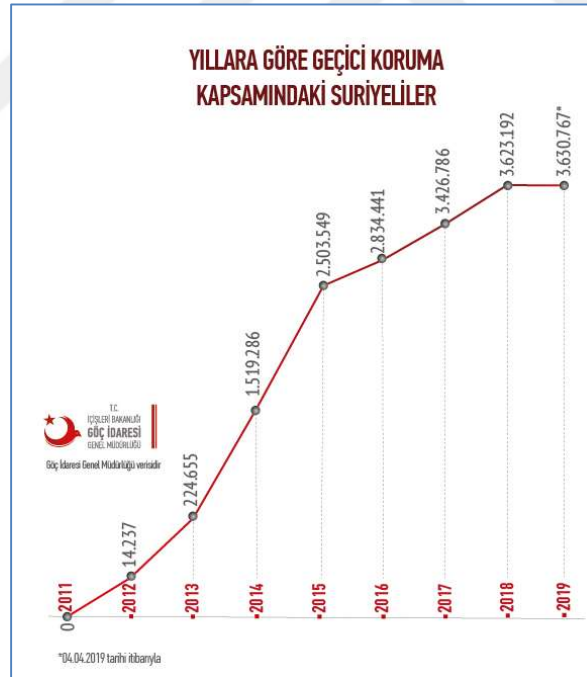
Göç eden Suriyeliler göç ettikleri yere entegre olmaları bakımından üç grupta incelenebilir. Burada ilk grup, Suriye'den birikim ve sermayeleri ile gelen ve düzenli göçmen görüntüsü bırakan topluluktur. Bu grup belli bir şehre göç ederek burayı yaşam alanı olarak seçmiş, işyeri açmış ve bir işte çalışmaktadır. İkinci grup meslek ve becerileri ile Türkiye toplumu içerisinde (inşaat ustası, sanayi ustası vb.) istihdam edilebilen kısımdır. Burada göçmen emeği, en ucuz ve en fazla sömürülen emektir. Üçüncü grup ise hayatlarını kurtarmak amacıyla gelen, pek çoğu sokaklarda ya da olumsuz koşullarda yaşayan entegrasyonu en zor olan yoksul göçmen gruptur [66].

Suriyeli göçü ile Türkiye'ye gelen Suriyelilerden kaynaklı olarak; ülkemizde ekonomik, sosyal ve siyasi açıdan birtakım etkilerin var olduğu ve bu etkilerin uzun süre devam edebileceği tahmin edilmektedir. Bu durum kalıcı olabilecek yabancı nüfus varlığını ortaya çıkaracaktır [67]. Ülkemize gelen Suriyelilerin zaman içerisinde yaptıkları evlilikler, okul çağına gelmiş çocukların okula başlaması, Türkçeyi öğrenerek toplum içerisinde daha kolay konumlanma vb. etkiler nedeniyle toplum içindeki konumları daha stabil hale gelebilmektedir.

Suriyelilerin ülkelerine dönmeleri ile ilgili farklı görüşlere sahip oldukları bilinmektedir. Kayseri'de yaşayan ve inşaat sektöründe çalışan işçiler ile ilgili olarak müteakip bölümlerde ayrıca bilgi verilmiştir. Daha önce yapılan araştırmalara göre, savaş son bulsa dahi yakın gelecekte huzur ve güven ortamının sağlanamaması hususunda Suriyeliler hemen hemen hemfikir görünmektedir. Özellikle Suriyeli kadınların Türkiye'de daimî

kalma isteklerinin her geçen gün attığı da gözlenmektedir [68]. Suriye’den Türkiye’ye gelen sığınmacılardan; Suriye’de hiçbir şeyi kalmayanlar veya buradaki işlerinden memnun olanların Suriye’ye dönmek istemedikleri görülmekle beraber, Suriye’ye dönmek için savaşın bitmesinden ziyade oradaki siyasi ortamın olgunlaşmasını bekleyeceklerini dile getiren Suriyeliler de mevcuttur. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile sivil toplum örgütleri, dernek ve vakıfların da gelen Suriyelilere bakışı ve onların “saflığı”, “mağduriyeti” ve “gaddar bir rejim tarafından sürüldükleri” yönündeki söylemleri, halkın da bu duruma realist ve duygusal yaklaşmasını sağlamıştır [69].

Göç İdaresi verilerine göre Suriye’ye komşu iller ve İstanbul başta olmak üzere, bilhassa büyük şehirlerdeki Suriyeli sayısı ciddi boyutlara ulaşmıştır. Kayıt dışı Suriyelilerin sayısının da fazla olduğu savı göz önüne alındığında, ülkemizdeki Suriyeli sayısının ciddi rakamlara ulaştığı tahmin edilmektedir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü verilerine göre, Türkiye’deki kayıtlı Suriyelilerin yıllara göre değişimi Şekil 4.2’de gösterilmiştir.

Şekil 3.3. Türkiye’deki kayıtlı Suriyelilerin yıllara göre değişimi [70]

Şekil 4.2’den görüldüğü üzere, 2012 yılında Suriye’den 14.237 kişinin Türkiye’ye gelmesi ile başlayan süreçte, bu rakam 2013 yılında 224.665 kişiye yükselmiş (%1478 artış) ve sırasıyla 2014 yılında 1.519.286 kişiye (%576 artış), 2015 yılında 2.503.549 kişiye (%65 artış), 2016 yılında 2.834.441 kişiye (%13 artış), 2017 yılında 3.426.786

kişiyeye (%21 artış), 2018 yılında 3.623.192 kişiyeye (%6 artış) ulaşmış olup, 04 Nisan 2019 tarihindeki sayılara göre ise son olarak 3.630.767 kişi (%0,2 artış) olarak kaydedilmiştir. Grafikten açıkça anlaşılacağı üzere yıllara bağılı olarak Türkiye’de kayıtlı olan Suriyeli sayısında sürekli bir artış gözlenmektedir. Özellikle 2013–2015 yılları arasında Türkiye’ye giriş yapan Suriyeli sayısının diğery yıllara göre çok daha fazla olduğu ifade edilebilir. 2015–2018 yılları arasında da 1 milyon Suriyeliden daha fazlasının Türkiye’ye yerleştiğı açıktır. Grafiğeye göre 2018’den 2019 Nisan ayına dek yaklaşık 8 bin kişinin daha Türkiye’ye yerleştiğı anlaşılmaktadır.

Ülkemizde geçici koruma kapsamındaki Suriyelilerin yaş ve cinsiyet dağılımları Tablo 4.1’de verilmiştir. Göç İdaresince düzenlenen iller bazında kayıtlı Suriyeli sayısı ise Tablo 4.2’de sunulmuştur.

04 Nisan 2019 tarihi itibariyle geçici koruma kapsamına alınan 3.630.767 Suriyeliden 1.662.366’sı kadın iken erkeklerin sayısı 1.968.401 olarak ortaya çıkmaktadır. Oransal olarak bakıldığında ise %54,2 si erkeklerden, %45,8’i kadınlardan oluşmaktadır. 18 yaş ve altındaki Suriyeli sayısı 1.662.171 kişi olup toplamın %45,8’ini oluşturmaktadır. 18-44 yaş arası Suriyeli sayısı 1.570.032 kişi olup toplamın %43,2’sini oluşturmaktadır. Böylece, toplamın yaklaşık %90’ı 44 yaşa kadar olan genç Suriyelilerden oluşmaktadır. İnşaat sektöründe çoğunluğu teşkil eden 18-44 yaş arası Suriyeli erkek sayısı ise 901.303 kişi olup toplam sayının %24,8’ini meydana getirmektedir.

Tablo 3.1. Nisan 2019 itibariyle geçici koruma kapsamındaki Suriyelilerin yaş ve cinsiyet dağılımı [70]

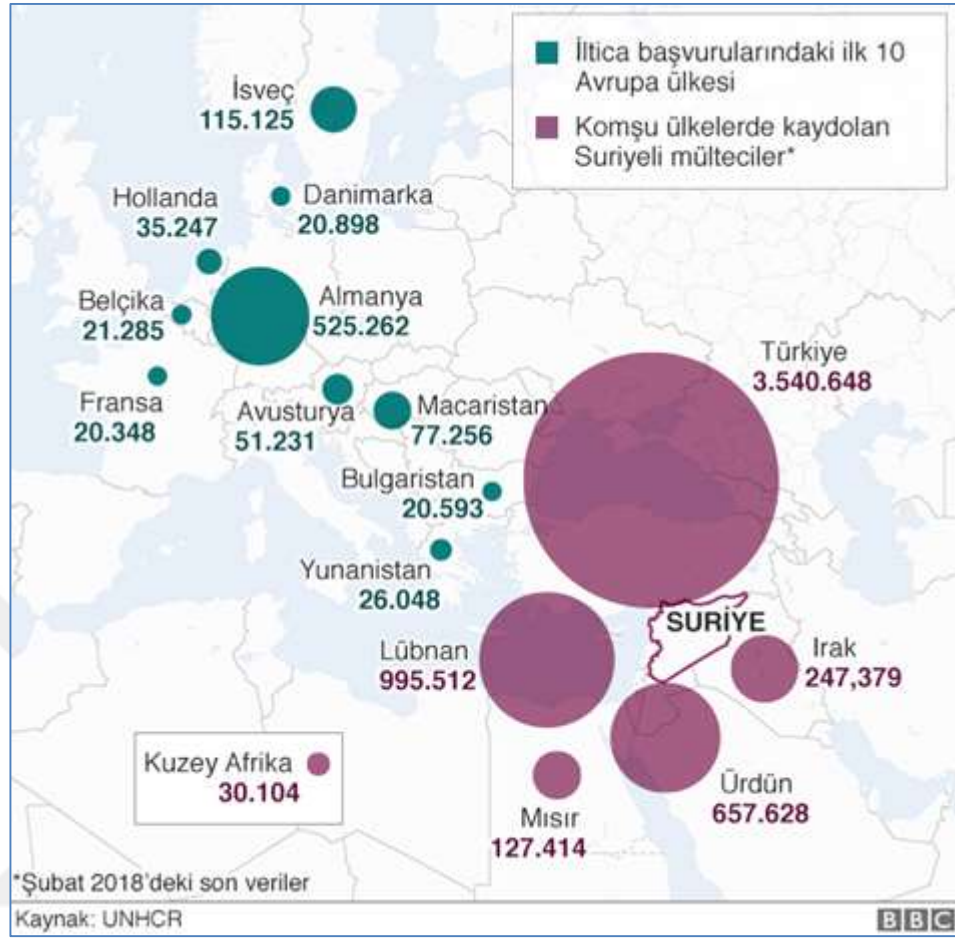
YAŞ	ERKEK	KADIN	TOPLAM
TOPLAM	1.968.401	1.662.366	3.630.767
0-4	258.806	241.782	500.588
5-9	258.248	243.111	501.359
10-14	201.405	186.654	388.059
15-18	148.970	123.195	272.165
19-24	319.676	229.599	549.275
25-29	207.686	147.234	354.920
30-34	171.811	125.573	297.384
35-39	121.697	95.586	217.283
40-44	80.433	70.737	151.170
45-49	59.582	56.623	116.205
50-54	48.301	46.022	94.323
55-59	33.647	33.840	67.487
60-64	23.588	24.201	47.789
65-69	15.619	16.141	31.760
70-74	8.860	9.458	18.318
75-79	4.975	6.150	11.125
80-84	2.750	3.436	6.186
85-89	1.529	1.988	3.517
90+	818	1.036	1.854

04 Nisan 2019 tarihi itibariyle geçici koruma kapsamına alınan 3.630.767 Suriyeliden 78.199'u (%2,15) Kayseri ilinde kayıtlıdır. Kayseri ilinin nüfusu en güncel olarak 2018 yılına göre 1.389.680 kişi olup, bu nüfusun %5,63'lük kısmını geçici koruma altındaki kayıtlı Suriyeliler oluşturmaktadır. Bir başka ifadeyle Türkiye geneli için her 100 Suriyeliden ikisi Kayseri'de yaşamakta iken, Kayseri'de yaşayan her 100 kişiden yaklaşık altısı Suriyelidir [60].

Tablo 3.2. Nisan 2019 itibariyle Türkiye’deki Suriyelilerin illere göre dağılımı [70]

İL SIRA	ÜLKEMİZDE GEÇİCİ KORUMA KAPSAMINDA BULUNAN SURİYELİLERİN DAĞILIMI 04.04.2019 (ALFABETİK)								
	İLLER	KAYIT EDİLEN	NÜFUS	İL NÜFUSU İLE KARŞILAŞTIRMA YÜZDESİ	İL SIRA	İLLER	KAYIT EDİLEN	NÜFUS	İL NÜFUSU İLE KARŞILAŞTIRMA YÜZDESİ
	TOPLAM	3.630.767	82.003.882	4,43%		TOPLAM	3.630.767	82.003.882	4,43%
1	ADANA	236.901	2.220.125	10,67%	42	KAHRAMANMARAŞ	88.060	1.144.851	7,69%
2	ADIYAMAN	24.636	624.513	3,94%	43	KARABÜK	783	248.014	0,32%
3	AFYONKARAHİSAR	6.274	725.568	0,86%	44	KARAMAN	775	251.913	0,31%
4	AĞRI	1.038	539.657	0,19%	45	KARS	169	288.878	0,06%
5	AKSARAY	2.807	412.172	0,68%	46	KASTAMONU	1.331	383.373	0,35%
6	AMASYA	677	337.508	0,20%	47	KAYSERİ	78.199	1.389.680	5,63%
7	ANKARA	90.773	5.503.985	1,65%	48	KIRIKKALE	1.495	286.602	0,52%
8	ANTALYA	1.647	2.426.356	0,07%	49	KIRKLARELİ	2.735	360.860	0,76%
9	ARDAHAN	137	98.907	0,14%	50	KIRŞEHİR	1.333	241.868	0,55%
10	ARTVİN	39	174.010	0,02%	51	KİLİS	116.387	142.541	81,65%
11	AYDIN	7.607	1.097.746	0,69%	52	KOCAELİ	55.874	1.906.391	2,93%
12	BALIKESİR	4.385	1.226.575	0,36%	53	KONYA	106.345	2.205.609	4,82%
13	BARTIN	129	198.999	0,06%	54	KÜTAHYA	784	577.941	0,14%
14	BATMAN	22.400	599.103	3,74%	55	MALATYA	29.668	797.036	3,72%
15	BAYBURT	25	82.274	0,03%	56	MANİSA	13.675	1.429.643	0,96%
16	BİLECİK	593	223.448	0,27%	57	MARDİN	88.618	829.195	10,69%
17	BİNGÖL	942	281.205	0,33%	58	MERSİN	204.253	1.814.468	11,26%
18	BİTLİS	951	349.396	0,27%	59	MUĞLA	14.499	967.487	1,50%
19	BOLU	2.322	311.810	0,74%	60	MUŞ	1.369	407.992	0,34%
20	BURDUR	8.632	269.926	3,20%	61	NEVŞEHİR	9.652	298.339	3,24%
21	BURSA	169.487	2.994.521	5,66%	62	NİĞDE	4.471	364.707	1,23%
22	ÇANAKKALE	5.237	540.662	0,97%	63	ORDU	679	771.932	0,09%
23	ÇANKIRI	548	216.362	0,25%	64	OSMANİYE	48.820	534.415	9,14%
24	ÇORUM	2.578	536.483	0,48%	65	RİZE	901	348.608	0,26%
25	DENİZLİ	12.522	1.027.782	1,22%	66	SAKARYA	15.899	1.010.700	1,57%
26	DIYARBAKIR	33.708	1.732.396	1,95%	67	SAMSUN	5.655	1.335.716	0,42%
27	DÜZCE	1.692	387.844	0,44%	68	SİİRT	3.967	331.670	1,20%
28	EDİRNE	967	411.528	0,23%	69	SİNOP	131	219.733	0,06%
29	ELAZIĞ	13.358	595.638	2,24%	70	SİVAS	4.001	646.608	0,62%
30	ERZİNCAN	99	236.034	0,04%	71	ŞANLIURFA	449.019	2.035.809	22,06%
31	ERZURUM	1.096	767.848	0,14%	72	ŞİRNAK	15.250	524.190	2,91%
32	ESKİŞEHİR	4.532	871.187	0,52%	73	TEKİRDAĞ	13.677	1.029.927	1,33%
33	GAZİANTEP	428.779	2.028.563	21,14%	74	TOKAT	988	612.646	0,16%
34	GİRESUN	161	453.912	0,04%	75	TRABZON	3.101	807.903	0,38%
35	GÜMÜŞHANE	95	162.748	0,06%	76	TUNCELİ	59	88.198	0,07%
36	HAKKARİ	5.380	286.470	1,88%	77	UŞAK	2.333	367.514	0,63%
37	HATAY	435.955	1.609.856	27,08%	78	VAN	2.134	1.123.784	0,19%
38	İĞDIR	90	197.456	0,05%	79	YALOVA	3.628	262.234	1,38%
39	ISPARTA	7.068	441.412	1,60%	80	YOZGAT	4.270	424.981	1,00%
40	İSTANBUL	555.951	15.067.724	3,69%	81	ZONGULDAK	554	599.698	0,09%
41	İZMİR	143.008	4.320.519	3,31%					

Şubat 2018 tarihi itibariyle iltica başvurularındaki ilk on Avrupa ülkesi ile komşu ülkelerde kaydolun Suriyeli mültecilere ait grafik, Şekil 3.4’te gösterilmiştir.

Şekil 3.4. Suriyelilerin Göç Hareketi Haritası [63]

Grafikten anlaşılabacağı ve daha önce de ifade edildiği üzere, Şubat 2018'de 3.540.648 olan Türkiye'deki kayıtlı mülteci sayısı, Nisan 2019'da 3.630.767'ye yükselmiştir. Bu rakamlar, Suriye'deki iç savaşın devamlılığı ile birlikte Suriye'deki insanların zorunlu göçlerinin de durmadan devam ettiğini göstermektedir. Diğer taraftan, Türkiye'den sonra 995.512 mülteci sayısı ile ikinci sırada bulunan Lübnan'daki mülteciler, Türkiye'deki mültecilerin ancak %28'ine tekabül etmektedirler. Avrupa'da ise yükü Almanya'nın çekmekte olduğu görülmektedir [60].

2011 yılından itibaren Türkiye'ye gelen geçici koruma altındaki Suriyelilerin her türlü yaşamsal ve sosyal ihtiyaçları bu kamplarda karşılanırsa da başlarda Suriye sınırına yakın yerlere kurulan bu kamplarda yaşamaya başlayan Suriyeliler, zaman ilerledikçe bu kamp alanlarından da ayrılarak başka illere giderek buralara yerleşmişlerdir. İlk etapta sınır kentlerdeki Suriyeli popülasyonunun zaman ilerledikçe iç bölgelere doğru yerleşmeleri ile Suriyeli popülasyonu ülke geneline yayılmıştır. Kayseri ili Suriyelilerin tercih ettiği

büyük iller arasındadır. 04 Nisan 2019 tarihli Göç İdaresi Genel Müdürlüğü istatistiklerine göre Kayseri’de yaşayan Suriyeli sayısı 78.199’dur. Kayseri il nüfusuna göre yüzdelik oranı ise %5,63 ‘tür. Başka bir deyişle Kayseri’de yaşayan yaklaşık her 18 kişiden 1’i Suriyelidir. Daha önce de ifade edildiği üzere, Türk halkının Suriyelilere bakışı, onların “saflığı”, “mağduriyeti” ve “gaddar bir rejim tarafından sürüldükleri” yönünde olup, benzer yaklaşımın Kayserililer için de geçerli olduğu söylenebilir. Ancak zaman ilerledikçe bu düşünce tersine dönmüş olup, genellikle eğitimsiz ve vasıfsız oldukları düşünülen ve istihdam noktasında da alt düzey işlerde yer alan Suriyeliler için, olumsuz düşünceler dillendirilmeye başlamıştır. Tez çalışmasının sonraki bölümlerinde, bahsi geçen sebepler de ele alınmıştır.

Türkiye ekonomisinde inşaat sektörünün yeri ‘tek başına’ %5,6’lık bir oranı ifade ederken, hizmet eden alt sektörler de dikkate alındığında bu oran %30’lara yükselmektedir. İnşaat sektörü açısından Orta Anadolu bölgesinde yatırımların en çok yapıldığı il Kayseri’dir [34]. Orta Anadolu’da bu yatırımların gerçekleşmesi neticesinde Kayseri de Suriyelilerin belli bir kısmı için cazibe merkezi oluşturmuştur. Aynı zamanda inşaat sektöründeki bu gelişim ile vasıfsız işgücü gereksinimi artmış, ihtiyaç duyulan vasıfsız işgücü talebi de Suriyeli göçmenlerle karşılanmaya çalışılmıştır. Bu nedenle Suriyelilerin inşaat sektöründe bir işgücü piyasası oluşturdukları ifade edilebilir [34].

Tez çalışması kapsamında da yerel halktan daha ucuz olarak işgücü talebini karşılayan Suriyelilerle birlikte, inşaat sektöründeki Türk çalışanların da fikir ve değerlendirmeleri ele alınmıştır. Böylece, geçici koruma kapsamında ülkemizde misafir olan Suriyelilerin inşaat sektöründeki konumları, sektöre etkileri, fayda veya zararları tespit edilmiştir. Yapılan tez çalışmasının, inşaat sektörünün günümüzdeki sıkıntıları ve gelecekte karşılaşılabileceği sorunlara karşın, ele alınması gereken konulara ışık tutması bakımından dikkat çekici olduğu düşünülmektedir. Zira tez çalışması henüz fikir aşamasındayken, Türkiye’nin lokomotif sektöründe ciddi istihdam olanakları bulan Suriyeli çalışanların sektöre katkılarının detaylı olarak irdelenmemiş olması da şaşırtıcı olarak karşılanmıştır.

Tez çalışması kapsamında, sektördeki işverenlerin göçmen işgücüne bakışı ve yerli işgücü açısından tutundukları tavır ele alınarak, işverenlerin Suriyelilerin sektördeki gelecek pozisyonlarına bakışları açısından yorum geliştirilebilecektir. Kimilerine göre savaş nedeniyle, kimilerine göre ticaret amaçlı, kimilerine göre de işsizlik nedeniyle

Kayseri’de bulunan Suriyelilerle birlikte sektördeki Türk çalışanları nasıl bir gelecek bekleyeceği hakkında birtakım senaryoların düşünülebilmesi açısından da, yapılan çalışma son derece değerli ve önemli görülmektedir. Çalışmanın bir sonraki bölümünde, inşaat sektörünün “işveren”, “yerli taşeron/işçi” ve “Suriyeli taşeron/işçi” açısından ayrı ayrı ele alınabilmesi amacıyla Kayseri özelinde yapılan saha araştırması değerlendirilmiştir. Son olarak da, yöneltlen soruların işveren, yerli ve göçmen işçi gözüyle değerlendirmeleri yapılarak, tüm sonuçlar istatistiki verilere dayandırılmak suretiyle Suriyelilerin sektöre katkıları tartışılmıştır.

4. BÖLÜM

UYGULAMA

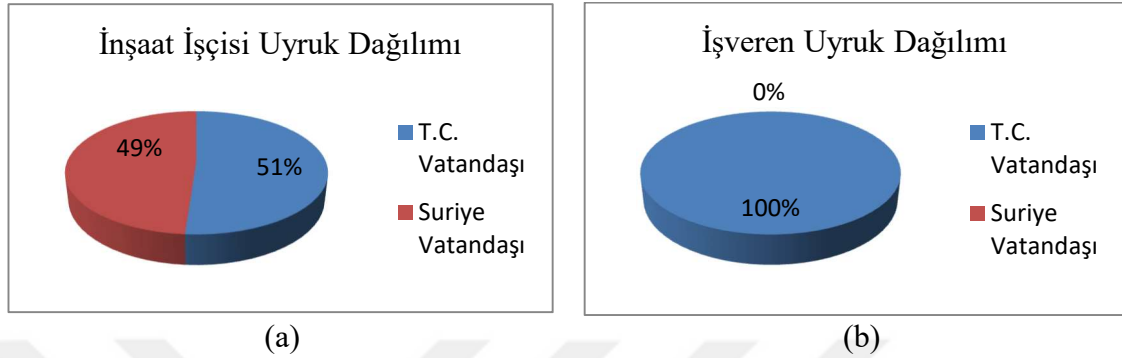
Suriyeli inşaat işçilerinin Türk inşaat sektörüne katkılarının araştırılması kapsamında Kayseri ili ölçeğinde yüz yüze görüşme ile yapılan anket çalışması Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ile Suriyeli sığınmacılara ayrı ayrı uygulanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına yapılan anket, katılımcı bakımından işveren ve işçi olarak ayrı ayrı ele alınmıştır. Ankete 43 Suriyeli sığınmacı ile beraber 45 T.C. vatandaşı işveren ve 45 T.C. vatandaşı işçi olmak üzere toplam 133 kişi katılmıştır. Samimi bir ortamda gerçekleştirilen anket çalışmasında alınan cevapların da gerçekçi olması hedeflenmiştir. Suriyeli sığınmacılarla gerçekleştirilen anket çalışmasında zaman zaman çevirmenlerden yardım alınmıştır. Anket çalışması katılımcılara ait demografik özelliklerin tespiti ile başlayıp hedeflenen sorular beşli likert ölçeğiyle hazırlanmıştır. Anketin istatistikî verileri MS Excel 2016 programı ile hesaplanmış olup, grafik halinde gösterilmiştir. Elde edilen veriler, şekillerin altında açıklanmıştır.

4.1. Demografik Özellikler

T.C. vatandaşı işçileri ve işverenleri ile Suriye vatandaşı işçilere uygulanan anket çalışması iki bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde uyruk, cinsiyet, yaş, medeni hal, çocuk sayısı, öğrenim durumu, meslek ve mesleki tecrübe ve aylık gelir durumu olmak üzere demografik özelliklere yönelik sorular yer almaktadır. Ayrıca bu bölümde Suriyeli işçilerin Türkçe dil seviyeleri ile Suriye'den Kayseri'ye gelme nedenleri gibi sorulara da yer verilmiştir.

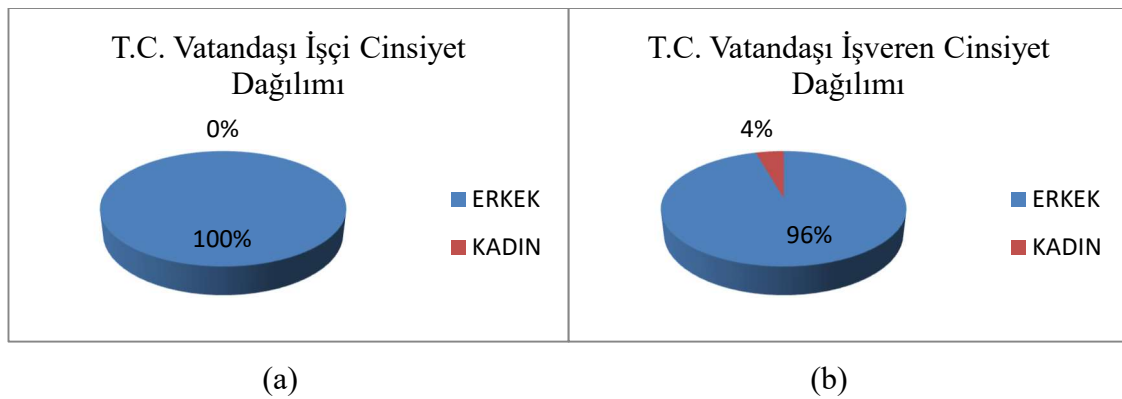
Ankete katılan inşaat işçilerinin uyruk dağılımları Şekil 4.1.(a)'da gösterilmiştir. Şekil 4.1.(a)'ya göre ankete katılan inşaat işçilerinin %51'i (45 kişi) T.C. vatandaşı iken, %49'u (43 kişi) Suriyelilerden oluşmaktadır. Ankete katılan işverenlerin uyruk dağılımları ise

Şekil 4.1.(b)'de gösterilmiştir. Ankete katılan işverenlerin tamamı T.C. vatandaşıdır. Yapılan tez çalışması kapsamında saha çalışmasında Suriyeli işveren ya da taşeronla rastlanmamıştır.

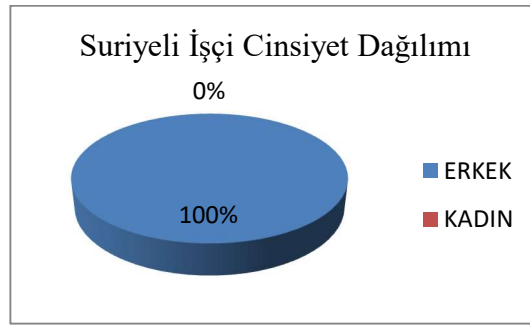

Şekil 4.1. (a) T.C. vatandaşı işçi ve Suriyeli işçiler, (b) T.C. vatandaşı işverenlere ait uyrak dağılımı yüzde grafiği.

Çalışmaya katılan T.C vatandaşı işçilerin cinsiyetlerine ilişkin dağılımı Şekil 4.2.(a)'da gösterilmiştir. Buna göre ankete katılan T.C. vatandaşı işçilerin tamamı erkeklerden oluşmaktadır. Kadın inşaat işçisine rastlanmamıştır. Çalışmaya katılan T.C vatandaşı işverenlerinin cinsiyetlerine ilişkin dağılımı Şekil 4.2.(b)'de gösterilmiştir. Şekil 4.2.(b)'ye göre ankete katılan T.C. vatandaşı işverenlerinin yaklaşık %96'sı (43 kişi) erkeklerden, %4'ü (2 kişi) kadınlardan oluşmaktadır. Çalışmaya katılan Suriyeli işçilerinin cinsiyetlerine ilişkin dağılımı Şekil 4.3'te gösterilmiştir. Buna göre ankete katılan Suriyeli işçilerin tamamı erkeklerden oluşmaktadır. Suriyeli kadın inşaat işçisine rastlanmamıştır.

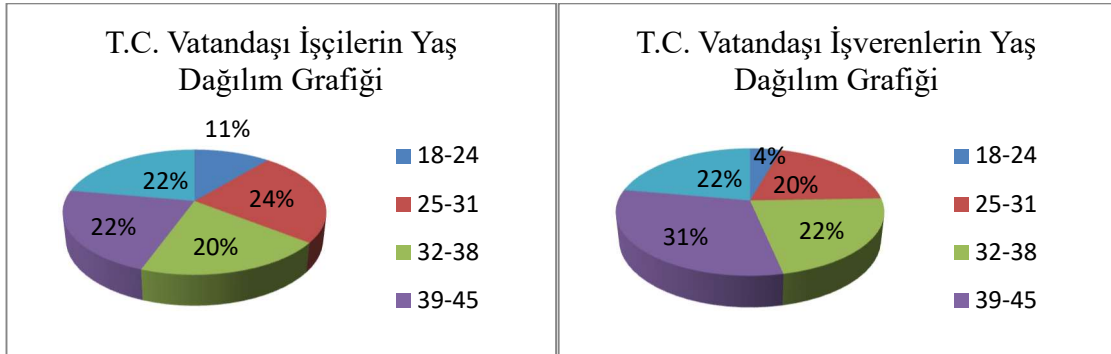

Şekil 4.2. (a) T.C. vatandaşı işçilere ait cinsiyet dağılımı yüzde grafiği, (b) T.C. vatandaşı işverenlere ait cinsiyet dağılımı yüzde grafiği.

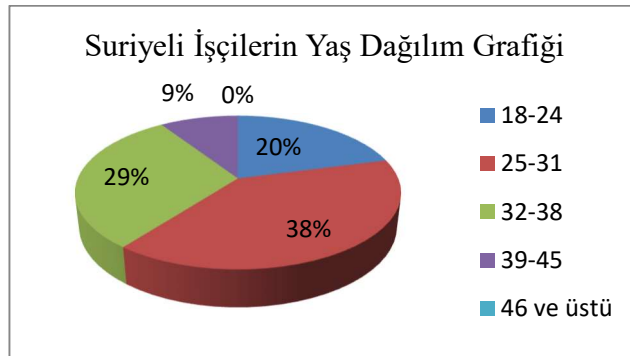
Şekil 4.3. Suriyeli İşçilere ait cinsiyet dağılımı yüzde grafiği.

Çalışmaya katılan T.C vatandaşı işçilerinin yaş dağılımlarına ilişkin grafiği Şekil 4.4.(a)'da gösterilmiştir. Ankete katılan T.C. vatandaşı işçilerin %11'i 18-24 yaş aralığında iken, %24'ü 25-31 yaş aralığında, %20'si 32-38 yaş aralığında, %22'si 39-45 yaş aralığında, %22'si 46 ve üstü yaş aralığındadır. Bir başka ifadeyle, T.C. vatandaşı işçilerin yaklaşık yarısı (%44) 39 yaş ve üzerindedir. Ankete katılan T.C. vatandaşı işverenlerin yaş dağılımları Şekil 4.4.(b)'de gösterilmiştir. Buna göre işverenlerin %4'ü 18-24 yaş aralığında, %20'si 25-31 yaş aralığında, %22'si 32-38 yaş aralığında, %31'i 39-45 yaş aralığında ve %22'si 46 ve üzeri yaş aralığındadır. Bir başka ifadeyle, T.C. vatandaşı işçilerin yarısından fazlası (%53) 39 yaş ve üzerindedir.

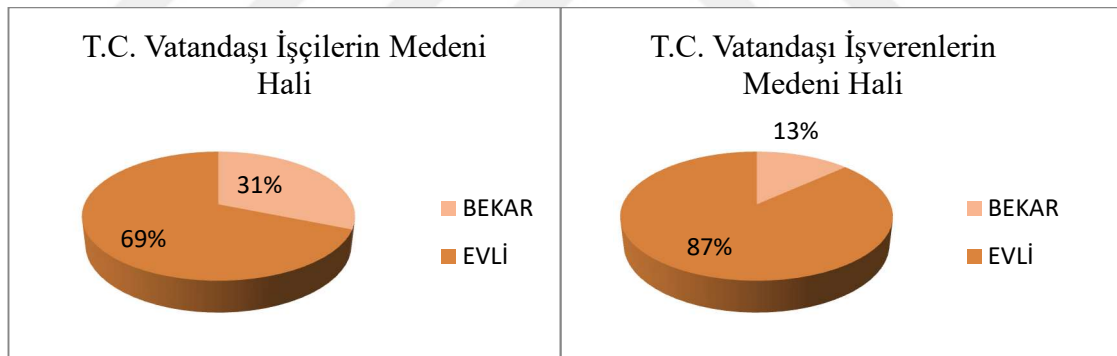
Şekil 4.4. (a) T.C. Vatandaşı işçilerin yaş dağılımı yüzde grafiği, (b) T.C. Vatandaşı işverenlerin yaş dağılımı yüzde grafiği.

Ankete katılan Suriyeli işçilerin yaş dağılımları ise Şekil 4.5.'de gösterilmiştir. Buna göre Suriyeli işçilerin %20'si 18-24 yaş aralığında, %38'i 25-31 yaş aralığında, %29'u 32-38 yaş aralığında, %9'u 39-45 yaş aralığındadır. Çalışma sırasında 46 ve üzeri yaşta Suriyeli işçiye rastlanmamıştır. Bir başka ifadeyle, Suriye vatandaşı işçilerin büyük çoğunluğu (%67) 25-38 yaş aralığındadır.

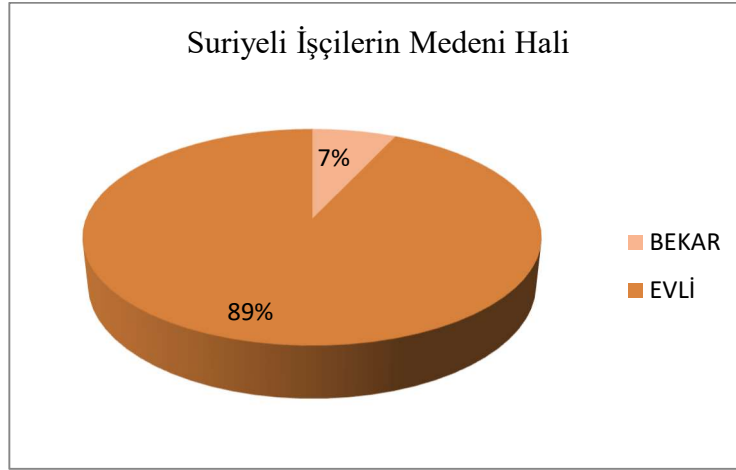
Şekil 4.5. Suriyeli işçilerin yaş dağılımı yüzde grafiği.

Çalışmaya katılan T.C vatandaş işçilerinin medeni hallerine ilişkin grafiği Şekil 4.5.(a)'da gösterilmiştir. Buna göre ankete katılan T.C. vatandaş işçilerin %69'u evli, %31'i bekârdır. Çalışmaya katılan T.C vatandaş işverenlerinin medeni hallerine ilişkin grafiği Şekil 4.5.(b)'de gösterilmiştir. Buna göre ankete katılan T.C. vatandaş işverenlerin %87'si evli %13'ü bekârdır.

Şekil 4.5.(a) T.C. Vatandaş işçilere ait medeni hal yüzde grafiği, (b) T.C. Vatandaş işverenlere ait medeni hal yüzde grafiği.

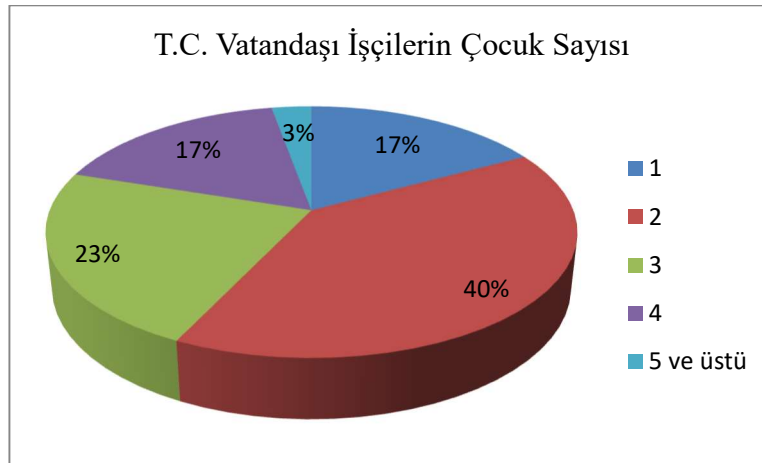
Çalışmaya katılan Suriyeli işçilerin medeni hallerine ilişkin grafiği ise Şekil 4.6.'da gösterilmiştir. Buna göre ankete katılan Suriyeli işçilerin %89'u evli, %7'si bekâr olarak hesaplanmıştır.

Şekil 4.6. Suriyeli işçilere ait medeni hal yüzde grafiği.

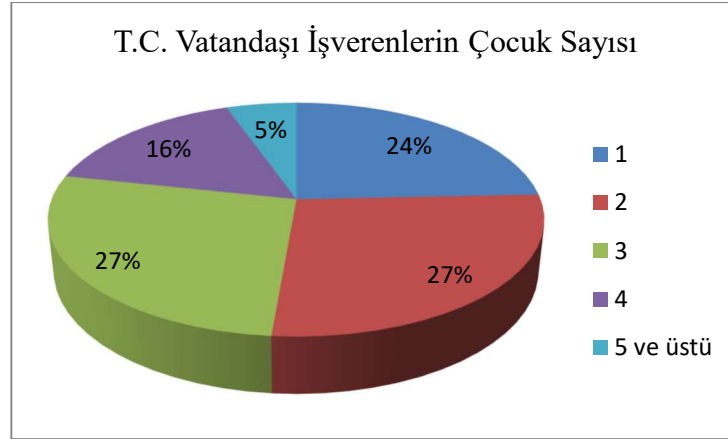
Medeni hal durumlarına göre elde edilen bulgulara göre Suriyeli işçilerin Türk işçilere göre evlilik eğilimlerinin daha çok olduğu sonucuna ulaşılabılır. Ayrıca T.C. vatandaşı olan işverenlerin de çok büyük kısmı evlidir.

Çalışmaya katılan T.C vatandaşı işçilerinin çocuk sayılarının dağılımına ilişkin grafik Şekil 4.7’de gösterilmiştir. Şekil 4.7’ye göre ankete katılan T.C. vatandaşı işçilerin %17’si 1 çocuk sahibi, %40’ı 2 çocuk sahibi, %23’ü 3 çocuk sahibi, %17’si 4 çocuk sahibi, %3’ü ise 5 ve üzeri çocuk sahibidir.

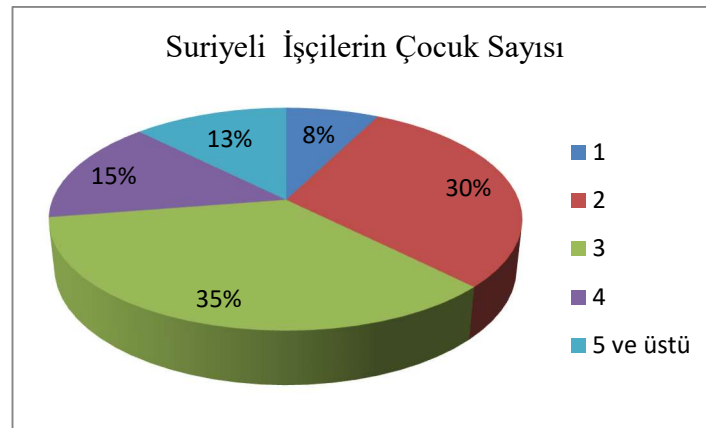
Şekil 4.7. T.C. Vatandaşı işçilere ait çocuk sayısı yüzde grafiği.

Çalışmaya katılan T.C vatandaşı işverenlerin çocuk sayılarının dağılımına ilişkin grafiği Şekil 4.8’de gösterilmiştir. Buna göre T.C. vatandaşı işverenlerin %24’ü 1 çocuk, %27’si 2 çocuk, %27’si 3 çocuk, %16’sı 4 çocuk, %5’i 5 ve üzeri çocuk sahibidir.

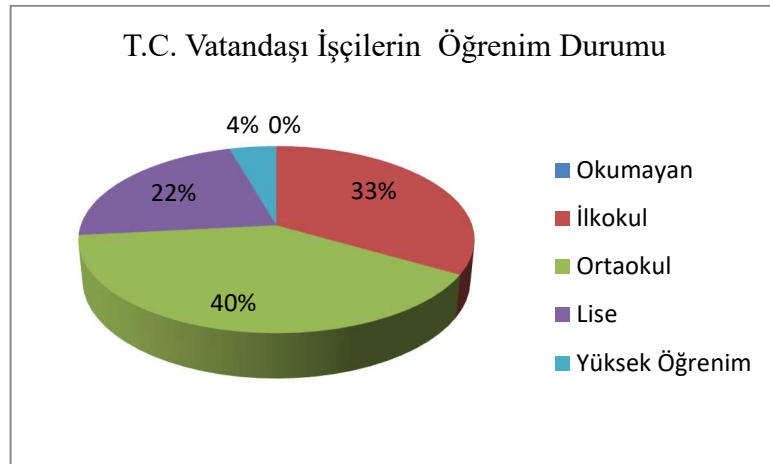
Şekil 4.8. T.C. Vatandaşı işverenlere ait çocuk sayısı yüzde grafiği.

Çalışmaya katılan Suriyeli işçilerin çocuk sayılarının dağılımına ilişkin grafiği Şekil 4.9'da gösterilmiştir. Buna göre Suriyeli işçilerin Suriyeli işçilerin ise %8'i 1 çocuk sahibi, %30'u 2 çocuk sahibi, %35'i 3 çocuk sahibi, %15'i 4 çocuk sahibi ve %13'ü 5 ve üzeri çocuk sahibidir.

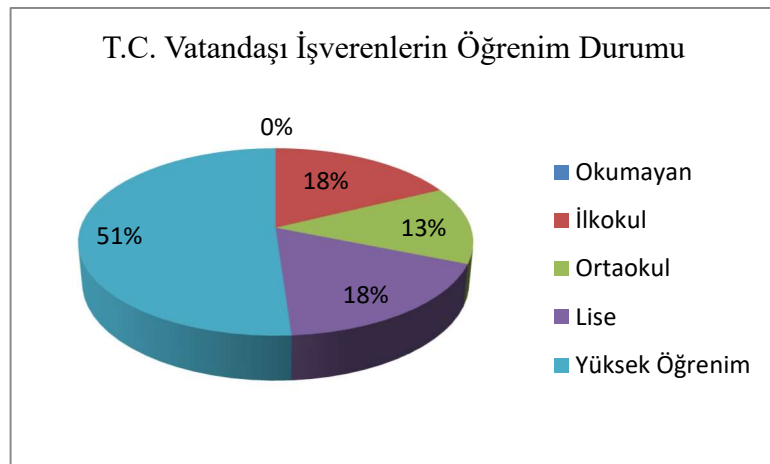
Şekil 4.9. Suriyeli işçilere ait çocuk sayısı yüzde grafiği.

Çalışmaya katılan T.C vatandaşı işçilerinin öğrenim durumlarının dağılımına ilişkin grafik Şekil 4.10'da gösterilmiştir. Buna göre ankete katılan T.C. vatandaşı işçilerden okumayan hiç yok iken, ilkokul mezunu olan %33, ortaokul mezunu olan %40, lise mezunu olan %22, yüksekokul mezunu olan ise %4'tür. T.C işçilerinin öğrenim durumlarının çoğunluğunun ilkokul ve ortaokul seviyesinde olduğu görülmektedir.

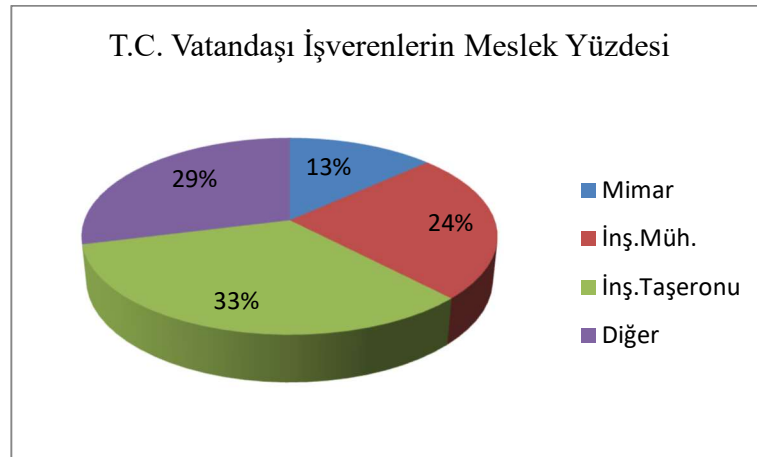
Şekil 4.10. T.C. Vatandaş işçilerin öğrenim durumu yüzde grafiği.

Çalışmaya katılan T.C vatandaş işverenlerinin öğrenim durumlarının dağılımına ilişkin grafiği Şekil 4.11’de gösterilmiştir. Şekil 4.11’e göre T.C. vatandaş işverenlerde okumayan hiç yok iken, ilkokul mezunu olan %18, ortaokul mezunu olan %13, lise mezunu olan %18 ve yüksek okul mezunu olan ise %51’dir. Anket verilerine göre ilkokul, ortaokul ve lise mezunu olanlar taşeron işverenlerdir. %51’lik kısım ise mimar, mühendis ve diğer işverenlerden oluşmaktadır. T.C vatandaş işverenlerinin mesleki dağılımlarına ilişkin grafik ise Şekil 4.12’de gösterilmiştir

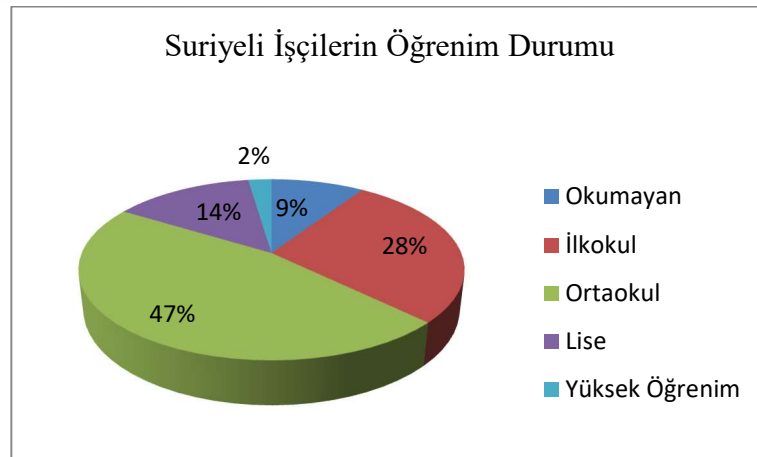
Şekil 4.11. T.C. Vatandaş işverenlerin öğrenim durumu yüzde grafiği.

Şekil 4.12’ye göre ankete katılan T.C. vatandaş işverenlerin %13’ü mimar, %24’ü inşaat mühendisi, %33’ü inşaat taşeronu ve %29’u diğer (makine mühendisi, elektrik mühendisi, inşaat teknikeri, esnaf) meslek mensuplarından oluşmaktadır.

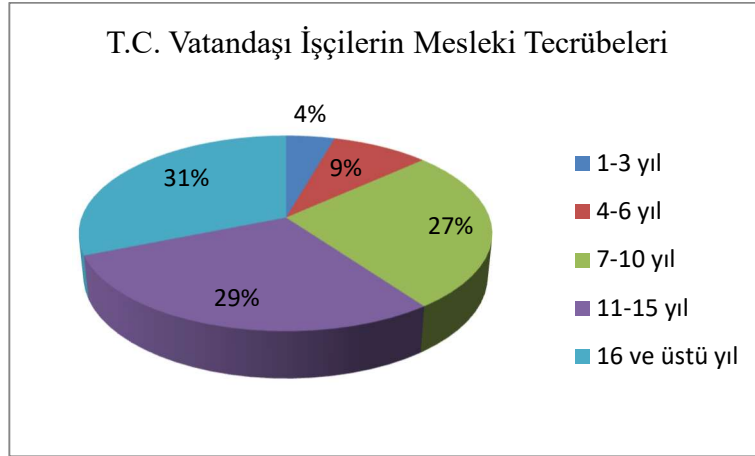
Şekil 4.12. T.C. Vatandaşı işverenlerin meslek durumu yüzde grafiği.

Çalışmaya katılan Suriyeli işçilerin öğrenim durumlarının dağılımına ilişkin grafiği Şekil 4.13'te gösterilmiştir. Şekil 4.13'e göre Suriyeli işçilerin %9'u hiç okumamışken, %28'i ilkokul mezunu, %47'si ortaokul mezunu, %14'ü lise mezunu ve %2'si ise yüksekokul mezunudur. Şekil 4.13'ten anlaşılabacağı gibi, Suriyeli işçilerin hemen hemen yarısı ortaokul mezunu düzeyindedir.

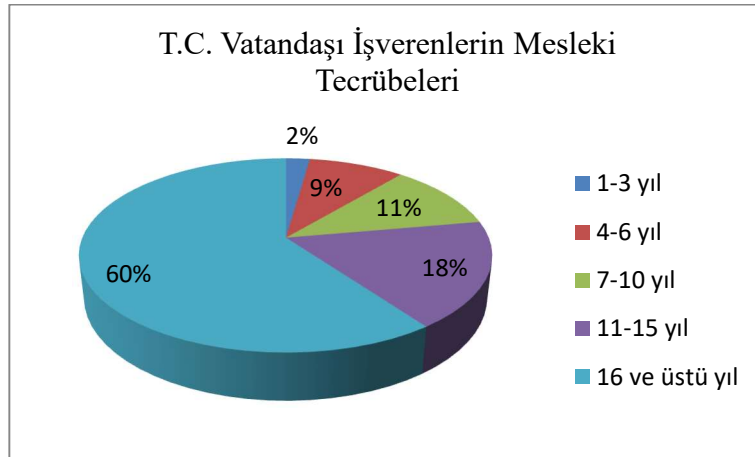
Şekil 4.13. Suriyeli işçilerin öğrenim durumu yüzde grafiği.

Çalışmaya katılan T.C vatandaşı işçilerinin mesleki tecrübelerine ilişkin grafiği Şekil 4.14'te gösterilmiştir. Buna göre ankete katılan T.C. vatandaşı işçilerin %4'ü 1-3 yıl, %9'u 4-6 yıl, %27'si 7-10 yıl, %29'u 11-15 yıl, %31'i ise 16 ve üzeri yıl tecrübeye sahiptir.

Şekil 4.14. T.C. Vatandaşı işçilerin mesleki tecrübe yüzde grafiği.

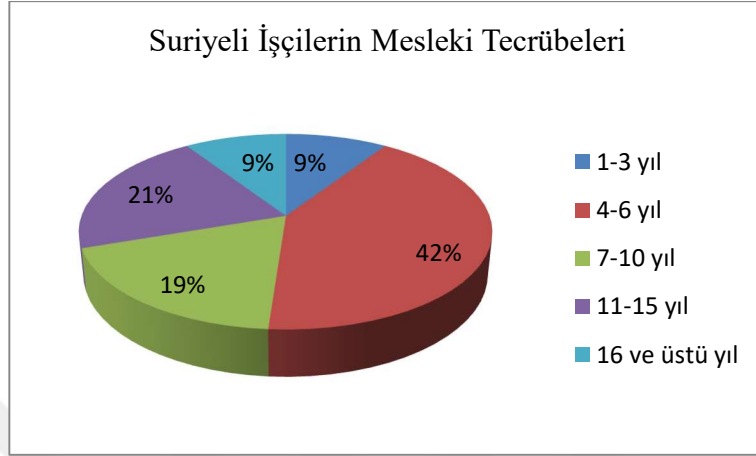
Çalışmaya katılan T.C vatandaşı işverenlerinin mesleki tecrübelerine ilişkin grafiği Şekil 4.15'te gösterilmiştir. Buna göre T.C. vatandaşı işverenlerin ise, %2'si 1-3 yıl, %9'u 4-6 yıl, %11'i 7-10 yıl, %18'i 11-15 yıl, %60'ı 16 yıl ve üzeri mesleki tecrübeye sahiptir. Bu veriler ışığında ankete katılanların yarıdan fazlasının 16 yıl ve üzeri mesleki tecrübeye sahip olduğu söylenebilir.

Şekil 4.15. T.C. Vatandaşı işverenlerin mesleki tecrübe yüzde grafiği.

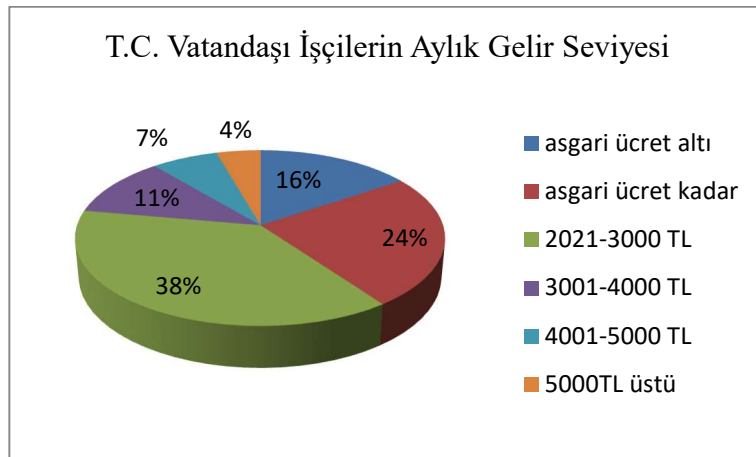
Çalışmaya katılan Suriyeli işçilerin mesleki tecrübelerine ilişkin grafiği Şekil 4.16'da gösterilmiştir. Şekil 4.16'ya göre Suriyeli işçilerin ise %9'u 1-3 yıl, %42'si 4-6 yıl, %19'u 7-10 yıl, %21'i 11-15 yıl, %9'u 16 yıl ve üzeri mesleki tecrübeye sahiptir. Bu verilere göre ise Suriyelilerin Türkiye'ye gelişlerinin 2011 yılı itibariyle gerçekleştiği düşünüldüğünde 1-6 yıl tecrübeli işçilerin toplam %51 düzeyindeki oranından,

Türkiye'ye gelen Suriyelilerden inşaat sektöründe çalışanların yarısından fazlasının mesleği Türkiye'de yapmaya başladığı yorumu yapılabilir.

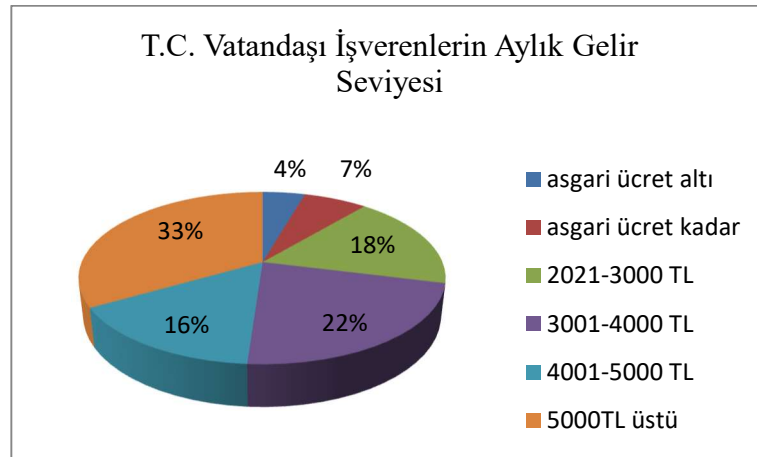
Şekil 4.16. Suriyeli işçilerin mesleki tecrübe yüzde grafiği.

Çalışmaya katılan T.C vatandaşları işçilerinin aylık gelir seviyesine ilişkin grafiği Şekil 4.17'de gösterilmiştir. Ankete katılan T.C. vatandaşları işçilerin %16'sı asgari ücret altında, %24 ü asgari ücret seviyesinde, %38'i 2021-3000 TL, %11'i 3001-4000 TL, %7'si 4001-5000 TL ve %4'ü 5000 TL üzeri gelir seviyesine sahiptir.

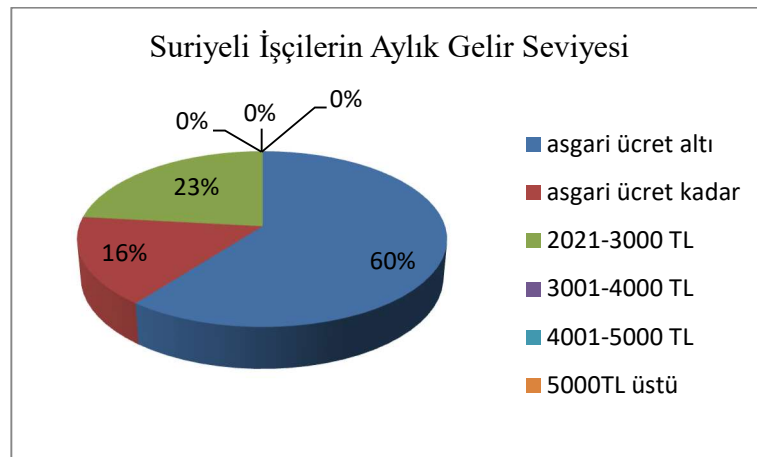
Şekil 4.17. T.C. Vatandaşları işçilerin aylık gelir yüzde grafiği.

Çalışmaya katılan T.C vatandaşları işverenlerinin aylık gelir seviyesine ilişkin grafiği Şekil 4.18'de gösterilmiştir. Buna göre T.C. vatandaşları işverenlerin ise %4'ü asgari ücret altında, %7'si asgari ücret seviyesinde, %18'i 2021-3000 TL, %22'si 3001-4000 TL, %16'sı 4001-5000 TL ve %33'ü 5000 TL üzerinde gelir seviyesine sahiptir.

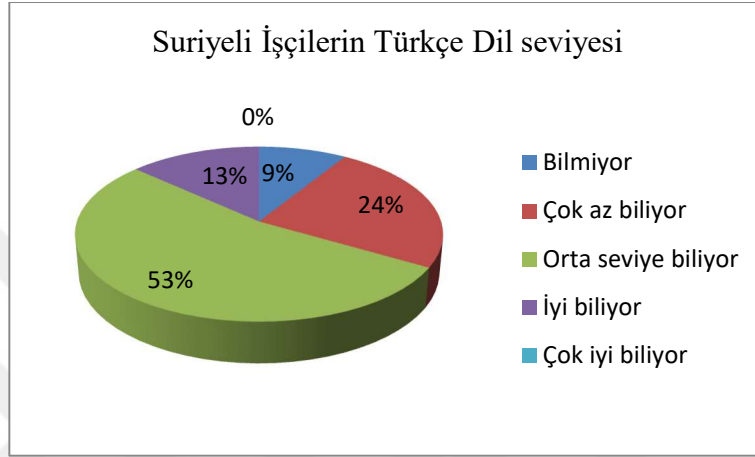
Şekil 4.18. T.C. Vatandaşı işverenlerin aylık gelir yüzde grafiği.

Çalışmaya katılan Suriyeli işçilerinin aylık gelir seviyesine ilişkin grafiği Şekil 4.19’da gösterilmiştir. Ankete katılan Suriyeli işçilerin ise %60’ı asgari ücret altında, %16’sı asgari ücret seviyesinde, %23’ü ise 2021-3000 TL arasında gelire sahiptir. Bu verilere dayanarak işveren de olsa asgari ücret ve altında gelire sahip olanların toplamı %11 olduğu, Suriyeli işçilerin büyük kısmının asgari ücret altında çalıştırıldığı, geri kalan %40’lık kesimin de 2020-3000 TL arasında gelire sahip olduğu söylenebilir. Suriyelilerin ucuz işgücü algısının bir bakıma göstergesi bu grafik sonucundan anlaşılmaktadır. 3000 TL’nin üzerinde çalışan hiçbir Suriyeli işçiye de rastlanmamış olması, 3000 TL üzerinde çalışan T.C. vatandaşı işçilerin de toplam %22 seviyesinde olmasından yola çıkılarak, Suriyeli işçilerin sektördeki piyasa değerini düşürerek, bu durumdan T.C. vatandaşlarının olumsuz etkilendiği yorumu yapılabilir.

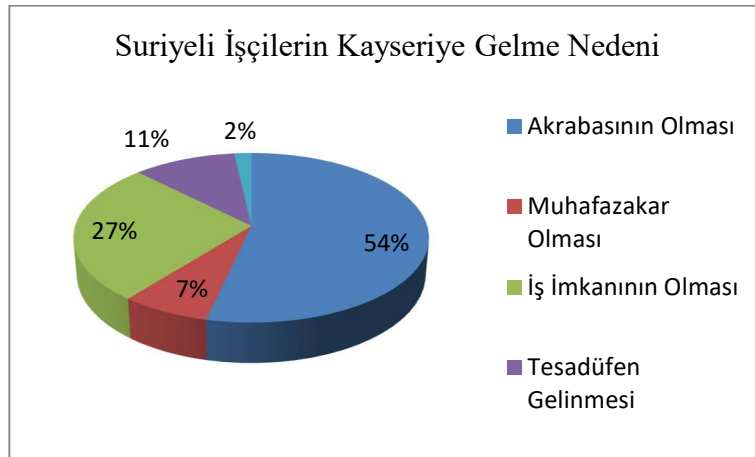
Şekil 4.19. Suriyeli işçilerin aylık gelir yüzde grafiği.

Çalışmaya katılan Suriyeli işçilerinin Türkçe dil seviyelerine ilişkin yüzde grafiği şekil 4.20’de gösterilmiştir. Şekil 4.20’ye göre ankete katılan Suriyeli işçilerin %9’u Türkçeyi hem konuşamamakta hem de anlayamamakta iken, %24’ü çok az, %53’ü orta seviyede, %13’ü iyi seviyede bildiğini beyan etmiştir. Türkçeyi çok iyi bildiğini beyan eden Suriyeliye de rastlanmamıştır.

Şekil 4.20. Suriyeli işçilerin dil seviyesi yüzde grafiği.

Son olarak çalışmaya katılan Suriyeli işçilerin Kayseri’ye gelme nedenleri de incelenerek Şekil 4.21’de gösterilmiştir. Buna göre Suriyeli işçilerin %54’ü Kayseri’ye gelme nedeni olarak akrabasının Kayseri’de olmasını belirtirken, %7’si şehrin muhafazakâr olmasından, %27’si iş imkânının olmasından, %11 ‘i tesadüfen, %2’si diğer şekilde cevap vermiştir.

Şekil 4.21. Suriyeli işçilerin Kayseri’ye gelme nedeni yüzde grafiği.

4.2. Anket Sorularına İlişkin Bulgular

Anket çalışmasının ikinci bölümünde, beşli likert ölçeğinde tanımlanan sorulardan, gruplar arasında ortak olan 15 soru için ölçek güvenirliği değerlendirilmiştir. Bu kapsamda, iç tutarlılık adına sıklıkla kullanılan bir ölçüm olan Cronbach's Alpha katsayısı (α) hesaplanmıştır. (α), ölçekte bulunan maddelerin homojen yapısını açıklamak veya sorgulamak üzere kullanılmaktadır. (α) değeri yüksek olan ölçek, maddelerinin birbirleriyle tutarlı olduğu şeklinde yorumlanır. (α) değeri aşağıdaki formülle hesaplanır;

$$\alpha = \left(\frac{k}{k-1} \right) \times \left(1 - \frac{\sum_{i=1}^k \sigma^2 y_i}{\sigma^2 x} \right)$$

Burada; k : Madde sayısı (likert ölçeği ile hazırlanan soru sayısı), $\sigma^2 y_i$: i. maddenin toplam örneklemdaki varyansı, $\sigma^2 x$: Toplam test skorunun varyansı olarak ifade edilir. Bu çalışma kapsamında beşli likert ölçeğinde sunulan toplam 15 soru için $\alpha=0,82$ olarak hesaplanmıştır. Literatürde, α değeri 0,70 ve üzerinde olan ölçümlerin güvenilir olduğu kabul edilmektedir [71]. Sınır değer olarak 0,70 değeri göz önünde bulundurulduğunda, ölçeğin güvenilir olduğu söylenebilir. Katılımcılara yöneltilen sorulardan elde edilen ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4.1’de sunulmuştur.

Tablo 4.1. Ölçek güvenirliliği, Cronbach's Alpha katsayısı

ANKET NO	SORU 1	SORU 2	SORU 3	SORU 5	SORU 6	SORU 7	SORU 11	SORU 12	SORU 14	SORU 15	SORU 16	SORU 17	SORU 18	SORU 21	SORU 22	Toplam
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
118	4	1	3	2	2	5	4	2	2	2	3	2	5	5	1	43
119	2	4	4	4	2	1	4	4	2	4	4	1	4	4	2	46
120	2	5	4	2	2	4	2	5	4	1	1	2	1	5	1	41
121	5	5	2	4	3	4	5	2	3	4	4	4	3	5	4	57
122	4	2	1	2	5	5	2	1	4	2	1	4	4	4	1	42
123	5	1	2	4	4	5	4	4	3	2	4	4	2	5	2	51
124	4	2	2	2	1	5	2	4	4	2	2	1	2	5	4	42
125	1	4	4	2	5	2	4	4	4	2	3	2	2	2	1	42
126	2	1	2	3	1	5	2	2	2	3	2	1	2	3	2	33
127	5	2	2	5	2	1	5	4	3	3	3	2	4	5	4	50
128	4	1	5	5	2	5	4	4	4	4	4	2	2	3	1	50
129	3	4	4	4	2	4	2	5	2	5	4	1	2	4	1	47
130	4	1	1	1	1	2	1	2	3	1	1	2	2	3	2	27
131	5	1	1	5	2	2	1	2	5	2	1	4	4	1	2	38
132	4	2	2	4	2	2	2	5	4	2	3	4	1	2	2	41
133	1	4	1	4	1	5	5	4	1	1	1	5	3	2	1	39
Ortalama	3,83	2,62	2,78	3,63	2,99	3,50	3,20	3,19	3,28	3,06	2,60	2,53	3,22	2,97	1,92	
S	0,70	0,78	0,82	0,75	0,76	0,83	0,79	0,71	0,72	0,83	0,74	0,92	0,74	0,88	0,73	
S ²	0,49	0,61	0,67	0,57	0,58	0,70	0,62	0,51	0,52	0,69	0,55	0,85	0,54	0,78	0,54	9,20
																6,22
																38,66245158
																ALFA = 0,82

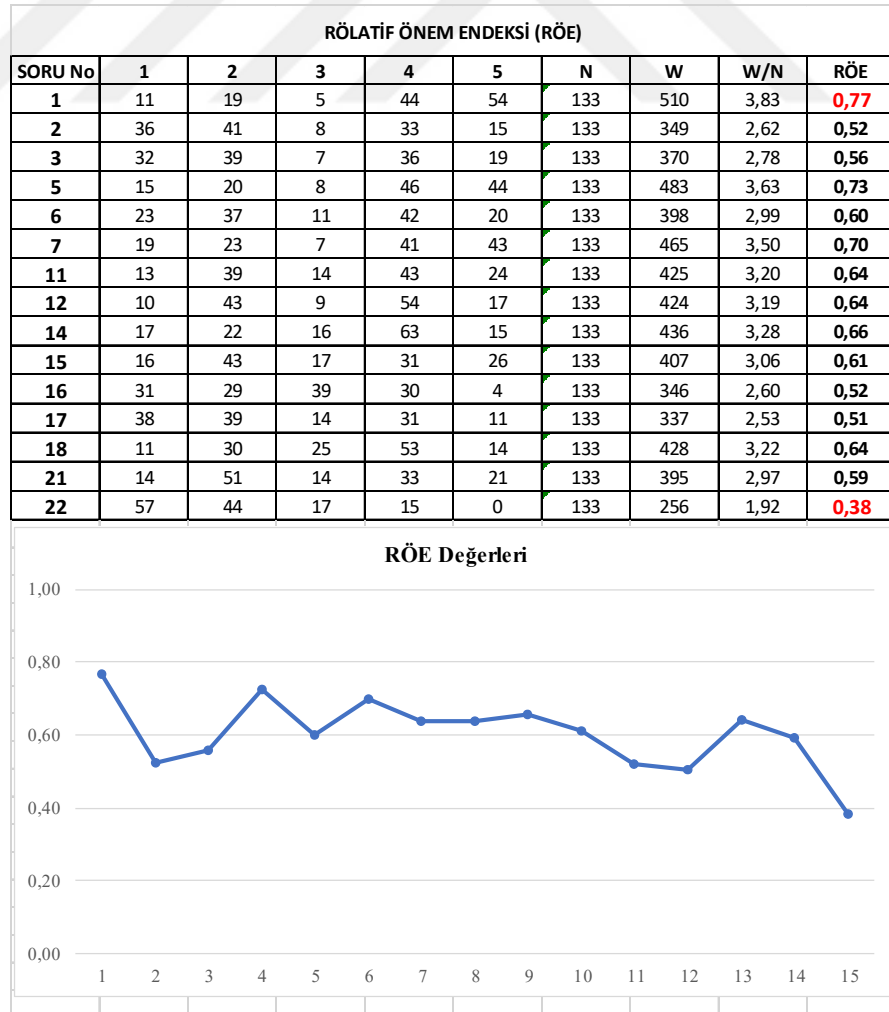
Ayrıca her soruya verilen cevapların rölatif önem endeksi (RÖE) değerleri aşağıdaki formüle göre hesaplanmıştır.

$$RÖE = \frac{\sum W}{A \times N} = \frac{5n_5 + 4n_4 + 3n_3 + 2n_2 + 1n_1}{5 \times N}$$

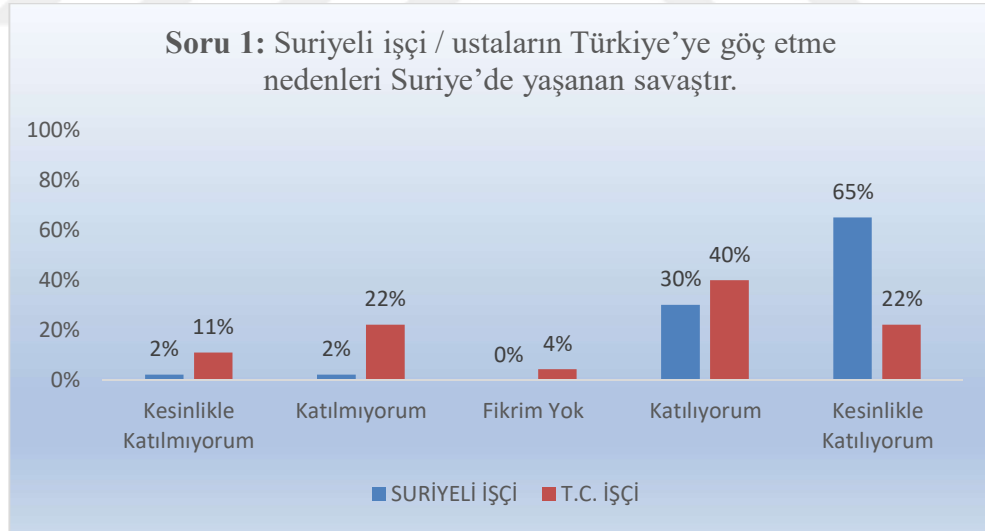
Burada; *W*: katılımcılar tarafından her faktöre atanan ağırlık değerleri (1-5 arası), *A*: maksimum ağırlık düzeyi (bu çalışmada 5), *N*: örneklemin toplam sayısı olarak tanımlanabilir. RÖE değerleri 0 ile 1 arasında değer alır ve yukarı yönlü eğilim yüksek önem seviyesini, aşağı yönlü eğilim düşük önem seviyesini gösterir. Böylece, katılımcılar açısından yöneltilen göstergelerin önem seviyeleri Tablo 4.2’de sıralanmıştır.

Tablo 4.2’den elde edilen değerler, en önemli görülen faktörün 1. soruda yer alan faktör (Suriye’den Türkiye’ye göç etme nedeni yaşanan savaştır.) olduğunu (RÖE=0,77), en önemsiz görülen faktörün ise 22. faktör (Çalışma sahasında ISG kurallarına uyum) olduğunu (RÖE=0,38) göstermektedir.

Tablo 4.2. Rölatif önem endeksi

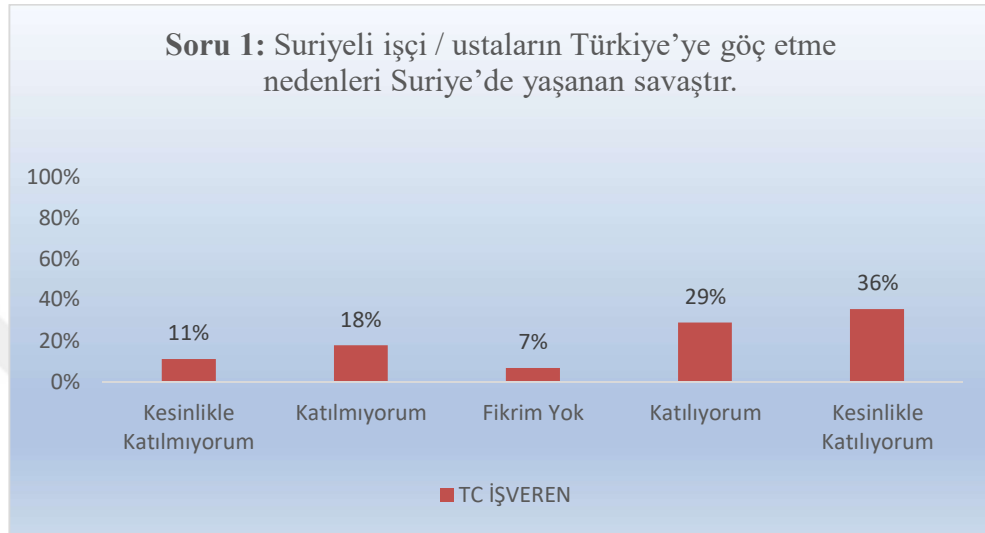
Anket sorularına verilen 5’li likert ölçekli cevaplara göre hazırlanan sütun grafikler aşağıda yer almaktadır. Grafikler ile ilgili istatistiki veriler ve değerlendirmeler de grafiklerin altındadır. Aşağıda yer alan grafikler hem Suriyeli işçiler hem de T.C. vatandaşı işçi ve işverenlere yöneltilen sorulardan ortak olanlara öncelik verilerek sıralanmıştır. Ortak olmayan, bağımsız olan sorular ise bu sıralı grafiklerin ardında yer almaktadır. Suriyeli işçi/ustaların Türkiye’ye göç etme nedenlerinin Suriye’de yaşanan savaş olduğunu düşünen Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilere ait yüzde grafiği şekil 4.22’de verilmiştir. Şekil 4.22’ye göre Suriyeli işçi/ ustaların Türkiye’ye göç etme nedenlerinin Suriye’de yaşanan savaş olduğunu düşünen Suriyeli işçilerin %95’i bu düşünceye katıldığını ya da kesinlikle katıldığı hakkında görüş bildirmişken, kesinlikle katılmadığını veya katılmadığını hakkında görüş bildiren ise yaklaşık %4’tür. Buna karşın T.C. vatandaşı işçilerin bu konudaki düşünceleri %62 civarında katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde olmuştur. Suriyelilerin savaş nedeniyle gelmediklerini düşünenlerin oranı ise %33’tür. Hiçbir şekilde fikir beyan edemeyen T.C. vatandaşı işçilerin oranı ise %4 ‘tür.

Şekil 4.22. Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilerin yaşanan göç nedeni olarak Suriye’deki savaş olduğu hakkındaki düşünceleri yüzde grafiği.

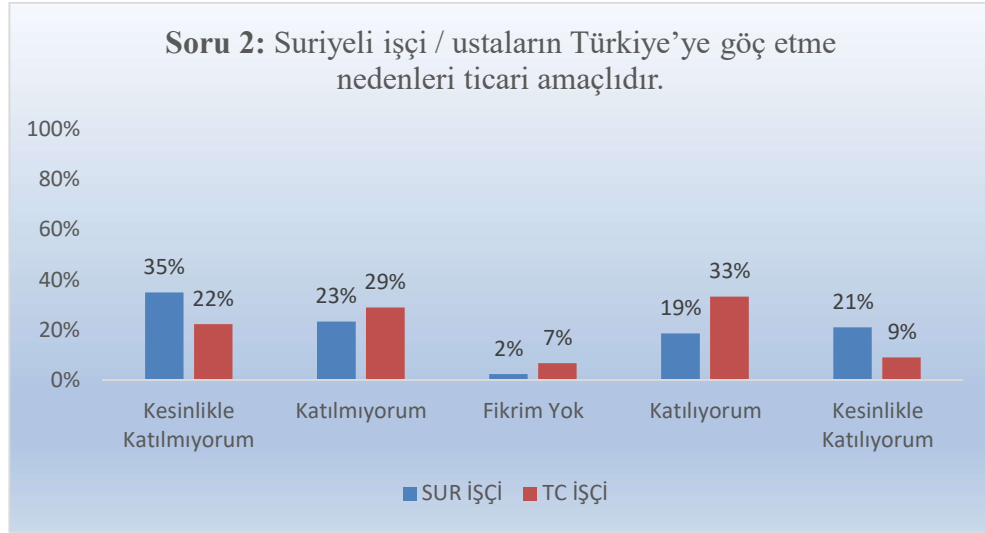
Suriyeli işçi/ustaların Türkiye’ye göç etme nedenlerinin Suriye’de yaşanan savaş olduğunu düşünen T.C. vatandaşı işverenlere ait yüzde grafiği şekil 4.23’te verilmiştir. Şekil 4.23’e göre T.C. vatandaşı işverenler ise Suriyeli işçi/ustaların Türkiye’ye göç etme nedeni olarak %29 mertebesinde katılmıyorum ya da kesinlikle katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %65’i katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş

bildirmiştir. Bu nedenle T.C. vatandaşı işveren çoğunlukla göç nedeninin Suriye’de yaşanan savaş olduğunu düşünmektedir. Esasen T.C. vatandaşı işçilerin ve işverenlerin göç etme nedenine bakış açıları arasında önemli bir farklılık gözlenmemiştir. T.C. vatandaşı işverenlerin %7’si ise fikrim yok şeklinde görüş bildirmiştir.

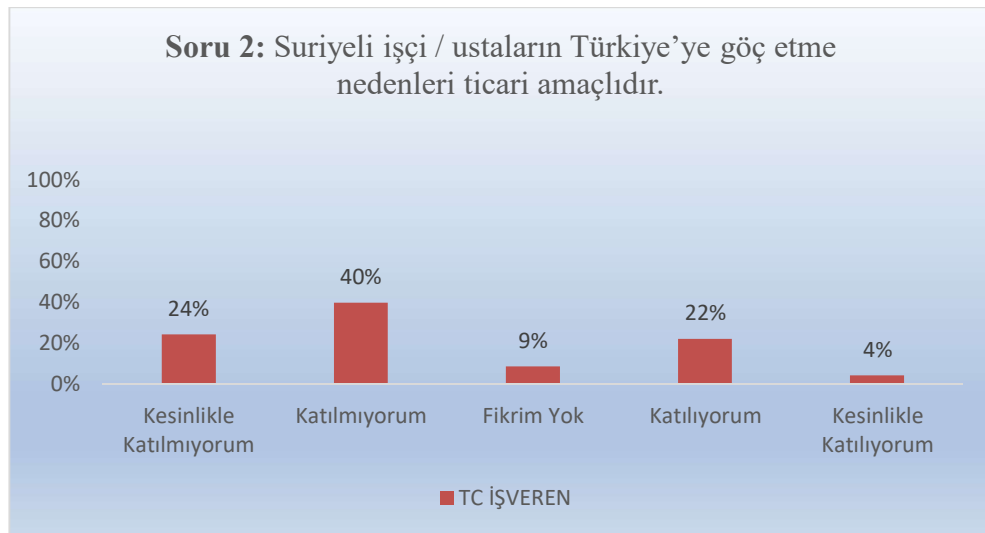
Şekil 4.23. T.C. vatandaşı işverenlerim yaşanan göç nedeni olarak Suriye’deki savaş olduğu hakkındaki düşünceleri yüzde grafiği.

Suriyeli işçi/ustaların Türkiye’ye göç etme nedenlerinin ticari amaçlı olduğunu düşünen Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilere ait yüzde grafiği şekil 4.24’te verilmiştir. Şekil 4.24’e göre Suriyeli işçi/ ustaların Türkiye’ye göç etme nedenlerinin ticari amaçlı olduğunu düşünen Suriyeli işçilerin yaklaşık %58’u bu düşünceye katılmadığını ya da kesinlikle katılmadığı şeklinde görüş bildirmişken, katıldığını veya kesinlikle katıldığını hakkında görüş bildiren %40, herhangi bir fikri olmayan Suriyeli oranı ise %2’dir. Katılan ve katılmayan oranının birbirine yakın olması aslında savaş kadar ticari amaçlı bir göç dalgasının meydana gelebildiği yorumunun yapılabilmesine neden olmaktadır. Buna karşın T.C. vatandaşı işçilerin bu konudaki düşünceleri %51 civarında katılmıyorum ya da kesinlikle katılmıyorum şeklinde olmuştur. Ticari amaçlı geldikleri düşüncesindeki T.C. vatandaşı işçiler ise %42 seviyesindedir. Hiçbir şekilde fikir beyan edemeyen T.C. vatandaşı işçilerin oranı %7’dir. İşçiler arasındaki olumlu ve olumsuz dağılımların yaklaşık aynı olması gerek Türk gerekse Suriyeli işçilerin ticari amaçlı göç nedenine yaklaşımlarının benzer olduğu şeklinde yorumlanabilir.

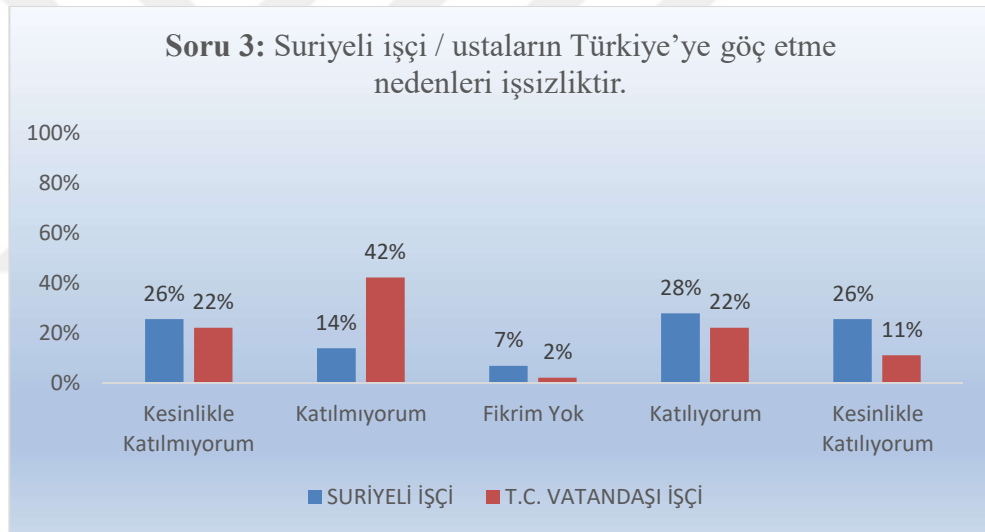
Şekil 4.24. Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilerin yaşanan göç nedeni olarak Suriye'deki savaş hakkındaki düşünceleri yüzde grafiği.

Suriyeli işçi/ustaların Türkiye'ye göç etme nedeninin ticari amaçlı olduğunu düşünen T.C. vatandaşı işverenlere ait yüzde grafiği şekil 4.25'te verilmiştir. Şekil 4.25'e göre T.C. vatandaşı işverenlerin Suriyeli işçi/ustaların Türkiye'ye göç etme nedeninin ticari amaçlı olduğu konusundaki görüşü %64 katılmıyorum ya da kesinlikle katılmıyorum şeklindedir. Buna karşın %26'sı katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirirken, %9'u ise fikri olmadığı şeklinde görüş bildirmiştir. Bu tabloya göre, Türk işverenler Türk ve Suriyeli işçilere göre ticari amaçlı göç hipotezine katılmamaktadırlar.

Şekil 4.25. T.C. vatandaşı işverenlerin yaşanan göç nedeni olarak Suriye'deki savaş hakkındaki düşünce yüzde grafiği.

Suriyeli işçi/ustaların Türkiye’ye göç etme nedeninin işsizlik olduğunu düşünen Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilere ait yüzde grafiği şekil 4.26’da verilmiştir. Şekil 4.26’ya göre “Suriyeli işçi/ ustaların Türkiye’ye göç etme nedeni işsizliktir.” sorusuna Suriyeli işçilerin yaklaşık %40’ı kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde cevap vermişken, katıldığını veya kesinlikle katıldığı hakkında görüş bildiren ise yaklaşık %54’lük bir orana sahiptir. Herhangi bir fikri olmayan Suriyeli oranı ise %7’dir. Buna karşın T.C. vatandaşı işçilerin bu konudaki düşünceleri %64 civarında kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde olmuştur. İşsizlik nedeniyle geldikleri düşüncesindeki T.C. vatandaşı işçiler ise katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermiş olup bu oran da %33 seviyesindedir. Bu soruya fikrim yok şeklinde cevap veren T.C. vatandaşı işçiler ise %2’lik bir orana sahiptir.

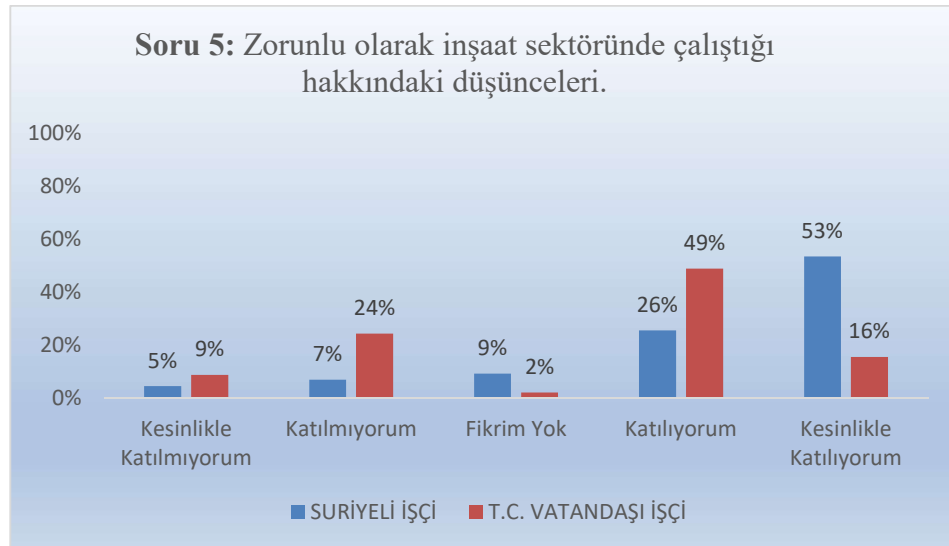
Şekil 4.26. Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilerin yaşanan göç nedeni olarak Suriye’deki savaş hakkındaki düşünce yüzde grafiği.

Suriyeli işçi/ustaların Türkiye’ye göç etme nedeninin işsizlik olduğunu düşünen T.C. vatandaşı işverenlere ait yüzde grafiği şekil 4.27’de verilmiştir. Şekil 4.27’ye göre Suriyeli işçi/ ustaların Türkiye’ye göç etme nedeni işsizliktir sorusuna T.C. vatandaşı işverenlerin %55’i kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %38’i katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. Fikrim yok diyen ise %7’dir. Mevcut tabloda, Suriyeli işçiler göç nedenlerini işsizlikle bağdaştırırken, Türk işçi ve işverenler işsizliğin göç nedeni olmadığı eğilimindedirler.

Şekil 4.27. T.C. vatandaş işverenlerin yaşanan göç nedeni olarak Suriye'deki savaş hakkındaki düşünce yüzde grafiği.

Suriyeli işçi ve T.C. vatandaş işçilerin zorunlu olarak inşaat sektöründe çalışmaları hakkındaki düşüncelerine ait yüzde grafiği şekil 4.28'de verilmiştir. Şekil 4.28'e göre zorunlu olarak inşaat sektörüne çalıştıkları hakkındaki soruya Suriyeli işçiler %79 oranda katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verirken %12'si ise kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Fikri olmadığını beyan eden Suriyeli işçi oranı %9'dur.

Şekil 4.28. Suriyeli işçi ve T.C. vatandaş işçilerin zorunlu olarak inşaat sektöründe çalıştıklarını gösteren yüzde grafiği.

Aynı soruya T.C. vatandaşı işçilerin kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklindeki verdikleri cevap %33 iken, katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verenler %65'dir. Fikri olmayan T.C. vatandaşı işçi oranı ise %2'dir. Bu sonuçlardan, Suriyeli işçilerin Türk işçilere oranla daha fazla inşaat sektöründe çalışmak zorunda hissettikleri ifade edilebilir.

T.C. vatandaşı işverenlerin zorunlu olarak inşaat sektöründe çalıştıkları hakkındaki düşüncelerine ait yüzde grafiği şekil 4.29'da verilmiştir. Şekil 4.29'a göre zorunlu olarak inşaat sektörüne çalıştığı hakkındaki soruya T.C. vatandaşı işverenlerin %33'ü kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum demiştir. Aksi şekilde %60'ı katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişken %7'si ise fikrim yok demiştir. Türk işverenlerin bu yöndeki eğilimleri, Türk işçilerle benzerdir.

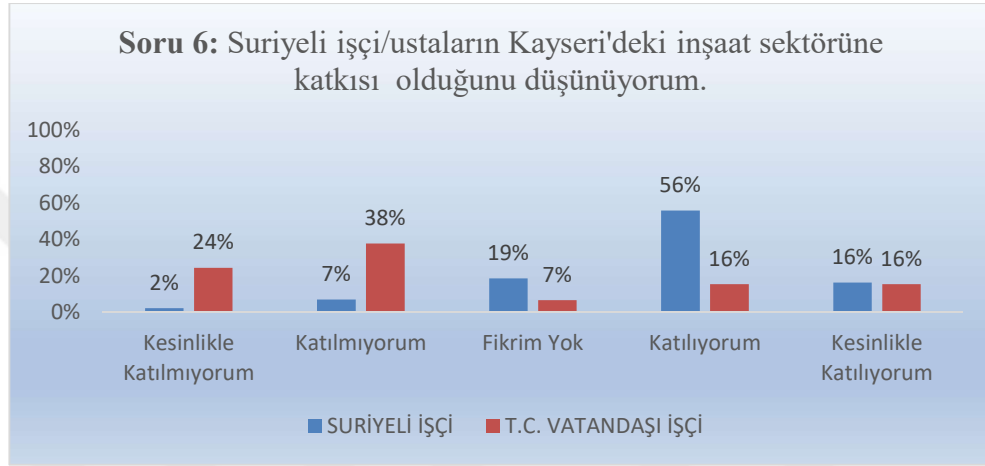

Şekil 4.29. T.C. vatandaşı işverenlerin zorunlu olarak inşaat sektöründe çalıştıklarını gösteren yüzde grafiği.

Suriyeli işçi/ustaların Kayseri'deki inşaat sektörüne katkıları ile ilgili olarak Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilerin düşüncelerine ait yüzde grafiği şekil 4.30'da verilmiştir. Şekil 4.30'a göre Suriyeli işçilerin Kayseri'deki inşaat sektörüne katkılarının olduğu hakkındaki düşünceleri %9 oranında kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde iken aksine %72'si katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vererek sektöre katkılarının olduğunu düşünmektedir. %19'luk bir kesim ise Kayseri'deki inşaat sektörüne katkısının olduğuyla ilgili fikrim yok demiştir. Suriyeli işçi/ustaların

Kayseri'deki inşaat sektörüne katkısı ile ilgili olarak T.C. vatandaşı işçilerin %62'si kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Sektöre katkısının olduğunu düşünen Suriyelilerin aksine, çoğu T.C. vatandaşı Suriyeli işçilerin sektöre katkılarının olmadığını düşünmektedir. Bu soruya fikrim yok şeklinde cevap veren T.C. vatandaşı işçiler ise %7'dir.

Şekil 4.30. Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilerin, Suriyeli işçi/ustaların Kayseri'deki inşaat sektörüne katkısı hakkındaki yüzde grafiği.

Suriyeli işçi/ustaların Kayseri'deki inşaat sektörüne katkıları ile ilgili T.C. vatandaşı işverenlerin düşüncelerine ait yüzde grafiği şekil 4.31'de verilmiştir. Şekil 4.31'e göre Suriyeli işçi/ustaların Kayseri'deki inşaat sektörüne katkısı hakkındaki soruya T.C. vatandaşı işverenlerin %62'si kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %37'si ise sektöre katkılarının olduğu düşüncesi ile soru hakkında katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. Soru ile ilgili olarak fikri olmayan T.C. vatandaşı işveren ise bulunmamaktadır. Katkı düzeyinde Türk işverenlerin eğilimleri, Türk işçilerle benzerdir.

Şekil 4.31. T.C. vatandaş işverenlerin, Suriyeli işçi/ustaların Kayseri'deki inşaat sektörüne katkısı hakkındaki yüzde grafiği.

Suriyeli işçi/ustaların Kayseri'de çalışıyor olmalarının Türk işçilerin istihdamını olumsuz yönde etkilediğine ait yüzde grafiği şekil 4.32'de verilmiştir.

Şekil 4.32. Suriyeli işçi ve T.C. vatandaş işçilerin, Suriyeli işçi/ustaların Kayseri'de çalışıyor olmalarının Türk işçilerin istihdamını olumsuz yönde etkilediği hakkındaki düşüncelerinin yüzde grafiği.

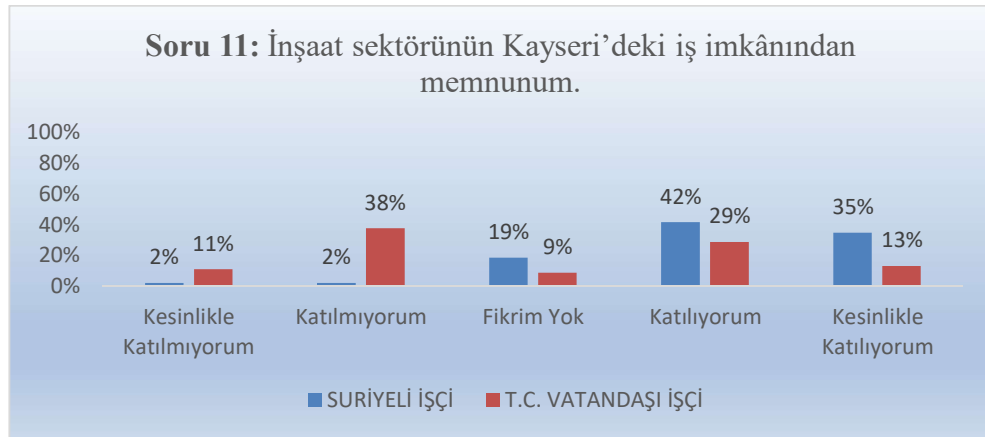
Suriyeli işçi/ustaların Kayseri'de çalışıyor olmalarının Türk işçilerin istihdamını olumsuz yönünde etkilediğiyle ilgili T.C. vatandaş işverenlerin düşüncelerine ait yüzde grafiği şekil 4.33'te verilmiştir. Şekil 4.33'e göre Suriyeli işçi/ustaların Kayseri'de çalışıyor olmalarının Türk işçilerin istihdamını olumsuz yönde etkilediği hakkında, T.C. vatandaş işverenlerin %29'u kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %69'u katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. Fikri olmayanlar ise %2'dir. Çoğu T.C. vatandaş işveren, T.C. vatandaş işçilere göre

daha ılımlı olmakla birlikte, Suriyeli işçi/ustaların Kayseri’de çalışıyor olmasının Türk işçilerin istihdamına olumsuz etkisi olduğunu düşünmektedir.

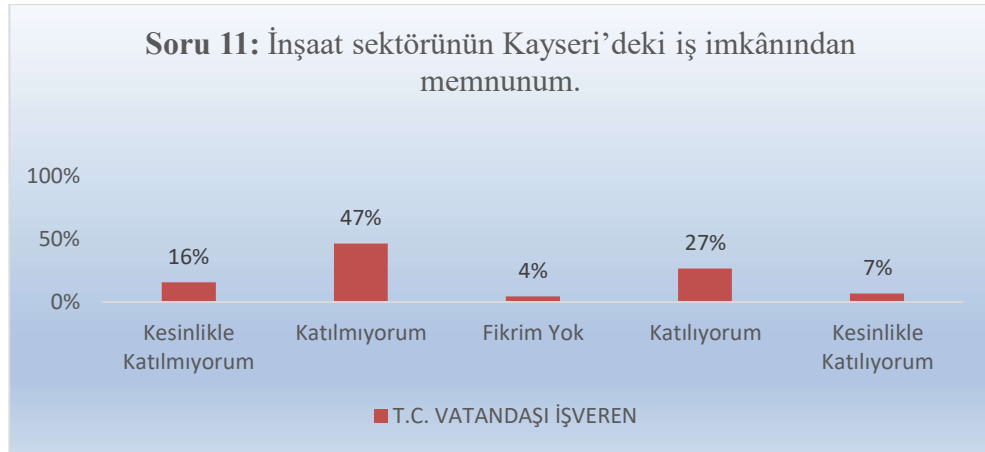
Şekil 4.33. T.C. vatandaşı işverenlerin, Suriyeli işçi/ustaların Kayseri’de çalışıyor olmalarının Türk işçilerin istihdamını olumsuz yönde etkilediği hakkındaki düşüncelerinin yüzde grafiği.

Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilerin Kayseri’deki iş imkânı açısından memnuniyet düzeylerine ait yüzde grafiği şekil 4.34’te verilmiştir. Şekil 4.34’e göre Kayseri’deki iş imkânından memnuniyet sorusuna Suriyeli işçilerin %4’ü kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. Katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildiren ise %77’dir. Soru ile ilgili fikrim yok şeklinde görüş bildiren Suriyeli işçi oranı ise %19’dur. T.C. vatandaşı işçilerin ise %49’u kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %42’si katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. Fikri olmayan T.C. vatandaşı işçi oranı %9’dur. Anket yüzdelerinden anlaşılacağı üzere Suriyeli işçilerin büyük bir kesimi Kayseri’deki iş imkânından memnun olduğunu beyan ederken Türk işçiler bu konuda ikiye bölünmüştür.

Şekil 4.34. İnşaat sektörünün Kayseri’deki iş imkânından memnuniyet yüzde grafiği.

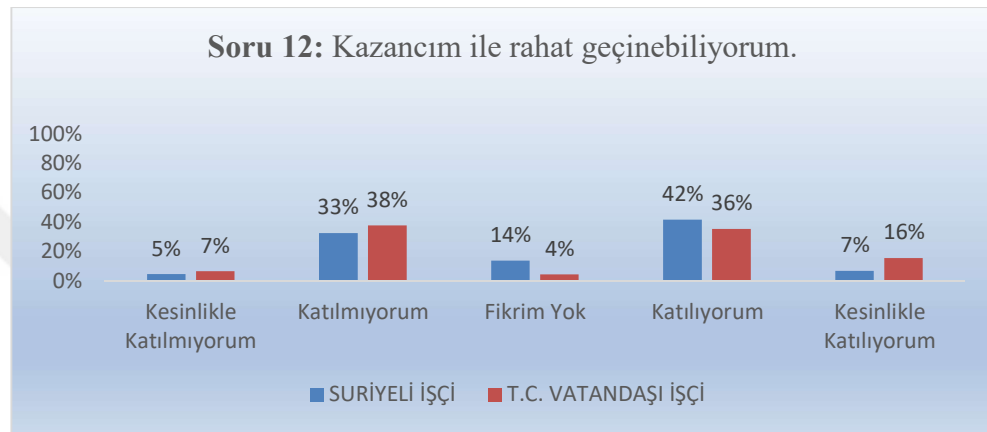
T.C. vatandaşı işverenlerin Kayseri’deki iş imkânından memnuniyet düzeylerine ait yüzde grafiği şekil 4.35’te verilmiştir. Şekil 4.35’e göre T.C. vatandaşı işverenlerin %63’ü iş imkânından memnuniyetleri adına kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %34’ü katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. Fikri olmayan T.C. vatandaşı işveren oranı ise %4’tür. Mevcut tabloda, Türk işverenler iş imkânı açısından Türk işçilere göre daha karamsar düşünmektedirler.

Şekil 4.35. İnşaat sektörünün Kayseri’deki iş imkânından memnuniyet yüzde grafiği.

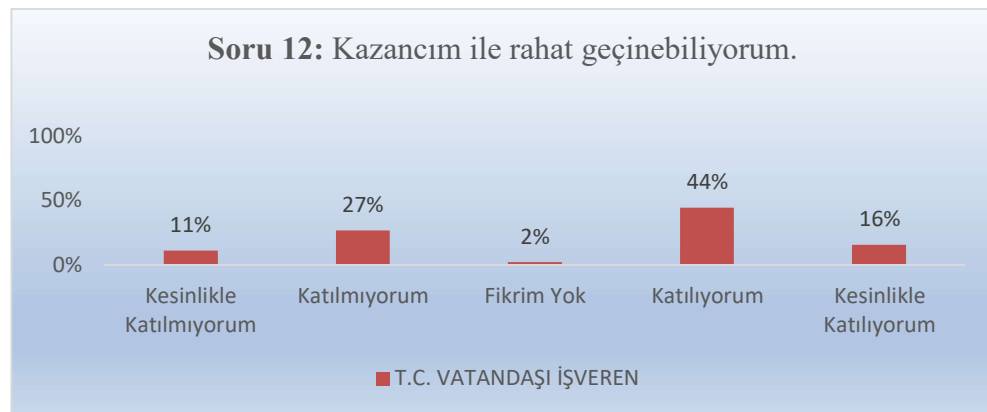
Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilerin kazançlarıyla rahat geçinebildikleri düşüncelerine ait yüzde grafiği şekil 4.36’da verilmiştir. Şekil 4.36’ya göre kazancı ile rahat geçebildiği ile ilgili olarak ankete katılan Suriyeli işçilerin %38’i kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %49’u katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum

şeklinde görüş bildirmiştir. Fikri olmayan Suriyeli işçi oranı %14'tür. Ankete katılan T.C. vatandaşı işçilerin ise %45'i kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %52'si katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. Fikri olmayan T.C. vatandaşı işçi oranı ise %4'tür. Buradan yola çıkarak kazanç ile rahat geçinebilme bakımından Suriyeli işçiler ile T.C. vatandaşı işçilerin benzerlik gösterdiği yorumu yapılabilir.

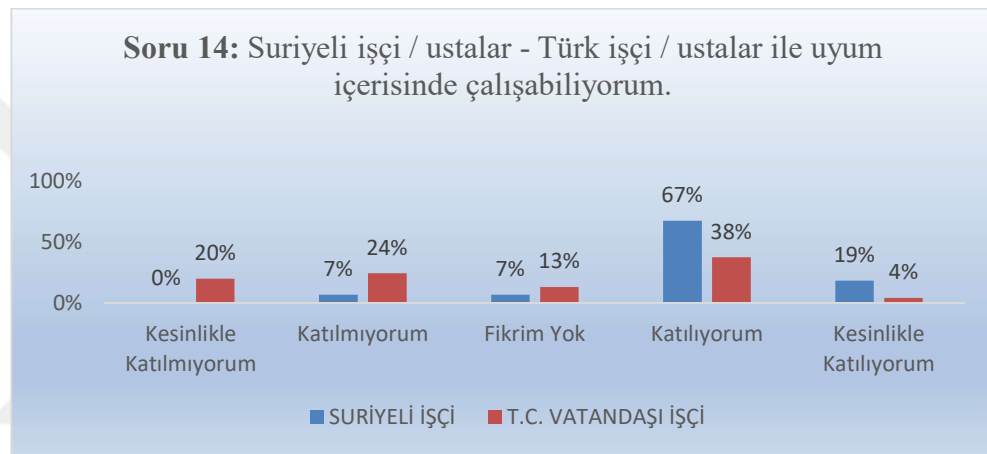
Şekil 4.36. Kazancı ile rahat geçinebilme görüşü yüzde grafiği.

T.C. vatandaşı işverenlerin kazançlarıyla rahat geçinebildikleri düşüncelerine ait yüzde grafiği şekil 4.37'de verilmiştir. Şekil 4.37'ye göre kazancı ile rahat geçebildiği ile ilgili olarak ankete katılan T.C. vatandaşı işverenlerin %38'i kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken %60'ı katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. Bu anlamda Türk işverenler, Suriyeli ve Türk işçilere göre daha iyimser düşünmektedirler. %2'lik bir dilim de fikrim yok şeklinde görüş bildirmiştir.

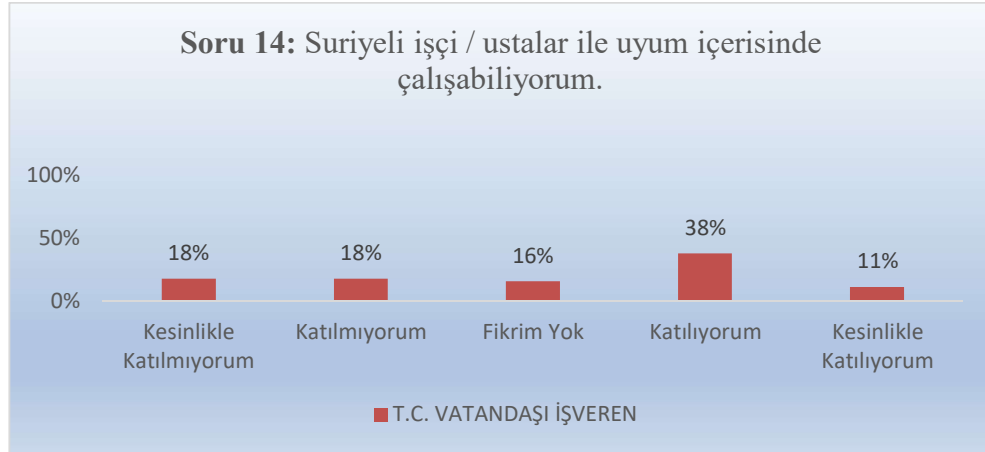
Şekil 4.37. Kazancı ile rahat geçinebilme görüşü yüzde grafiği.

Suriyeli işçiler ve T.C. vatandaşı işçilerin birbirleri ile uyum içerisinde çalışabilme görüşlerine ait yüzde grafiği şekil 4.38’de verilmiştir. Şekil 4.38’e göre Türk işçi / ustalarla uyum içerisinde çalışabiliyorum sorusuna Suriyeli işçilerin %7’si katılmadığı hakkında görüş bildirirken, %86’sı katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. %7’si ise fikrim yok şeklinde görüş bildirmiştir. Suriyeli işçi / ustalarla uyum içerisinde çalışabiliyorum sorusuna T.C. vatandaşı işçilerin ise %44’ü kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %42’si katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. %13’ü ise fikrim yok demiştir.

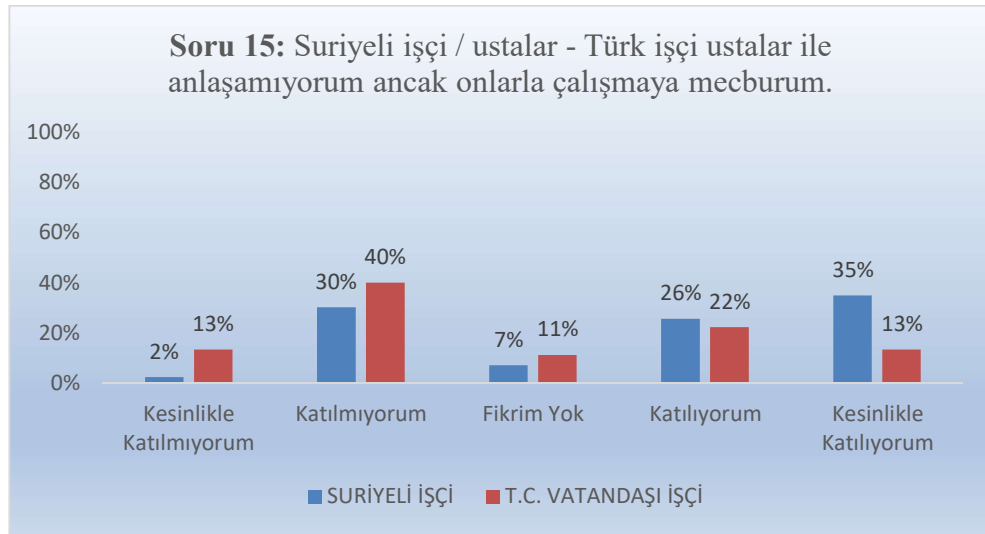
Şekil 4.38. Suriyeli işçi ustalar – Türk işçi / ustalar ile uyum içerisinde çalışma görüşü yüzde grafiği.

Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilerin birbirleri ile uyum içerisinde çalışabildikleri ile ilgili T.C. vatandaşı işverenlerin görüşlerine ait yüzde grafiği Şekil 4.39’da verilmiştir. Şekil 4.39’a göre Suriyeli işçi / ustalarla uyum içerisinde çalışabiliyorum anketine katılan T.C. vatandaşı işverenlerin %36’sı kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %49’u katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmektedir. %16’sı ise fikrim yok görüşündedir. Uyumlu çalışma konusunda Türk işverenlerin Türk işçilere göre daha ılımlı oldukları ifade edilebilir.

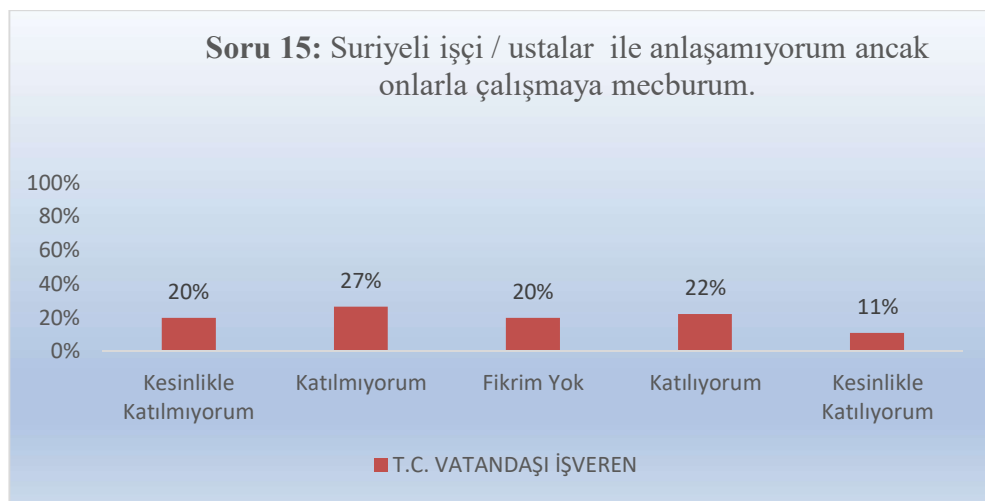
Şekil 4.39. Suriyeli işçi ustalar – Türk işverenler ile uyum içerisinde çalışma görüşü yüzde grafiği.

Suriyeli işçi/ustalar ile T.C. vatandaşı işçi/ustaların birbirleri ile anlaşamayıp birlikte çalışmak zorunda olduklarıyla ilgili düşüncelerine ait yüzde grafiği şekil 4.40'ta verilmiştir. Şekil 4.40'a göre Türk işçi / ustalar ile anlaşamıyorum ancak onlarla çalışmaya mecburum sorusuna Suriyeli işçilerin %32'si, kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %61'i katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde, %7'si ise fikrim yok şeklinde görüş bildirmiştir. Suriyeli işçi / ustalar ile anlaşamıyorum ancak onlarla çalışmaya mecburum anketine katılan T.C. vatandaşı işçilerin ise %53'ü kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %35'i katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. T.C. vatandaşı işçilerden fikrim yok diyenlerin oranı ise %11'dir. Bu noktada, 14. sorunun tersine, Suriyeli işçiler daha karamsar iken Türk işçiler daha iyimser olma eğilimindedir.

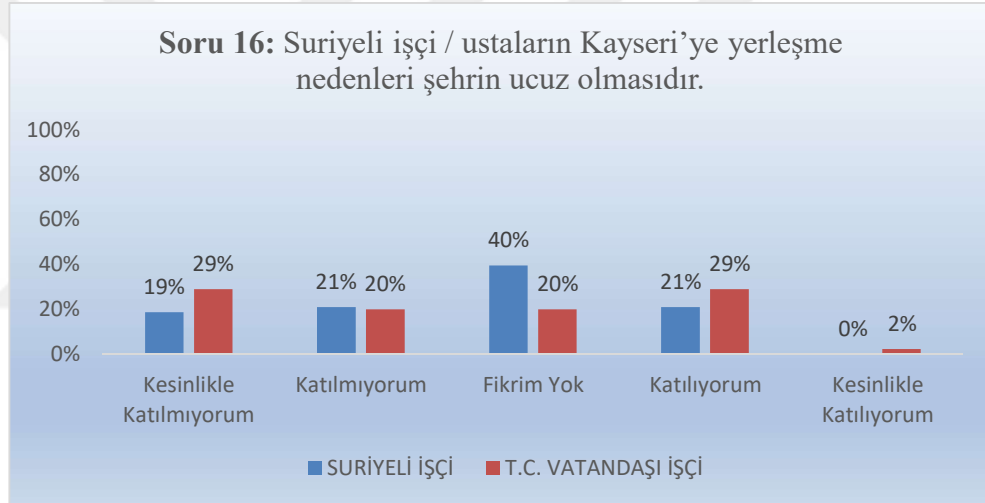
Şekil 4.40. Suriyeli işçi ustalar – Türk işçi / ustalar ile uyum içerisinde anlaşabilme görüşü yüzde grafiği.

Suriyeli işçi/ustalar ile T.C. vatandaşı işverenlerin birbirleri ile anlaşamayıp birlikte çalışmak zorunda olduklarıyla ilgili düşüncelerine ait yüzde grafiği Şekil 4.41’de verilmiştir. Şekil 4.41’e göre Suriyeli işçi/ustalarla anlaşamıyorum ancak onlarla çalışmaya mecburum anketine katılan T.C. vatandaşı işverenlerin %47’si kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %33’ü katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir. %20’si ise fikrim yok demiştir. Türk işverenlerin bu konuda Türk işçilere oranla daha karamsar oldukları ifade edilebilir.

Şekil 4.41. Suriyeli işçi ustalar – Türk işverenler ile uyum içerisinde anlaşabilme görüşü yüzde grafiği.

Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilerin düşüncelerine göre Suriyeli işçi/ustaların Kayseri'ye yerleşmelerinin temel nedeninin şehrin ucuz olmasıyla ilgili yüzde grafiği şekil 4.42'de verilmiştir. Şekil 4.42'ye göre Suriyeli işçi/ustaların Kayseri'ye yerleşme nedeninin şehrin ucuz olması ile ilgili ankete, Suriyeli işçilerin %40'ı kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. Suriyeli ustaların %21'i katılıyorum, %40' ise fikrim yok şeklinde görüş bildirmiştir. Aynı soruya T.C. vatandaşı işçiler ise %49 kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %31'i katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş beyan etmiştir. %20'si ise fikrim yok demiştir. Şehrin ucuz olmasının yerleşme nedeni olmadığı, iki tarafça da hâkim olan görüştür.

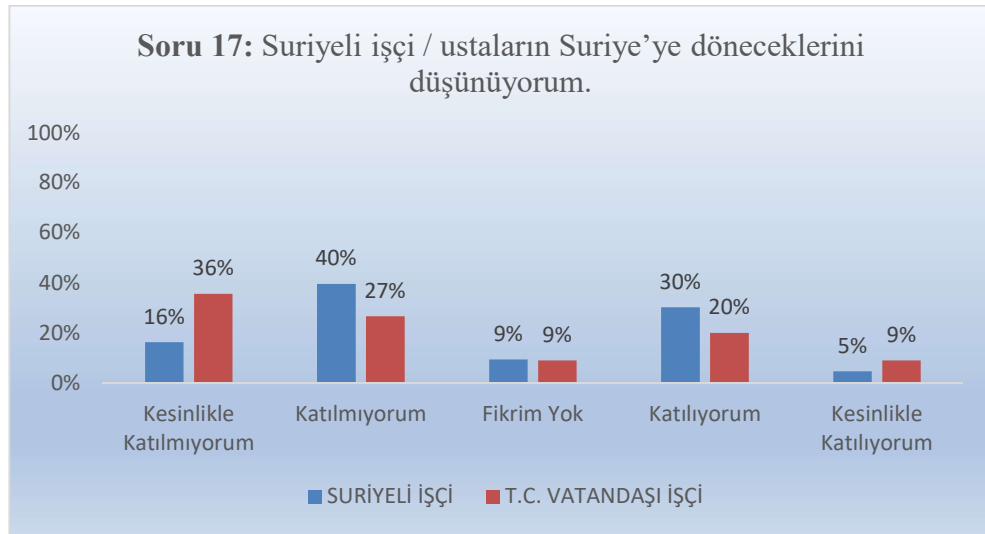
Şekil 4.42. Suriyeli işçi ustaların Kayseri'ye yerleşim nedeni ucuzdur görüşünün yüzde grafiği.

T.C. vatandaşı işverenlerin düşüncelerine göre Suriyeli işçi/ustaların Kayseri'ye yerleşmelerinin temel nedeninin şehrin ucuz olmasıyla ilgili yüzde grafiği şekil 4.43'te verilmiştir. Şekil 4.43'e göre Suriyeli işçi/ustaların Kayseri'ye yerleşme nedeninin şehrin ucuz olması ile ilgili ankete, T.C. vatandaşı işverenlerin %46'sı kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %25'i katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. Fikrim yok diyenlerin yüzdesi ise %29'dur. Türk işverenlerin düşünceleri de Suriyeli ve Türk işçileri tasdik etmektedir.

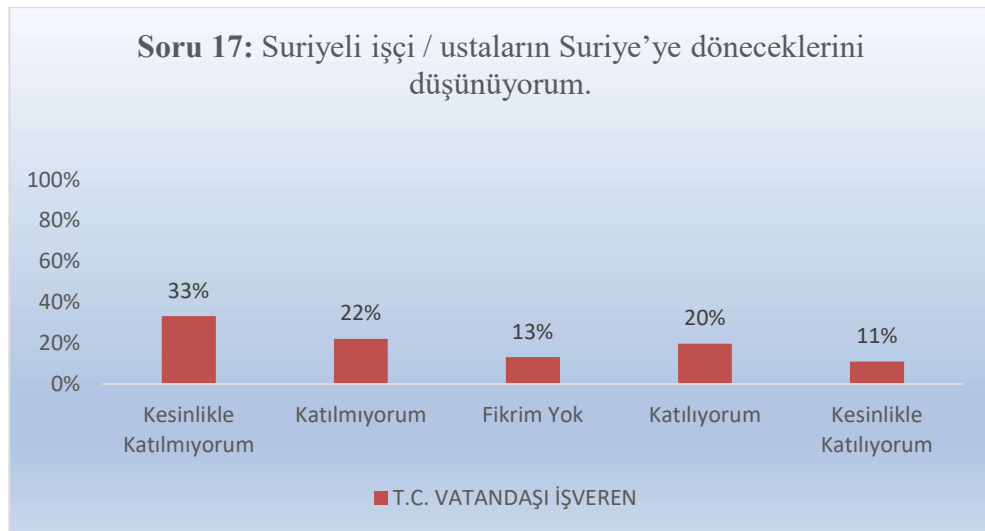
Şekil 4.43. Suriyeli işçi ustaların Kayseri'ye yerleşim nedeni ucuzdur görüşünün yüzde grafiği.

Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilere göre Suriyeli işçi/ustaların Suriye'ye geri dönmeleri hususundaki yüzde grafiği şekil 4.44'te verilmiştir. Şekil 4.44'e göre Suriyeli işçi/ustaların yeniden Suriye'ye döneceği ile ilgili ankete Suriyeli işçilerin %56'sı kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirenlerin yüzdesi %35'tir. %9'u ise fikrim yok demiştir. T.C. vatandaşı işçilerin ise %63'ü yeniden Suriye'ye dönecekleri hususunda kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirenlerin yüzdesi ise %29'dur. %9'luk kısım ise fikrim yok demiştir. Bu durumda Suriyeli işçilerin yarısından fazlası Suriye'ye geri dönmeyi düşünmezken, Türk işçilerin genel kanısı da Suriyeli işçilerin Suriye'ye geri dönmeyecekleri yönündedir.

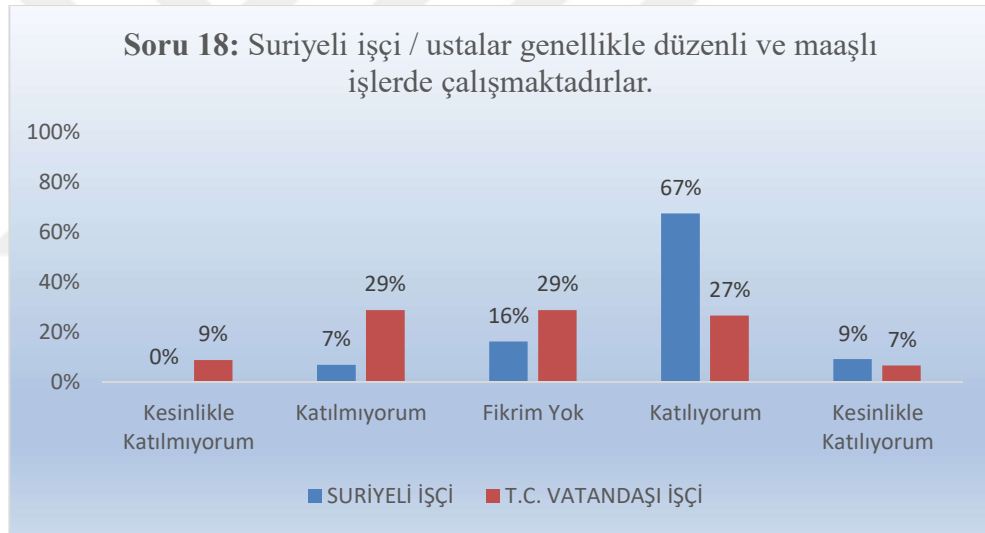
Şekil 4.44. Suriyeli işçi ustaların Kayseri'ye yerleşim nedeni ucuzdur görüşünün yüzde grafiği.

T.C. vatandaşları işverenlere göre Suriyeli işçi/ustaların Suriye'ye dönecekleri ile ilgili yüzde grafiği şekil 4.45'te verilmiştir. Şekil 4.45'e göre Suriyeli işçi/ustaların yeniden Suriye'ye döneceği ile ilgili ankete T.C. vatandaşları işverenlerin %55'i kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, yeniden dönecekleri ile ilgili katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirenlerin yüzdesi %31'dir. %13'ü ise fikrim yok demiştir. Türk işverenlerin bu konudaki düşüncesi de Türk işçilerle benzerdir.

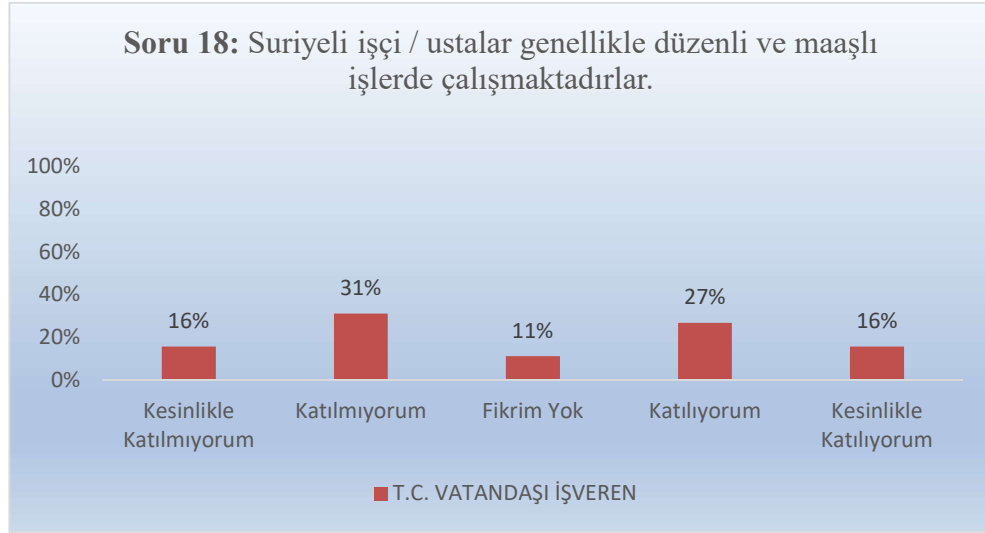
Şekil 4.45. Suriyeli işçi/ustaların Suriye'ye dönecekleri görüşünün yüzde grafiği.

Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilere göre Suriyeli işçi/ustaların genellikle düzenli ve maaşlı işlerde çalıştıklarıyla ilgili yüzde grafiği şekil 4.46'da verilmiştir. Şekil 4.46'ya göre Suriyeli işçi/ustaların genellikle düzenli ve maaşlı işlerde çalışmaları ile ilgili olarak Suriyeli işçilerin %7'si katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirenlerin yüzdesi %76'dır. Fikrim yok diyenlerin yüzdesi ise 16'dır. T.C. vatandaşı işçilerin aynı ankete cevabı ise %38 kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirenlerin yüzdesi %34'tür. %29 ise fikrim yok demiştir. Bu konuda Türk ve Suriyeli işçiler arasında fikir ayrılığı göze çarpmaktadır. Zira Suriyeli işçiler düzenli işlerde çalıştıklarını beyan ederken, Türk işçiler Suriyeli işçilerin düzenli işlerde çalışmadıklarını düşünmektedirler.

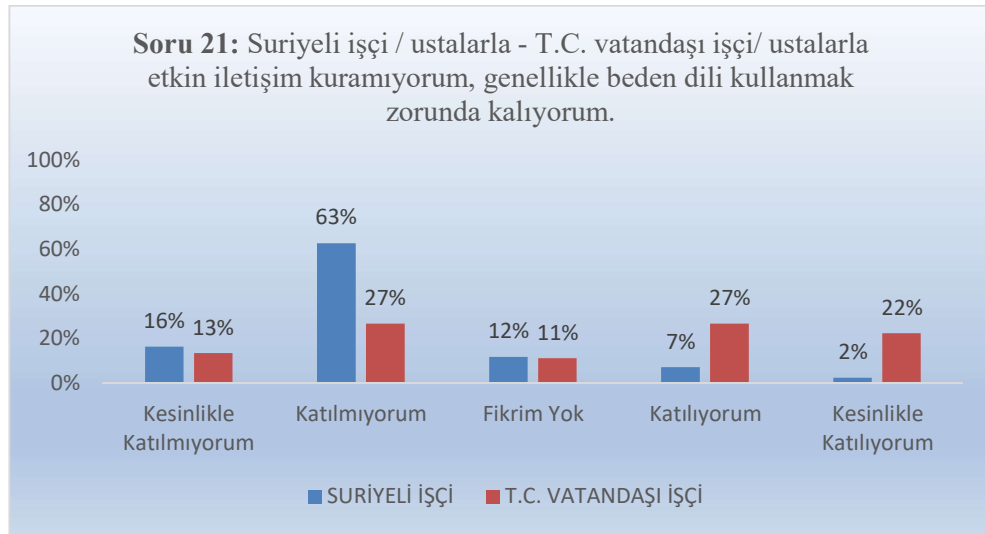
Şekil 4.46. Suriyeli işçi/ ustaların genellikle düzenli ve maaşlı işlerde çalıştıkları görüşünün yüzde grafiği.

T.C. vatandaşı işverenlere göre Suriyeli işçi/ustaların genellikle düzenli ve maaşlı işlerde çalıştıklarıyla ilgili yüzde grafiği şekil 4.47'de verilmiştir. Şekil 4.47'ye göre Suriyeli işçi/ustaların genellikle düzenli ve maaşlı işlerde çalıştıkları ile ilgili olarak T.C. vatandaşı işverenlerin %47'si kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirenlerin yüzdesi 43'tür'dur. %11 ise fikrim yok demiştir. Türk işverenlerin görüşleri de bu konuda Türk işçilerle benzerdir.

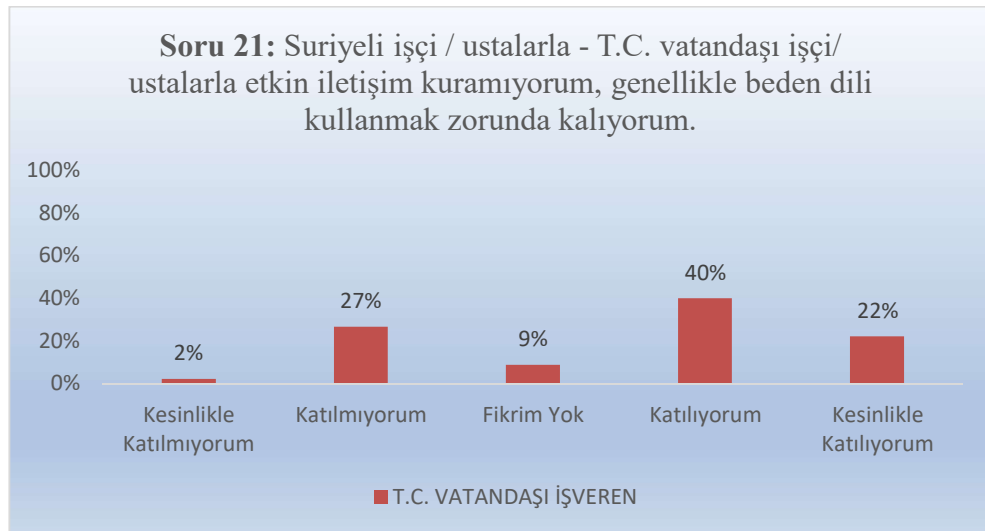
Şekil 4.47. Suriyeli işçi/ ustaların genellikle düzenli ve maaşlı işlerde çalıştıkları görüşünün yüzde grafiği.

Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilere göre, Suriyeli işçi / ustalarla - T.C. vatandaşı işçi/ ustaların etkin iletişim kurma düzeyleri ilgili yüzde grafiği şekil 4.48’de verilmiştir. Şekil 4.48’e göre Türk işçi/ustalarla etkin iletişim kuramayıp genellikle beden dili kullanıldığı ile ilgili ankete Suriyeli işçilerin %79’u kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirmiş olup, %9’u ise katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. %12 ise fikrim yok demiştir. Suriyeli işçi/ustalarla etkin iletişim kuramayıp genellikle beden bili kullandığının yöneltildiği anket sorusuna T.C. vatandaşı işçiler %40 kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %49 katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. Fikrim yoktur diyenler ise %11’dir. Etkili iletişim noktasında Türk işçilerin Suriyeli işçilere göre daha fazla problem yaşadıkları ifade edilebilir.

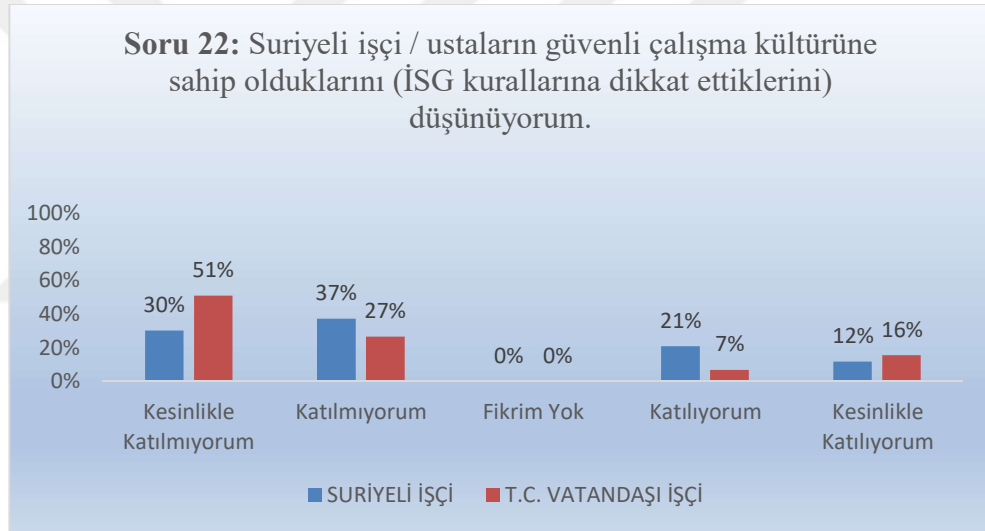
Şekil 4.48. Suriyeli işçi/ ustalar ve T.C. vatandaşı işçi/ustaların etkin iletişim kuramadıklarından genellikle beden dili kullanıldığı görüşünün yüzde grafiği.

T.C. vatandaşı işverenlere göre Suriyeli işçi / ustalarla - T.C. vatandaşı işçi/ ustaların etkin iletişim kurma düzeyleri ilgili yüzde grafiği şekil 4.49’da verilmiştir. Şekil 4.49’a göre Suriyeli işçi/ustalarla etkin iletişim kuramayıp genellikle beden dili kullandığının yöneltildiği anket sorusuna T.C. vatandaşı işverenlerin %29’u kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %62’si ise katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. %9’u ise fikrim yok demiştir. Bu noktada Suriyeli işçilerle iletişim konusunda Türk işverenlerin Türk işçilere göre daha fazla problem yaşadıkları görülmektedir.

Şekil 4.49. Suriyeli işçi/ ustalar ve T.C. vatandaşı işçi/ustaların etkin iletişim kuramadıklarından genellikle beden dili kullanıldığı görüşünün yüzde grafiği.

Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilere göre, Suriyeli işçi / ustaların güvenli çalışma kültürüne sahip olması ile ilgili yüzde grafiği şekil 4.50’de verilmiştir. Şekil 4.50’ye göre Suriyeli işçi/ustaların şantiyede İSG kurallarına dikkat edip etmedikleri ile ilgili soruya Suriyeli işçilerin %67’si kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %33’ü katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. T.C. vatandaşı işçilere göre ise %78 oranında kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirilirken %23 oranında katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirilmiştir. Hem Suriyeli işçilerden hem de T.C. vatandaşı işçilerden fikrim yok diyen ise olmamıştır. Gerek Suriyeli gerekse Türk işçiler, Suriyeli işçilerin İSG kurallarına riayet etmediklerini ifade etmişlerdir.

Şekil 4.50. Suriyeli işçi/ustaların İSG kurallarına sahip oldukları görüşünün yüzde grafiği.

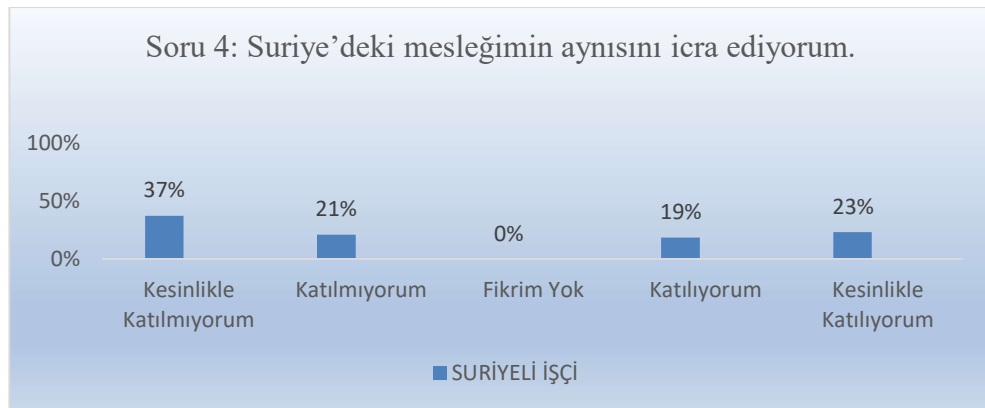
T.C. vatandaşı işverenlerin Suriyeli işçi / ustaların güvenli çalışma kültürüne sahip olup olmadıkları ile ilgili görüşlerine ait yüzde grafiği şekil 4.51’de verilmiştir. Şekil 4.51’e göre Suriyeli işçi/ustaların İSG kurallarına dikkat ettikleri ile ilgili ankete T.C. vatandaşı işverenlerin %83’ü kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %18’i katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. Fikrim yok diyen T.C. vatandaşı işveren ise olmamıştır. Suriyeli işçilerin İSG kurallarına uyumları konusunda Türk işverenlerin Türk işçilere göre daha karamsar oldukları görülmektedir.

Şekil 4.51. Suriyeli işçi/ustaların İSG kurallarına sahip oldukları görüşünün yüzde grafiği.

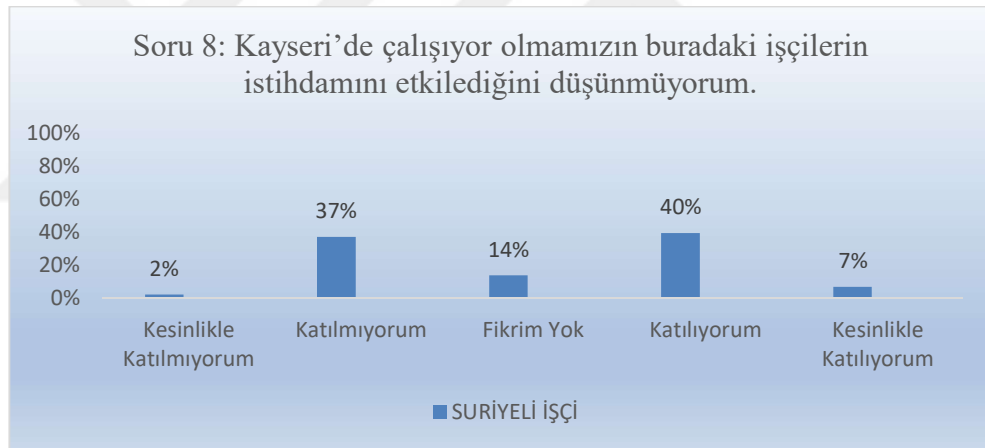
Ortak sorular dışındaki diğer sorulardan, Suriyeli işçi/ustalara yöneltilen anket sonuçları ile T.C. vatandaşı işçi ve işverenlere ait anket sonuçları ayrı ayrı değerlendirmeye alınmıştır. Sonuçlara ait şekiller aşağıda yer almaktadır.

Suriyeli işçilere göre, Suriye’deki mesleklerinin aynısını icra edip etmedikleri ile ilgili yüzde grafiği şekil 4.52’de verilmiştir. Şekil 4.52’ye göre Suriye’deki mesleklerinin aynısını icra edip etmedikleri hakkındaki anket sorusuna Suriyeli işçiler %58 oranla kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. %42’si ise katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. Bu bağlamda Kayseri’deki inşaat sektöründe çalışan Suriyeli işçilerin büyük bir kısmının daha önceki mesleklerinden farklı olarak inşaat sektöründe çalışmakta oldukları yorumu yapılabilir. Bir başka ifade ile Suriyeli işçiler çoğunlukla inşaat sektöründe icra ettikleri mesleklerini Türkiye’de öğrenmişlerdir.

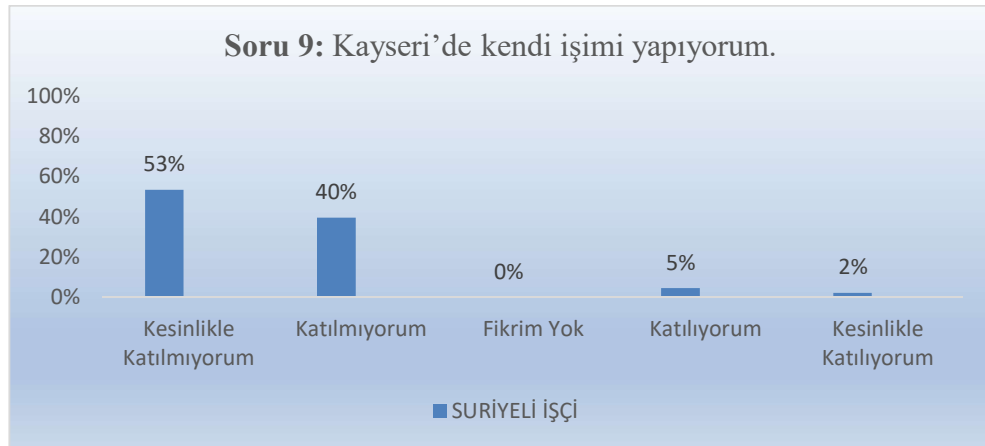
Şekil 4.52. Suriyeli işçilere yöneltilen Suriye’deki mesleğinin aynısının icrası hakkındaki görüşlerinin yüzde grafiği.

Suriyeli işçilere göre, Kayseri'deki işçilerin istihdamın etkilenip etkilenmediği hakkındaki görüşlerinin yüzde grafiği şekil 4.53'te verilmiştir. Şekil 4.53'e göre Suriyelilere daha önce 7. soruda sorulan sorunun bir başka versiyonu olarak yöneltilen bu anket sorusuna göre, Suriyeli işçilerin Kayseri'de çalışıyor olmasının mevcuttaki işçilerin istihdamını etkilediğini düşünmeyen Suriyeliler %39 oranla kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirmişlerdir. %47'lik oran ise katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirirken, %14'ü fikrim yok şeklinde görüş bildirmiştir. Daha önceki çapraz soruya göre Suriyeli işçiler Kayseri'de çalışıyor olmakla istihdamı olumsuz yönde etkiledikleri yönünde %44 kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %42'si katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. Fikri olmayan ise %14'tür. İki çapraz soruda yakın yüzdeler bulunduğu ve dolayısıyla soruların bilinçli olarak cevaplandığı görülmektedir.

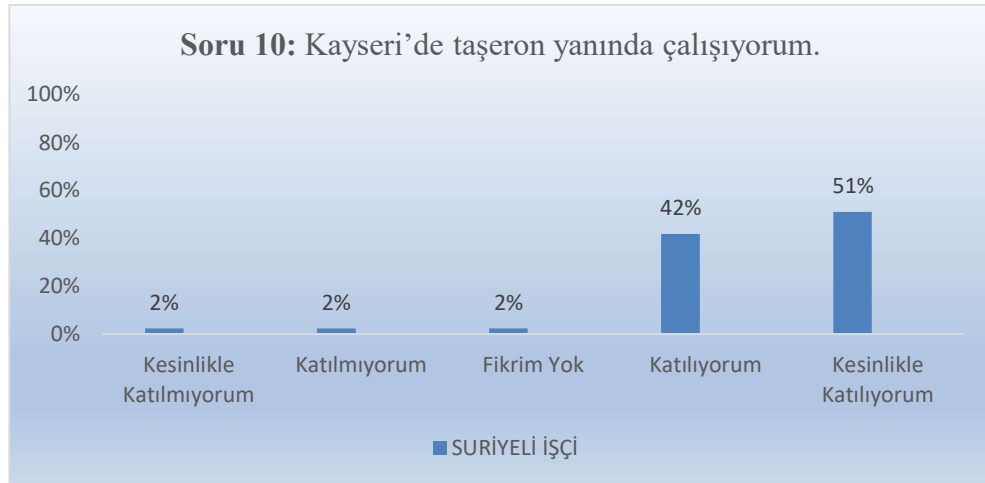
Şekil 4.53. Suriyeli işçilerin Kayseri'deki işçilerin istihdamına etkileri hakkındaki görüşlerinin yüzde grafiği.

Suriyeli işçilere göre, Suriyeli işçilerin Kayseri'de kendi işlerini yapıp yapmadıkları yönündeki görüşlerinin yüzde grafiği şekil 4.54'te verilmiştir. Şekil 4.54'e göre Suriyeli işçilerden Kayseri'de kendi işini yapıyorum anketine %93'lük kesim kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. %7'si ise katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. Buradan yola çıkılarak, Kayseri'deki inşaat sektöründe çalışan işçilerin tamamına yakınının kendi işini yapmamakta ve bir işveren yanında çalışmakta oldukları söylenebilir.

Şekil 4.54. Suriyeli işçilerin Kayseri’de kendi işlerini yaptıkları yönündeki görüşlerinin yüzde grafiği.

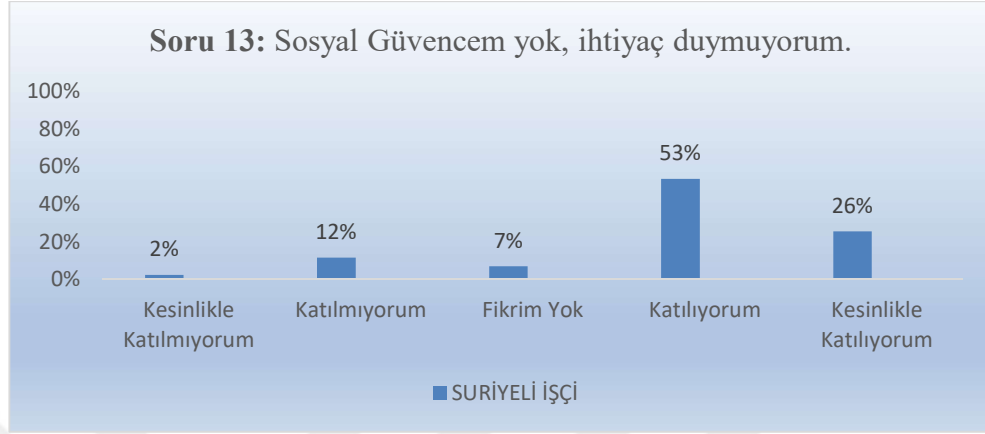
Suriyeli işçilere göre, Suriyeli işçilerin Kayseri’de alt yüklenici (taşeron) yanında çalışıp çalışmadıkları yönündeki görüşlerinin yüzde grafiği şekil 4.55’te verilmiştir. Şekil 4.55’e göre Suriyeli işçiler Kayseri’de taşeron yanında çalışıyorum anketine %93 oranla katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. %4’lük kesim kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken %2’si de fikrim yok demiştir.

Şekil 4.55. Suriyeli işçilerin Kayseri’de taşeron yanında çalıştıkları yönündeki görüşlerinin yüzde grafiği.

Suriyeli işçilere göre, Suriyeli işçilerin sosyal güvence hakkındaki görüşlerinin yüzde grafiği şekil 4.56’da verilmiştir. Şekil 4.56’ya göre Suriyeli işçilerin sosyal güvenceye ihtiyaç duymaları ile ilgili ankete %79’u katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. %14’ü kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde

görüş bildirirken fikri olmayanların oranı ise %7'dir. Bu verilere göre Suriyeli işçilerin büyük bir bölümünün sosyal güvenceye ihtiyaç duymadıkları anlaşılmaktadır.

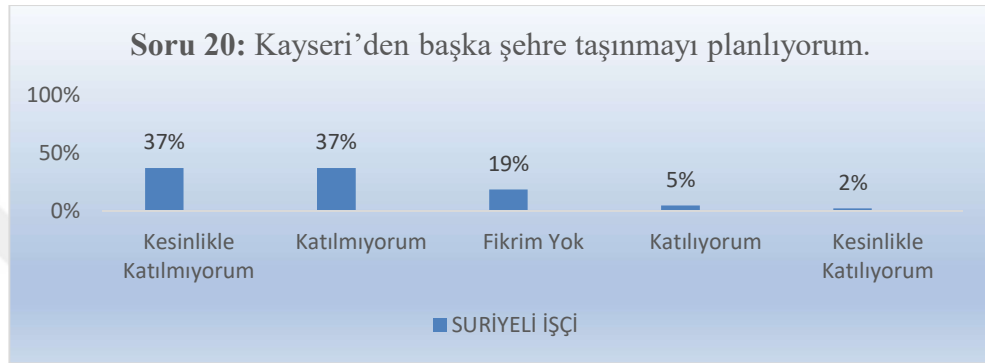
Şekil 4.56. Suriyeli işçilerin sosyal güvence hakkındaki görüşlerinin yüzde grafiği.

Suriyeli işçilere göre, Suriyeli işçilerin gelecek planları hakkındaki görüşlerinin yüzde grafiği şekil 4.57’de verilmiştir. Şekil 4.57’ye göre Suriyeli işçilerin %72’si Kayseri’ye yerleşme ve artık burada yaşama ile ilgili yöneltilen soruya katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. %14’ü kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. Bu verilerden yola çıkarak Suriyeli işçilerin Kayseri’den memnun oldukları ve yaklaşık 4’te 3’ünün Kayseri’de kalmayı tercih edecekleri anlaşılmaktadır.

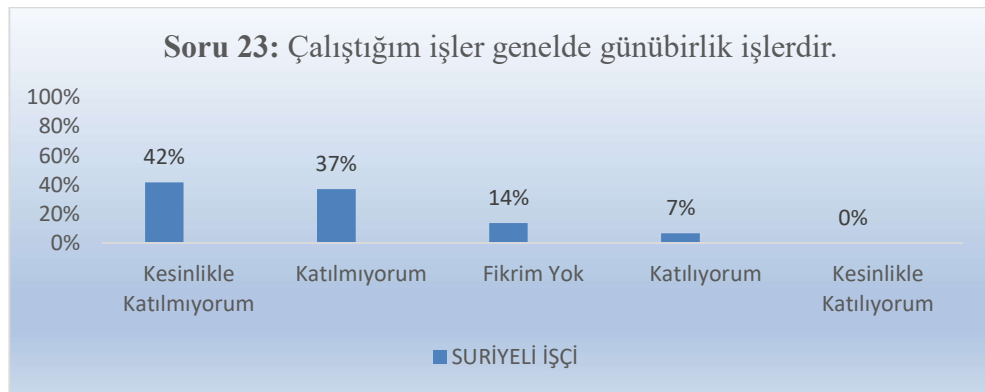
Şekil 4.57. Suriyeli işçilerin gelecekte Kayseri’de yaşamaları hakkındaki görüşlerinin yüzde grafiği.

Suriyeli işçilere göre, Suriyeli işçilerin Kayseri'den başka ile taşınmaları hakkındaki görüşlerinin yüzde grafiği şekil 4.58'de verilmiştir. Şekil 4.58'e göre Kayseri'den başka ile taşınmayı planlama ile ilgili ankete Suriyeli işçilerin %74'ü kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %7'si katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum, %19'u fikrim yok şeklinde görüş bildirmiştir. Bu durum, bir önceki soruya verilen cevapları onaylamaktadır.

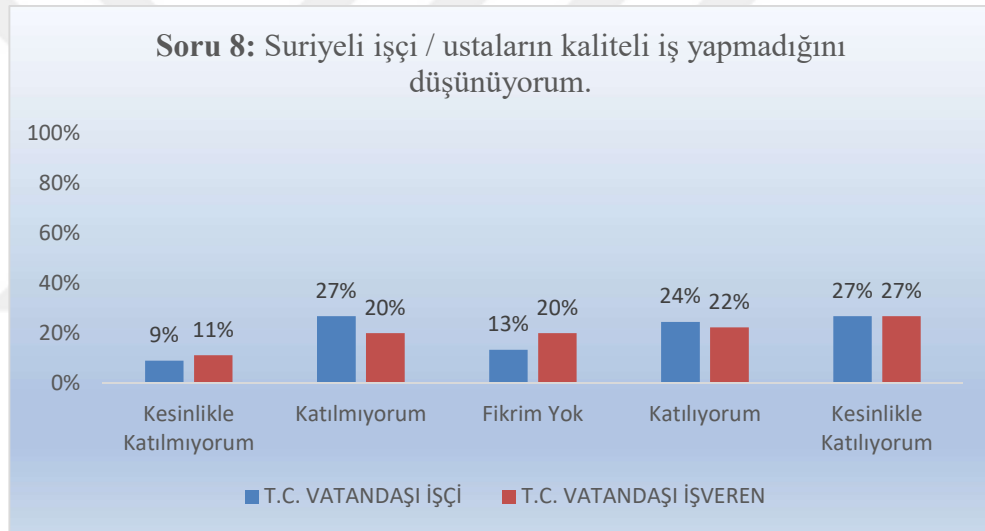
Şekil 4.58. Suriyeli işçilerin Kayseri'den başka ile taşınmaları hakkındaki görüşlerinin yüzde grafiği.

Suriyeli işçilere göre, Suriyeli işçilerin çalıştıkları işlerin günübirlik olması hakkındaki görüşlerinin yüzde grafiği şekil 4.59'da verilmiştir. Şekil 4.59'a göre Kayseri'de çalışan Suriyeli işçilerin %79'u çalıştığı işlerin günübirlik işler olup olmadığı konusundaki anket sorusuna kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %7'si katılıyorum, %14'ü ise fikrim yok şeklinde görüş bildirmiştir. Bu verilere göre Kayseri'de inşaat sektöründe çalışan Suriyeli işçilerin büyük kısmı sabit işlerde çalışmaktadır.

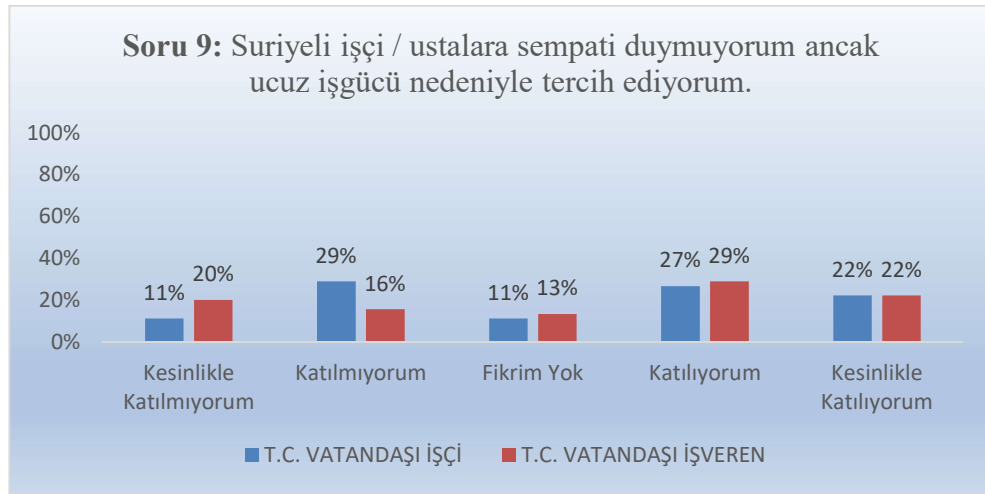
Şekil 4.59. Suriyeli işçilerin çalıştıkları işlerin günübirlik olması hakkındaki görüşlerinin yüzde grafiği.

T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin Suriyeli işçilerin iş kaliteleri hakkındaki görüşlerinin yüzde grafiği şekil 4.60'ta verilmiştir. Şekil 4.60'a göre Suriyeli işçilerin kaliteli iş yapmadığı hakkındaki ankete T.C. vatandaşı işçiler %36 oranla kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %51 oranla katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum, %13 oranla fikrim yok şeklinde görüş bildirmiştir. Aynı ankete T.C. vatandaşı işverenler ise %31 oranla kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %49 oranla katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum, %20 oranla fikrim yok şeklinde görüş bildirmiştir. Bu veriler ışığında T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin bu ankete benzer cevaplar verdikleri, genel itibariyle Suriyeli işçi/ustaların kaliteli iş yapmadığı düşüncesinin hâkim olduğu söylenebilir.

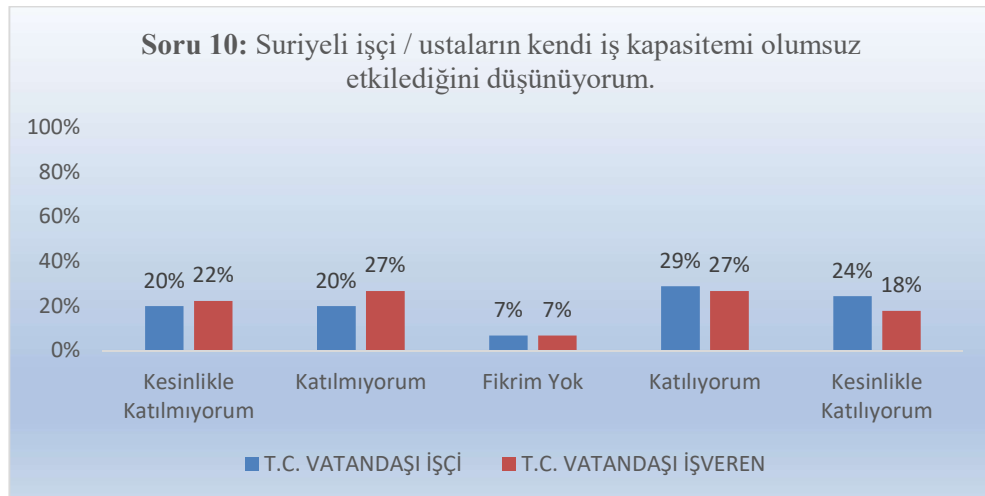
Şekil 4.60. T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin Suriyeli işçilerin iş kaliteleri hakkındaki görüşlerinin yüzde grafiği.

T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin Suriyeli işçilerin ucuz işgücü hakkındaki görüşlerine ait yüzde grafiği şekil 4.61'de verilmiştir. Şekil 4.61'e göre Suriyeli işçilere karşı sempati duymayan ancak ucuz işgücü nedeniyle tercih etmeleriyle ilgili soruya T.C. vatandaşı işçiler %40 oranla kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %49'u katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum, %11'i fikrim yok şeklinde görüş bildirmiştir. Aynı ankete T.C. vatandaşı işverenler %36 kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %51'i katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum, %13'ü fikrim yok şeklinde görüş bildirmiştir. Bu verilere göre katılımcıların hemen hemen yarısı Suriyeli işçileri ucuz işgücü nedeniyle tercih ettiklerini beyan etmişlerdir.

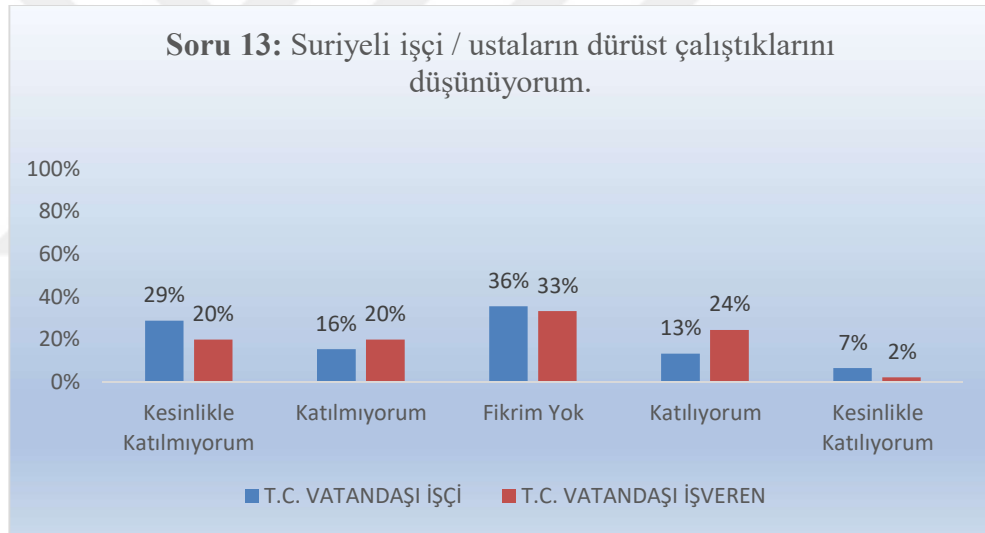
Şekil 4.61. T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin Suriyeli işçilerin ucuz işgücü hakkındaki görüşlerine ait yüzde grafiği.

T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin Suriyeli işçilerin kendi iş kapasitelerini olumsuz etkileyip etkilemedikleri hakkındaki görüşlerine ait yüzde grafiği şekil 4.62’de verilmiştir. Şekil 4.62’ye göre Suriyeli işçilerin kendi iş kapasitelerini olumsuz etkilediğiyle ilgili soruya T.C. vatandaşı işçilerin %40’ı kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken %53’ü katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum, %7’si fikrim yok şeklinde görüş bildirmiştir. Aynı ankete T.C. vatandaşı işverenlerin %49’u kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %45’i katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. %7’si ise fikrim yok demiştir.

Şekil 4.62. T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin Suriyeli işçilerin kendi iş kapasitelerini olumsuz etkilemeleri hakkındaki görüşlerine ait yüzde grafiği.

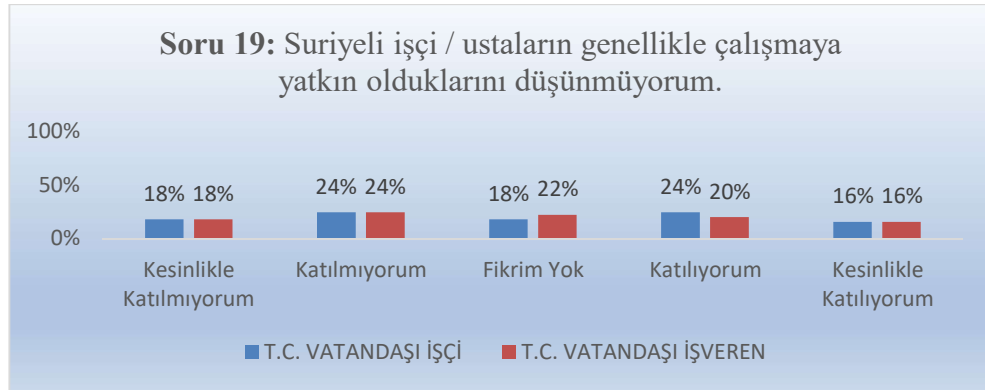
T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin Suriyeli işçilerin dürüst çalışıp çalışmadıkları hakkındaki görüşlerine ait yüzde grafiği şekil 4.63'te verilmiştir. Şekil 4.63'e göre Suriyeli işçi/ustaların dürüst çalıştıkları hakkındaki ankete T.C. vatandaşı işçilerin %45'i kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %20'si katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. %36'sı ise fikrim yok demıştır. Aynı ankete T.C. vatandaşı işverenlerin %40'ı kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %26'sı katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde görüş bildirmiştir. %33'ü ise fikrim yok demıştır. Bu verilerden yola çıkarak inşaat sektöründe çalışan Suriyeli işçilerin yaklaşık 3'te 1'i hakkında yorum yapılamazken, dürüst çalıştığını düşünenlerin oranı dürüst çalışmadığını düşünenlerin oranından daha düşüktür.

Şekil 4.63. T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin Suriyeli işçilerin dürüst çalıştıkları hakkındaki görüşlerine ait yüzde grafiği.

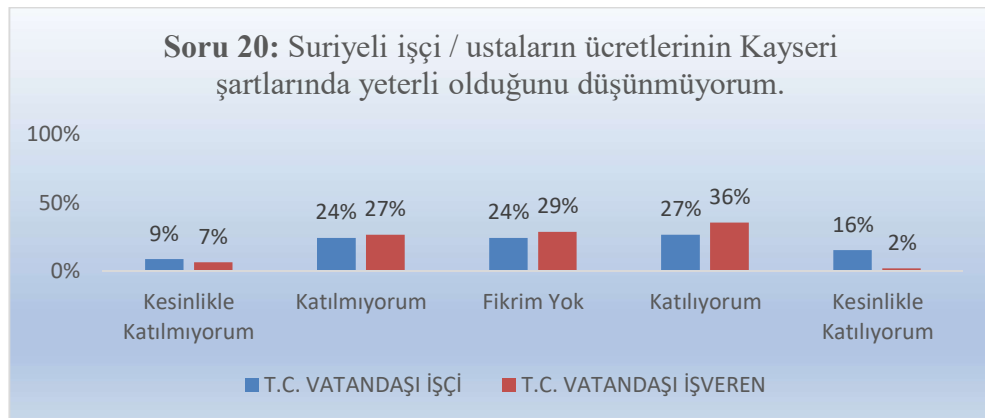
T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin Suriyeli işçilerin çalışmaya yatkın olup olmadıkları hakkındaki görüşlerine ait yüzde grafiği şekil 4.64'te verilmiştir. Şekil 4.64'e göre Suriyeli işçi/ustaların genellikle çalışmaya yatkın olup olmadıkları hakkındaki soruya T.C. vatandaşı işçilerin %42'si kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %40'ı ise katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum, %18'i fikrim yok şeklinde görüş bildirmiştir. Aynı anket sorusuna T.C. vatandaşı işverenlerin ise %42'si kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %36'sı katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde, %22'si fikrim yok şeklinde görüş

bildirmiştir. Türk işçi ve işverenlerin bu konuda benzer düşüncelere sahip oldukları ancak olumlu düşünenlerin olumsuz düşünenlere göre biraz daha fazla olduğu ifade edilebilir.

Şekil 4.64. T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin Suriyeli işçilerin çalışmaya yatkın oldukları hakkındaki görüşlerine ait yüzde grafiği.

T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin Suriyeli işçilerin ücretlerinin Kayseri şartlarında yeterli olup olmadığı hakkındaki görüşlerine ait yüzde grafiği şekil 4.65'te verilmiştir. Şekil 4.65'e göre Suriyeli işçi/ustaların ücretlerinin Kayseri şartlarında yeterli olup olmadığı hakkındaki ankete T.C. vatandaşı işçilerin %33'ü kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %43'ü katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum, %24'ü fikrim yok şeklinde görüş bildirmiştir. Aynı ankete T.C. vatandaşı işverenlerin ise %34'ü kesinlikle katılmıyorum ya da katılmıyorum şeklinde görüş bildirirken, %38'i katılıyorum ya da kesinlikle katılıyorum şeklinde, %29'u ise fikrim yok şeklinde görüş bildirmiştir. Bu verilerden yola çıkarak Suriyelilerin ücretlerinin yeterli olmadığına katılanların oranlarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 4.65. T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin Suriyeli işçilerin ücretlerinin Kayseri şartlarında yeterli olduğu hakkındaki görüşlerine ait yüzde grafiği.

5. BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇ

5.1. Tartışma

Tez çalışmasının tartışma bölümünde, elde edilen bulgulara göre anket uygulamasındaki önemli ve can alıcı noktalardan, anket verilerine dayandırılan sonuçlardan, anket uygulamasında karşılaşılan zorluklardan, T.C. vatandaşı işçi, işveren ve Suriyeli işçilerle yüz yüze gerçekleştirilen mülakatta yaşananlardan ve buna dayalı yorumlardan bahsedilmiştir.

Anket uygulaması T.C. vatandaşı işçi ve işverenler için 3 ayrı bölümden, Suriyeli işçiler için ise 5 ayrı bölümden meydana gelmektedir. İlk bölüm herkes için ortak özellik teşkil eden demografik özelliklerden oluşmaktadır. İkinci bölüm de herkes için ortak olup gelir seviyesinin sorulduğu bölümdür. Suriyeliler için 3. ve 4. bölümler Türkçe dil seviyesi ve Kayseri'ye gelme nedenini oluştururken 5. bölümde ise beşli likert ölçeğinde anket soruları yer almıştır. T.C. vatandaşı işçi ve işverenler için ise ilk iki bölüm dışında anket formunda 6. bölüm adıyla beşli likert ölçekli anket yer almaktadır.

Anketlerin baskısı alınarak standart form halinde katılımcılara sunulmuştur. Toplam ikişer yapraktan oluşan anket formu, katılımcılardan Suriyeli işçilere ya da T.C. vatandaşı işçilere ilk yöneltildiği anda genel olarak önyargı ile karşılanmış, anketin vakitlerini uzun süre alacağı yönünde bir intibada oldukları durumla sıklıkla karşılaşılmıştır. Aksi şekilde T.C. vatandaşı işverenlerin çoğunda böyle bir önyargı ile karşılaşılmamıştır. Burada statü ve eğitim seviyesi bu iki farkın belirleyicisi olabilir.

Katılımcılardan, T.C. vatandaşı işverenler dışındaki Suriyeli işçi ve T.C. vatandaşı işçilerin tamamı erkeklerden oluşmaktadır. T.C. vatandaşlarında ise %96'sı (43 kişi) erkeklerden oluşurken %4'ü (2 kişi) de kadınlardan oluşmaktadır. Ankete katılan Suriyeli

işçiler ile yapılan görüşmelerde Suriyeli kadınların çalışmalarının kendi kültürlerinde hoş karşılanmadığı düşüncesiyle sadece inşaat değil genel anlamda Suriyeli çalışanların erkek oldukları bilgisi alınmıştır.

Katılımcıların yaş dağılımlarına bakıldığında 46 ve üzeri yaşta T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin oranı %22 olduğundan, geri kalan %78 için inşaat sektöründe çalışan T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin genç yaşlarda oldukları açıktır. Suriyeli işçilerde ise 46 ve üzeri yaşta kimseye rastlanmamıştır. Hatta 39-45 yaş arası Suriyeli işçi oranı %9 seviyesindedir. Suriyeli işçilerin hemen hemen tamamının gençlerden oluştuğu da açıktır. Sektör içerisinde yapılan sohbetlerde özellikle ağır işgücü gerektiren işlere T.C. vatandaşı işçilerin uzak durduğu hatta bu tür işler için genç işçi bulmanın zorluğundan bahsedilmiştir. Suriyeli gençler bu dinamik işgücü eksikliğini kapatmaktadırlar.

Suriyeli işçilerin medeni durumları da ayrıca dikkat çeken başka bir veriyi oluşturmuştur. Suriyeli işçilerin büyük kısmının (%93) evli olduğu ve yaşı küçük pek çok Suriyeli işçinin çok genç yaşta evlendikleri bilgisine ulaşılmıştır. 18 yaşından küçük olduğu için anket şartını sağlayamadığından katılımcı olarak değerlendirilmeyen Suriyeli çocuk işçilerle yapılan sohbetlerde, o çocukların da bir an önce evlenme isteğinde oldukları, hatta bulundukları mülteci konumunu unutup gelir düzeyi, eğitim seviyelerinin farkında olmaksızın bu istekte olmaları dikkat çekici olmuştur. 2011 yılından itibaren Türkiye'ye göç eden Suriyelilerden çocukken gelenler Türkiye de doldurdıkları 18 yaş sonrasında evlenmekte ve bir an önce çocuk yapma eğiliminde olmaktadır. Yaşları 30'un altında olup 2,3,4 hatta 5 tane çocuğu olan Suriyeli işçilerle, yapılan çalışma sırasında karşılaşılmıştır. T.C. vatandaşı işçilerin %69'u evli olup Suriyelilere göre çok düşük bir oranda kaldığı da ayrıca göz ardı edilmeyecek bir başka karşılaştırmadır.

Suriyeli işçilerin %63'ü 3 ve üzeri çocuk sayısına sahipken T.C. vatandaşı işçilerde bu oran %43'tür. Sosyal statüleri hemen hemen birbirine denk olan bu iki grubun çocuk sayıları bakımından çok farklı oldukları açıkça görülmektedir. Aslında çocuk sayısındaki bu fark eğitim seviyelerindeki farka da direkt bağlanabilir. T.C. vatandaşı işçilerde okumayan kimseye rastlanmamışken, Suriyeli işçilerde %9'luk kesim hiç okumamıştır. T.C. vatandaşı işçilerden ilkokul mezunu olanların oranı %33 iken, Suriyeli işçilerde bu oran %28, T.C. vatandaşı işçilerde ortaokul mezunu oranı %40 iken, Suriyelilerde bu oran %47, T.C. vatandaşı işçilerde lise mezunu oranı %22 iken Suriyeli işçilerde bu oran

%14'tür. Eğitim seviyesi açısından T.C. vatandaşı işçilerin Suriyeli işçilere göre daha eğitilmiş oldukları açıktır.

Mesleki tecrübe açısından değerlendirildiğinde T.C. vatandaşı işçilerde 1-10 yıllık tecrübeli olanların oranı %40 iken, Suriyeli işçilerde 1-10 yıllık mesleki tecrübe oranı %70'tir. 2011 yılı itibarıyla Türkiye'ye göç eden Suriyelilerden inşaat sektöründe çalışan işçilerin yaklaşık 4'te 3'ünün mesleki tecrübeyi Türkiye'de edindiği açıktır.

Aylık gelir bakımından değerlendirildiğinde T.C. vatandaşı işçilerde asgari ücret altında çalışanların oranı %4 iken, Suriyeli işçilerde bu oran %60'tır. Bu oranlar arasındaki ciddi fark aslında Suriyeli işçilerin neden inşaat sektöründe tercih edildikleri yönünde bir ipucu niteliğindedir. Anket çalışması esnasında yapılan sohbetlerde T.C. vatandaşı işçilerin asgari ücret altındaki ücret ile ilgili düşünceleri genellikle; *"Asgari ücretin altında çalışacağıma, hiç çalışmam, yatarım daha iyi."* şeklinde olmuştur. Suriyeli işçilerin bu ücrete nasıl razı oldukları ile ilgili olarak da T.C. vatandaşı işçiler genellikle; *"Suriyeliler çok kalabalıklar, her ailede birden çok çalışan olduğu düşünülürse tabi ki düşük ücrete razı olurlar, kaldı ki devlet de onlara maddi, gıda, katı yakıt, sağlık gibi konularda da destek olmakta"* diye düşünmektedirler. Suriyeli işçilerle ilgili olarak dikkat çekici olan ve ucuz iş gücü açısından tercih edilmelerini destekleyen bir başka bilgi ise 3.000 TL'nin üzerinde maaş alan hiçbir Suriyeliye rastlanmamış olmasıdır. Suriyeli işçiler düşük ücrete razı olurken, bu durumdan da rahatsızlık duymamaktadırlar. Suriyeli işçiler inşaat sektöründeki işgücü piyasa değerini ciddi manada etkileyerek, çok düşük ücretlerde çalışma potansiyeli oluşturmuştur. T.C. vatandaşı işçilerin bu konuda da ciddi rahatsızlıkları çalışma sırasında tespit edilmiştir.

İnşaat sektöründeki Suriyeli işçilerin Türkçe dil seviyeleri değerlendirildiğinde henüz Türkçe dilini öğrenemeyen Suriyelilere rastlanmıştır. Bu oran %9 mertebesinde. Türkçe dilini çok az bilenler ise %24'lük bir orana sahiptir. Bir başka ifadeyle her üç Suriyeli işçiden birisi hala Türkçeyi etkin olarak kullanmamaktadır. Türkçe diline yatkınlıklarının olmayışında kendi aralarındaki iletişimde yerel dili kullanıyor olmaları, çalıştıkları işçi, usta ya da işverenlerin söyledikleri iş ile ilgili belli başlı terimler dışında herhangi bir ikili diyaloglarının olmayışı ve hatta Türkçe bilen Suriyelilerin, Türkçe bilmeyen Suriyeliler ile işverenler arasında zaman zaman tercümanlık yapıyor olması bunun başlıca nedenleri olarak dikkat çekmektedir.

Suriyeli işçilerin Kayseri ilini tercih etmelerinde, ikili görüşmelerden ve yapılan anketten anlaşılacağı üzere, en büyük etken %54'lük oranla akrabasının olması ve %27 ile iş imkânının olmasıdır. Akrabaların birbirlerini çağırımları ile aslında Suriyeli işçilerin birbirleri ile de yakın ilişkiler içerisinde oldukları anlaşılmaktadır. Aynı ya da farklı sektörlerde çalışan aynı aile mensubu pek çok Suriyeli işçiye rastlanmıştır. Yakın akrabaların bir arada olmaları da aslında sosyolojik olarak Suriyelilerin Kayseri'de kendileri için ortam oluşturdıklarını, memleket hasreti çekmediklerini hatta Kayseri'yi kendi memleketleri gibi hissetmeye başlamaları gibi pek çok durum hakkında bilgi sahibi olunmuştur. Kayseri de bazı semtlerde sayıları oldukça fazla olan Suriyelilerin bazı bölgelerde kendi mahallelerini oluşturdıkları da öğrenilmiştir.

Anket verilerine göre Suriyeli işçilerin Türkiye'ye göç etme nedenleri %96 oranla Suriye'de yaşanan savaş olup, savaşa ek olarak %40'ı ticari ve %54 oranla işsizlik nedenleriyle geldiklerini bildirseler de T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin düşüncesine göre bu durum farklıdır. T.C. vatandaşı işçilerin hemen hemen üçte biri savaş nedeniyle gelmediklerini düşünmektedir. T.C. vatandaşlarının bu düşünceleri yapılan çalışma sırasındaki görüşmelere dayandırıldığında Türkiye'nin sınır kapılarını koşulsuz açması üzerine Suriyelilerin bunu fırsat bildikleri yönünde olmuştur. Türkiye'ye geldikleri ilk zamanlar sınıra yakın çadır ya da konteyner kentlerde yaşarken, Türkiye'nin her bir köşesine dağılmaları da yine eleştirilen bir başka konu olmuştur.

Suriyeli işçilerin Kayseri'deki inşaat sektörüne katkıları ile ilgili anket sonuçlarına göre Suriyeli işçilerin yaklaşık dörtte üçü katkısının olduğunu düşünürken, T.C. vatandaşı işverenlerin ise yaklaşık beşte üçü bu kanıda değildir. T.C. vatandaşı işçilerin de yine yaklaşık beşte üçü katkılarının olmadığını düşünmektedir. Bu perspektiften bakıldığında T.C. vatandaşlarının çoğuna göre Suriyeli işçilerin Kayseri'deki inşaat sektörüne katkısı bulunmamaktadır. Suriyeli işçiler kalifiye olmayan eleman boşluğunu ucuz işgücü ile doldurmak amacıyla sektörde yer almaktadır şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca Suriyeli işçilerin kendilerinin Kayseri'deki inşaat sektörüne katkıları olduklarını düşünmeleri de ayrı bir tartışma konusudur. İşveren ya da işçi partneri açısından katkısı olmadığı düşünülürken, kendilerini faydalı görmeleri aslında iki farklı bakış açısının hâkim olduğunun açık bir göstergesidir.

Çalışma kapsamında Suriyeli işçilerin, Kayseri'deki inşaat sektöründeki T.C. vatandaşı işçilerin istihdamını olumsuz etkilediği görülmektedir. Hatta şöyle ki %42 oranla Suriyeli işçilerin de bu konuya katıldığı saptanmıştır. Diğer bir görüş ise T.C. vatandaşı işçilerin %78'i Suriyelilerin sektöre olumsuz katkısının olduğu kanaati taşımasıdır. Bu durumda Suriyeli işçilerin Kayseri'deki inşaat sektörüne istihdam noktasında olumsuz etki oluşturdukları savunulabilir. T.C. vatandaşı işçiler bu nedenden dolayı iş bulmakta zorlanmaktadırlar. Suriyelilerin ileride ülkelerine dönmeleri, inşaat piyasası ve işçilerin istihdamı açısından büyük bir beklenti oluşturmaktadır.

İnşaat sektörünün Kayseri'deki iş imkânı ile ilgili olarak Suriyeli işçilerin dörtte üçü, T.C. vatandaşı işçilerin ise yaklaşık yarısı iş imkânından memnun olduğunu düşünmektedir. İş imkânı olarak son zamanlarda yaşanan sektörel daralmaya rağmen çalışan kişilerin bu yaklaşımı, Kayseri ilinin inşaat sektörü açısından olumlu görülen iller içerisinde olduğunu göstermektedir. T.C. vatandaşı işverenler ise Kayseri'deki iş imkânını olumsuz görmektedirler, şöyle ki paranın en zor kazanıldığı yerin Kayseri olduğunu düşünenlerin de sayısı az değildir.

Kazancı ile rahat geçinebilme ile ilgili soruya Suriyeli işçilerin yarıya yakını olumlu yanıt vermiştir. Asgari ücret altında çalışan ve kazancı ile rahat geçinebildiğini beyan eden Suriyeliler devletten aldıkları ek destekler sayesinde bunu dile getirmiş olabilirler. Aynı ailede çalışan sayısı da genelde birden fazla olduğundan ve Devletimizin yapmış olduğu sosyal yardımlar sayesinde de Suriyeli işçilerin hayatlarından memnun oldukları anlaşılmaktadır. T.C. vatandaşı işçilerin de yaklaşık yarısı kazancı ile rahat geçinebildiğini düşünmektedir. Suriyeli işçilerin sektördeki piyasa şartlarını olumsuz etkilemesi, T.C. vatandaşı işçilerin memnuniyet düzeyini daha da düşürmektedir. T.C. vatandaşı işverenlerde ise istihdam ortamı oluşturan kesim olmasına rağmen kazancı ile rahat geçinemediğini bildirenlerin oranı %38 olmuştur. Son zamanlarda ülke genelinde hissedilen sektörel daralma nedeniyle bu görüşün arttığı yorumu yapılabilir. Ancak bu duruma Suriyeli işçilerin olumsuz etkisi olduğu kanaati taşınmamaktadır.

Suriyeli işçiler ile T.C. vatandaşı işçilerin müşterek çalışmaları incelendiğinde, esasen birbirlerine çok sempati duymasalar da iş üretebilme ya da iş paylaşımı yaparak ortak işlerde görev alabildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Farklı kültüre ve iş ahlakına sahip olan iki milletin birbirleri ile uyumlu çalışabilmelerinde aynı dinin mensupları olmalarının

etkisi azımsanmayacak kadar çoktur. Suriyeli işçiler her ne kadar büyük çoğunlukla (%86) T.C. vatandaşı işçiler ya da işverenler ile uyumlu çalıştıklarını belirtse de T.C. vatandaşı işçilerin Suriyeli işçilere bakışları aynı düzeyde değildir. T.C. vatandaşı işverenler ise yarıya yakın oranda uyumlu çalışabildiğini ifade ederken, Suriyeli işçi istihdam etmeyen kesim, fikrim yok şeklinde fikir bildirmiştir. Uyumlu çalıştığını ifade eden Suriyeli işçilerin, T.C. vatandaşı işçilere kıyasla çok daha fazla oranda memnuniyet beyan etmeleri, şu an sığınmacı pozisyonunda olmalarından dolayı psikolojik kaynaklı da olabilir. Anket soruları içerisinde yer alan “Türk işçi/ustalar ile anlaşıyorum ancak onlarla çalışmaya mecburum.” sorusuna Suriyeli işçilerin %61’i olumlu yönde görüş bildirmiştir. Suriyeli işçilerin yarıdan fazlası her ne kadar uyum içerisinde çalıştıkları yönünde görüş bildirmişlerse de Türk işçi/ustalar ile anlaşamadıkları, onlarla zorunluluktan çalıştıkları da apaçık ortadadır. Bu ifadelerinden yola çıkarak Suriyeli işçilerin Türk işçi/ustalar ile çalışırken samimi olarak uyumlu çalışmadıkları yorumu da yapılabilir. Çalışma sırasında Suriyeli işçilerle yapılan görüşmelerde kendisinin işveren pozisyonunda çalışmasını arzu eden Suriyeli işçilerin sayısı da oldukça fazladır. Sanat ya da zanaat sahibi Suriyeli işçiler kendi imalathanelerini kurmak ya da alt yüklenici (taşeron) olmak düşüncesindedirler. Kendi işlerini kurduklarında T.C. vatandaşı işçilere iş verip vermeyecekleri sorusuna da gülererek; “*Önce Suriyelilere abi...*” şeklinde cevap verenler olmuştur. Bu demek oluyor ki zaman ilerledikçe her geçen gün nüfusu ve etkinlikleri artan Suriyelilerin, önümüzdeki zaman içerisinde iş sahibi olduklarında T.C. vatandaşlarına faydalı olma düşüncesi taşımaları pek de muhtemel değildir. Kendi vatanını, memleketini, işini ekmeğini paylaşan T.C. vatandaşlarının yaptıkları insanlık karşısında, bu tutum ne yazık ki mağdur olarak görülen Suriyelilerin ülkemiz için gelecekte kafalarda soru işareti bırakmasına neden olabileceği sonucunu beraberinde getirmektedir.

İnşaat sektöründe çalışan Suriyeli işçilerin Kayseri ilini tercih etmelerinde şehrin ucuz olması tercih nedeni değildir. Genellikle akrabalarının Kayseri’de bulunması ya da iş imkânı Suriyelilerin burada yaşamalarına neden olmuştur. Kayseri ilinden genellikle memnun oldukları gözlenen Suriyeli işçilerin tekrar Suriye’ye dönme niyetinde olmadıkları yapılan konuşmalarla anlaşılmış olup, savaş bittikten sonra da Suriye’ye dönme noktasında çoğunluk menfi cevap vermiştir. Suriyeli işçilerin Suriye’ye tekrar döneceği ile ilgili olarak T.C. vatandaşları işçi ve işverenlerin görüşleri de sorulduğunda

yarıdan fazlası yine dönmeyecekleri yönünde görüş bildirmiştir. Devletimizin Suriyeliler ile ilgili herhangi bir politik kararı olmaz ise Suriyelilerin ülkemizde temelli kalacakları anlaşılmaktadır. Suriyelilerin temelli kalmalarının, kendi yandaş düşünceleri ile şehre ya da bölgeye yararlı olmak düşüncesinin olmamasının da ötesinde, sosyolojik bakımdan toplumsal bozulmaya da yol açabileceği ihtimali asla göz ardı edilmemelidir.

İnşaat sektöründe çalışan Suriyeli işçilerin Kayseri ilinde artık çalışma hayatına uyum sağladıkları ve T.C. vatandaşı işçiler gibi genellikle düzenli ve maaşlı işlerde çalıştıkları anlaşılmıştır. Ucuz işgücü olmaları, sosyal güvencesiz düşük aylıklı istihdam edilebilmeleri işverenler açısından cazip görülmektedir. Aylıklı çalışmaları da yevmiye çalışmalarına göre işveren açısından herhangi bir fark teşkil etmemektedir. T.C. vatandaşı işverenlerin yaklaşık yarısı düzenli işlerde çalışmadıkları kanaati taşısalar da yapılan çalışma Suriyeli işçilerin genellikle sabit bir işe sahip olduklarını göstermiştir.

İnşaat sektöründe çalışan Suriyeli işçiler ile T.C. vatandaşı işçiler ve işverenlerin birbirleri ile iletişiminde taraflar arasında farka rastlanmıştır. Suriyeli işçilerin yaklaşık beşte dördü iletişim kurarken herhangi bir şekilde sorun yaşamaksızın anlaştığını, beden dili kullanma ihtiyacı duymadığını bildirmişken, ihtiyaç duyanların oranı yalnızca %9'dur. Aynı soruya T.C. vatandaşı işçilerin yaklaşık yarısı iletişim sırasında beden diline ihtiyaç duyduklarını beyan etmişlerdir. T.C. vatandaşı işverenlerin de %62'si iletişim aracı olarak beden dili kullanmak zorunda oldukları hakkında görüş bildirmişlerdir. Burada Suriyeli işçilerin Türkçe anlama eğilimlerinin, T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin Arapça anlama eğilimlerinden çok daha fazla olduğu yorumu yapılabilir. Ayrıca Suriyeli işçilerin misafir bulundukları bu topraklarda, Türkçe diline olan ihtiyaçlarından kaynaklı olarak da dili öğrenme eğiliminde daha fazla bulundukları söylenebilir.

Ülkemizde her sene yüzlerce vatandaşımızın hayatını kaybetmesine neden olan iş kazalarını azaltmak İSG kurallarının etkin olarak uygulanması ile mümkündür. Suriyeli işçilerin İSG kurallarına uyup uymadıkları ile ilgili soruya hem Suriyeli hem de T.C. vatandaşı işçilerin yarıdan fazlası menfi yönde görüş bildirmiştir. Genellikle eğitim seviyeleri düşük olan Suriyeli işçilerin İSG kurallarına uyma noktasında bilinçsizce hareket ettikleri yapılan çalışma kapsamında da gözlemlenmiştir. T.C. vatandaşı işverenlerin ise yaklaşık beşte dördü yine Suriyeli işçilerin İSG kurallarına uymadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. İşverenler açısından herhangi bir iş kazasında, resmi bir

çalıştırma söz konusu olmadığı için direkt bir cezai müeyyide de olmadığı anlaşılmıştır. Bu gerçek, önlem alınması gereken hususlardan birisidir.

İnşaat sektöründe çalışan Suriyeli işçilerin Suriye'deki mesleklerinin aynısını icra edenlerinin oranı %42'dir. Geri kalan %58'lik kısım işi burada öğrenmiş olmalıdır. Suriyeli işçilerin yarından fazlasının kendi işi dışında inşaat sektöründe bir işte çalışıyor olması 2019 yılı için maksimum 8 yıllık bir iş tecrübesine sahip olabilecekleri anlamı taşımaktadır. Mesleki tecrübe ile kalifiye işin doğru orantılı oldukları düşünüldüğünde Suriyeli işçilerin çalıştıkları branşta mesleki açıdan çok tecrübeli olmamaları kalifiye iş yapamamalarının bir nedeni olabilir.

İnşaat sektöründe çalışan Suriyeli işçilerden %93'ü başkasının yanında çalıştığını söylerken, %7'si ise kendi işini yaptığını bildirmiştir. Yapılan çalışmada işveren pozisyonunda olan hiçbir Suriyeliye rastlanmamış olmasına rağmen %7'lik kesimin soruyu yanlış anlayabileceği ya da ankete yanlış işaretleme yaptığı şeklinde düşünülebilir.

Çalışma kapsamında en dikkat çeken bölümlerden birisi Suriyeli işçilerin sosyal güvence olmadan çalışmaları ve buna ihtiyaç duymamalarıdır. %79'u ihtiyaç duymadığı yönünde görüş bildirmiştir. T.C. vatandaşı işçilerin sosyal güvencesiz çalışmalarının kanunen yasak olması, sosyal güvencenin işveren üzerine getirdiği ilave yükün Suriyeli işçi çalıştıran işverenlerde olmaması, Suriyeli işçilerin bir işveren üzerindeki yükünü, emsali T.C. vatandaşı işçiye göre %40-45 oranda azaltmaktadır. Ayrıca Suriyeli işçilerin düşük ücrete razı olmaları da işverenler açısından ilave bir cazibe oluşturmaktadır. Yapılan çalışmada Suriyeli işçi çalıştırmaya karşı olan işverenlerin, Suriyeli işçiler konusunda olumsuz görüşleri bulunurken, Suriyeli işçi çalıştıran işverenlerin Suriyeli işçilere aşırı derecede sahip çıktıkları, onların yanında yer almaya çalıştıkları ve hatta T.C. vatandaşı işçilerden çoğunun daha verimli olduğunu savunmaları dikkatlerden kaçmamıştır. Sadece maddi açıdan kendisine fayda sağladığı halde, düşük ücret ve sosyal güvencesiz işçi çalıştırmak kimi işverenler için bulunmaz nimet olmuş, bünyesinde 40'ın üzerinde Suriyeli çalıştıran işverenlere rastlanmıştır. Aynı sayıda emsal T.C. vatandaşı işçi çalıştırdığı zaman yılda yüzbinlerce lira ilave harcama yapması gerekirken, bu paranın işveren cebinde kalması, işverenin Suriyeli işçilere olması gerekenden daha da olumlu bakmasına neden olmaktadır. Ancak tüm bunların aksine yapılan çalışma sırasında,

bünyesinde çok sayıda Suriyeli işçi çalıştıran işverenlerin anket yapılması hususunda yaklaşımlarındaki çekingenlik de dikkatlerden kaçmamıştır.

İnşaat sektöründe çalışan Suriyeli işçilerin ‘artık Kayseri’ye yerleştim ve burada yaşayacağım’ düşüncesi ile ilgili ankete %72 oranla müspet görüş bildirmeleri, Kayseri’nin Suriyeli işçiler için sevilen ve tercih edilen bir il olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde yöneltilen Kayseri’den başka ile taşınmayı planlamaları ile ilgili ankete de %74 oranla olumsuz yanıt vererek aslında Kayseri ile ilgili olumlu görüşlerini desteklemişlerdir.

T.C. vatandaşı işçi ve T.C. vatandaşı işverenlerin Suriyeli işçilerle ilgili kaliteli iş yapmadıkları yönündeki soruya hemen hemen aynı oranda cevap verdikleri görülmüştür. Yaklaşık yarıdan fazlası Suriyeli işçilerin kaliteli iş yapmadıkları görüşünü savunmaktadırlar. Daha önce Suriyelilere yöneltilmiş olan kendi mesleklerinin aynısını icra ettikleri ile ilgili soruya yarıdan fazlasının olumsuz cevap vermesi ile T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin kaliteli iş yapmadıklarını düşünmeleri, bu iki sonucun birbirini desteklediğini göstermektedir.

Yapılan tez çalışmasında Suriyeli işçi ve ustaların istihdamında ucuz işgücü nedeniyle tercih edilmeleri konusundaki ankete hem T.C. vatandaşı işçi hem de T.C. vatandaşı işverenlerin yaklaşık aynı oranda cevap verdikleri, bu düşünceye de yarıdan fazlasının katıldığı anlaşılmıştır. Yapılan çalışma sırasında öğrenilen bir durum ise Suriyeli işçilerin de giderek piyasa değerlerinin arttığı yönündedir. Bilhassa inşaat sektöründeki ağır işleri T.C. vatandaşı işçilerin çok tercih etmemeleri, Suriyelilerin bu açıkları kapatmak amacıyla bu yerlerde görevlendirilmesine neden olmuştur. T.C. vatandaşı işçilerin bu tarz ağır işlerde çalıştırılmasındaki zorluğun Suriyelilerce de anlaşılması sonucu, Suriyeli işçilerin maaşlarında artış talep ettikleri ve düşük ücret ile kimilerinin çalışmayı reddettiği öğrenilmiş, ancak sosyal güvence zorunluluğunun işverenlerce olmaması, bu taleplerinin işverenler tarafından makul görülmesini sağlamıştır.

İnşaat sektöründe çalışan Suriyeli işçilerin T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin kendi iş kapasitelerini olumsuz etkilediği ile ilgili olarak hemen hemen yarısı olumlu görüş bildirirken, diğer yarısı da olumsuz görüş bildirmiştir. T.C. vatandaşı işçi ve işverenlerin, Suriyeli işçilerin çalışmaya yatkınlıkları ile ilgili olarak da çalışmaya yatkın olduklarını düşünen kadar çalışmaya yatkın olmadıklarını düşünenlerin olduğu anlaşılmaktadır.

Çalışma sırasında yaşanan en büyük zorluklardan birisi Suriyeli çalıştıran işverenlerin, Suriyeli işçilerine anket yapılmasına mücadele etmek istememeleri, mücadele edildiğinde de anket yapılma esnasında Suriyelilerin verdikleri cevapları öğrenmek istemelerindeki ısrarcı tutumlarıdır. Yaşanan bir diğer zorluk, Suriyeli işçilerden bilhassa kaçak olanlarının, yapılan çalışmayı resmi bir kurum adına yaptığımız ve kendilerini ihbar edip sınır dışı ettireceğimiz hususundaki ürkek davranışları karşısında anket yapılamamasıdır. T.C. vatandaşı işverenlerden de yine kendilerine yapılmak istenen ankete karşı ürkek tutumları, nedeni anlaşılamayan şikâyet edilme korkusu, bünyesinde kaç adet Suriyeli işçiye iş verdiğinin bilinmesinin istenmemesi gibi durumlar bu çalışma sırasında yaşanan zorluklardan bir başkasını oluşturmuştur. T.C. vatandaşı işçilerin ankete dâhil olmaları en az yoran kısım olurken, bilhassa mesai saatleri içerisinde anketin yapılma zorunluluğu ve o zaman diliminde işçilerin çalışıyor olması, anketin yapımı sırasında vakit kaybı oluşturduğu algısını da beraberinde getirmiş olsa da güler yüz ve iyi ilişkilerle anket çalışması nihai olarak tamamlanabilmiştir.

5.2. Sonuçlar

2011 yılından itibaren Türkiye'ye giriş yapan ve sonraki süreçte farklı illere göç eden Suriyelilerden, Kayseri ilinde yaşayan ve inşaat sektöründe çalışanların incelendiği tez çalışmasında bilinen ya da bilinmeyen pek çok sonuca ulaşılmıştır.

- Türkiye'ye göç eden Suriyelilerin göç nedeni savaştır: Kimilerine göre savaş, kimilerine göre ticari, kimlerine göre ise işsizlik ya da bu nedenlerin birkaçı Suriyelilerin Türkiye'ye göç etmesine neden olsa da en büyük göç nedeni savaş olmuştur. Kayseri'ye gelen Suriyelilerin bir kısmı inşaat sektöründe yer almıştır. Araştırma inşaat işçisi ya da taşeronu açısından incelense de araştırma kapsamında inşaat sektöründe taşeron olarak hizmet veren Suriyeliye rastlanmamıştır. Araştırmaya dâhil edilebilen inşaat sektöründeki Suriyeli işçiler olmuştur.
- İnşaat sektöründe çalışan Suriyeli işçilerin eğitim seviyeleri düşük ve kalifiye işgücü sınırlıdır: İnşaat sektöründe çalışan Suriyeli işçilerin çoğunluğunun eski işlerini yapmak yerine yeni bir başlangıçla inşaat sektörüne adım attıkları anlaşılmıştır. Mesleki deneyimleri 1 ila 8

yıl arasında olduğu için, deneyim sahibi olmayan pek çok Suriyeli işçinin kalifiye iş gücünün sınırlı olduğu savunulabilir. İnşaat sektöründe genellikle genç yaştaki Suriyelilerin çalıştığı anlaşılrken, eğitim seviyeleri açısından da okumuş kesimin aksine düşük eğitim seviyesindeki Suriyelilerin varlığı dikkat çekmektedir. Eğitim seviyeleri düşük ve gelir kaynakları çoğunlukla asgari ücretli de olsa Suriyeli işçilerin çocuk sayılarının T.C. vatandaşlarına göre daha fazla oldukları tespit edilmiştir.

- Suriyeli işçilerin inşaat sektörü içerisinde çalışmaları T.C. vatandaşı işçilerin işsiz kalmalarına, sektör için kaliteli iş gücünün kaybına neden olurken, Suriyeli işçi çalıştıran işverenlerin daha çok kazanç elde etmelerini sağlamaktadır:

Suriyeli işçilerin inşaat sektöründe yer almaları kaliteli işgücünün bir nevi kaybına neden olmaktadır. İşverenlerin ucuz işgücü nedeniyle tercih ettikleri Suriyeli işçiler nedeniyle T.C. vatandaşı işçilerin pek çoğu ya işsiz kalmakta ya da alması gerekenden çok daha düşük ücretlere razı olmak zorunda bırakılmaktadır. Bu bağlamda T.C. vatandaşı işçilerin Suriyelilerin sektöre adım atması ile istihdamları ve kazançları noktasında olumsuz etkilendikleri açıkça anlaşılmaktadır. Bir diğer açıdan değerlendirildiğinde ise Suriyeli işçi çalıştırmak işverenlerin aynı işi daha düşük işgücü ile yapmalarına dolayısıyla da daha çok kazanç elde edebilmelerine neden olmaktadır. Bu nedenle işverenlerden Suriyeli çalıştıranların T.C. vatandaşı işçi çalıştırmaktan ziyade Suriyeli işçi çalıştırmaya daha yatkın oldukları da gözlemlenmiştir.

- Düşük ücretlerle çalışan Suriyeliler sermaye oluşturmaya başlamışlardır ve gelecekte işveren pozisyonunda çalıştıklarında T.C. vatandaşlarına istihdam faydaları olmayacaktır:

Suriyeli işçilerin kazandıkları tecrübe ve sermayeye bağlı olarak gelecekte işveren duruma geçmeleri de pek muhtemeldir. Bu durum gerçekleşecek olursa Suriyelilerin birbirlerine pozitif ayrımcılık yapacağı düşünceleriyle, T.C. vatandaşlarına olumlu düşüncelerle yaklaşp istihdamlarına katkı sağlayacakları da muhtemel değildir. Bu da Kayseri ve Türkiye açısından Suriyeli işçilerin geleceğe yönelik olumlu katkılarının beklenmemesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Suriyeli işçilerin Kayseri iline çok hızlı adapte oldukları da gözlenmiştir. Türkçe dil bilenlerin oranının fazla olması, kendilerine ait yerleşim birimleri, mahalleler oluşturmaları, her geçen zaman nüfus sayılarının artışları bunun göstergesi sayılabilir. Ancak unutulmamalıdır ki Suriyelilerdeki bu

adaptasyon, Kayseri’den başka bir ile taşınmayı düşünmemeleri ile birlikte ileriki dönemlerde de Suriye’ye geri dönme eğilimlerinin az olmasına da neden olmaktadır. Şöyle ki Suriyeli işçilerin yarısından fazlası yeniden Suriye’ye dönmeyi düşünmemektedir. T.C. vatandaşlarının Suriyelilerden kaynaklı olumsuz etkilendiği hususların varlığı ile beraber, yaşanan ya da yaşanacak sosyolojik uyuşmazlıklar, mağduriyetle ülkemize ve Kayseri’ye gelen bu insanlara karşı bir dizi önlemlerin alınması gerekliliğini doğurmaktadır. Her ne kadar inşaat sektöründeki boşlukları doldurma noktasında ve ucuz işgücü nedeniyle olumlu katkıları oldukları düşünülse de uzun vadede gerek inşaat sektörü gerekse sosyolojik açıdan olumsuz etkilerle karşılaşılması muhtemeldir. İşverenler ya da aynı sektörde çalışan T.C. vatandaşı işçilerin Suriyeli işçilerin işlerindeki sadakat ve çalışkanlıkları ile ilgili ciddi endişeler taşıdıkları görülmüştür. Bu insanların sektörün her noktasında sırf ucuz işgücü olmaları nedeniyle tercih edilmeleri de bu bakımdan yanlıştır.

- Suriyeli işçilerin istihdamında sosyal güvence bakımından T.C. vatandaşları ile aynı şartların oluşturulması sağlanmalıdır:

Devletin sosyal güvence ile ilgili olarak Suriyeli işçiler için de birtakım argümanları zorunlu hale getirmesi, işverenler nezdinde T.C. vatandaşı işçiler ile bir fark bırakmayacaktır. Bu farkın oluşmaması T.C. vatandaşı işçiler açısından olumlu etkileri beraberinde getirebilir. Şu an çalışmakta olan ancak kanuni zorunluluklar neticesinde işlerine son verilebilecek Suriyelilerin, işsiz kaldıkları zaman neler yapacakları da ayrı bir muammayı beraberine getirmektedir. Türkiye’nin sığınmacılara karşı göstermiş olduğu sahiplenici tutum ile Suriyelilere sağlanan sosyal yardımlar, sağlık masraflarının devlet tarafından karşılanması gibi pek çok destek neticesinde Suriyeliler ülkelerindeki duruma göre daha yüksek refah seviyesinde yaşamlarını sürdürebilmektedirler. Aynı statüde yer alan T.C. vatandaşı işçiler ise yararlanamadıkları sosyal yardımlar vb. nedeniyle kendi ülkelerinde kendilerini Suriyelilerden daha alt seviyede hissettiklerini açıkça ifade etmişlerse de yaşanan savaş ve insani kriz nedeniyle kucak açma noktasında da misafirperverliklerinden vazgeçmemektedirler. T.C. vatandaşı işçilerin sektörel bazda endişesi Suriyelilerin temelli Türkiye’de kalmaları yönündedir. T.C. vatandaşı işverenlerden ise bazıları T.C. vatandaşı işçilerin istihdamını savundukları için bünyelerinde Suriyeli çalıştırmamakta ve çalıştırmayı da düşünmemektedir. İnşaat

sektöründe Suriyeli işçilere bakış açısının işverenler açısından da farklı olduğu savunulabilir.

- Geçici koruma altındaki Suriyeliler kendi ülkelerinde çatışmasız bölgelere gönderilmelidir. Böylece işsizliğin her geçen gün artış gösterdiği şu günlerde inşaat sektörüne T.C. vatandaşı işçilerin istihdamı sağlanmış olacaktır:

Türkiye’de inşaat sektörü girdi sağladığı alt sektörler açısından lokomotif sektörlerden biridir. İstihdama katkısı nedeniyle de sünger sektör olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizin geleceği ile ilgili olarak, kendi vatandaşlarının geçimlerini, istihdamlarını ve refah seviyelerini daha iyi şartlarda sağlayabilmesi, inşaat sektöründe istihdam edilecek T.C. vatandaşı sayısının artırılması ile doğru orantılıdır. Sayıları 4 milyona yaklaşan Suriyelilerin, en uygun zamanda ülkelerindeki güvenli bölgelere yeniden gönderilmeleri ile sektörde çalışan T.C. vatandaşı işçilerin, oluşacak açıklarda tam istihdamı mümkün hale getirilebilir.

- Sosyal güvence noktasında işverenlere destek ve/veya teşvik sağlanmalıdır: Günümüzde işverenlerin üzerinde daha az maddi yük oluşturan Suriyeli işçilerin istihdamı göz önüne alınarak, Suriyelilerin ülkeden gönderilmesi sonrasında işverenlere yarar sağlayacak düzenleme ve denetlemelerin de yapılması, işverenlerin daha da güçlendirilmesinin teşvik edilmesi de sağlanmalıdır. İşverenlerin üzerlerindeki maddi yük ne kadar azalırsa, daha çok iş kapasitesi ile daha çok istihdamın oluşacağı açıktır.

Bahsi geçen önerilerin yerine getirilmesi ile beraber Suriyelilere kesinlikle T.C. vatandaşlığı verilmeyeceğinin deklare edilmesi, Suriyelilerden vergi alınması, zorunlu yardım alan kişiler dışında gelir sağlayan kişilerden sosyal yardımların kesilmesi, sağlık harcamalarının destekten çıkarılması gibi kararlar ile Suriyelilerin ülkelerine kendilerince dönmeleri de sağlanabilir. İnsani değerler, inançlar vb. duygularla misafir etmekte olduğumuz Suriyelilerin Türkiye’den ayrılmaları ile hem ülkemiz üzerindeki ekonomik yük kalkmış olacak, hem milyonlarca insanın doldurduğu işgücü boşluğu oluşarak o boşluklara kendi vatandaşlarımızın yerleştirilmesi sağlanacaktır.

KAYNAKÇA

1. Karadeniz, M., 2016. Kilis’te Yaşayan Sığınmacıların İl Ekonomisine Etkisi. Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kilis, 217 s.
2. İçduygu, A. Üstübcü, A. 2014. Negotiating mobility, debating borders: migration diplomacy in Turkey-Eu relations, 44-59. *In: New Border and Citizenship Politics* (Eds: H.Schwenken , S. Russ-Sattar). Palgrave MacMillan, London.
3. ORSAM. 2015. Suriyeli Sığınmacıların Türkiye’ye Etkileri. Ankara: Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi Raporu.195.(Web adresi: http://tesev.org.tr/wp-content/uploads/2015/11/Suriyeli_Siginmacilarin_Turkiyeye_Etkileri.pdf), (Erişim tarihi: Kasım,2018).
4. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı. 2018. Suriyeli mülteci sayısı. (Web adresi: <http://www.goc.gov.tr/>), (Erişim tarihi: Temmuz, 2018).
5. Türk, G.D. 2016. Türkiye’de Suriyeli mültecilere yönelik sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine ilişkin bir değerlendirme. **Marmara İletişim Dergisi**, 25:145-157.
6. Özkarlı, F., 2014. Suriye’den Türkiye’ye Göç Eden Suriyelilerin Enformel İstihdamı (Mardin Örneği). Mardin Artuklu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Mardin, 84 s.
7. Afet ve Acil durum yönetimi başkanlığı. 2013. Türkiye’deki Suriyeli sığınmacılar, 2013 saha araştırması sonuçları (Web adresi: accounts.google.com/ServiceLogin?service=mail&passive=true&rm=false&continue=https://mail.google.com/mail/&ss=1&scc=1<mpl=default<mplcache=2&emr=1&osid=1#), (Erişim tarihi: Ocak 2019).
8. Ercoşkun, B., 2015. Suriyeli Mültecilerin Türkiye’ye Sosyokültürel ve Sosyoekonomik Etkileri. Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 111 s.
9. Resmî Gazete. 2003. Yönetmeliği. (Web adresi: http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/08/200308_29.htm), (Erişim tarihi: Şubat, 2019).

10. Kaya, A. S. 2016. Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacıların Sorunları, Nizip Örneği, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 94 s.
11. Aksu, E., 2017. Suriyeli Göçmenlerin Türk İş Gücü Piyasasına Etkileri, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 81 s.
12. Cohen, L., Manion, L., Morrison, K., 2007. Research Methods in Education (6th edition). Routledge, London, 657 pp.
13. Özdemir, E. 2015. Tarama yöntemi, 77-97. *In: Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (Eds: M. Metin). Pegem Akademi, Ankara.
14. Kibaroglu, M., 2011. Arap baharı ve Türkiye. **Adam Akademi**, (2): 26-36.
15. Apak, H. 2014. Suriyeli Göçmenlerin Uyum ve Gelecek Beklentileri: Mardin örneği. Mardin Artuklu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mardin, 123 s.
16. Navruz, M. 2015. Bütünleşme ve Ayrışma İkileminde Kent Mültecileri: Konya'da Suriyeli Mülteciler. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 134 s.
17. Assida, O.M.A., 2016. The Economic And Social Impacts of Forced Migration: A Case Study of Syrian and Iraqi Forced Migrants in Samsun. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Samsun, 212 s.
18. Düzkaya, H. 2016. Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacıların Entegrasyonu ve İstihdam Politikaları. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 155 s.
19. Uludağ, H. 2016. Suriyeli Mültecilerin Zorunlu Göç Deneyimleri: Ankara Örneği. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 205 s.
20. Avcı, U. 2016. Türkiye'de Geçici Koruma Altına Alınan Suriyeliler Sosyo-Ekonomik Durum, Uyum, Beklentileri Üzerine Bir Alan Araştırması: İstanbul/Kartal İlçesi Örneği. Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2016, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 254 s.
21. Amin, N. H. A. 2017. Suriyeli Mültecilerin Türkiye Ekonomisine Katkıları (Uygulamalı Çalışma), İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 149 s.

22. Gençkaya, F., 2017. Suriye Krizi Bağlamında Obama Dönemi Türkiye-ABD İlişkilerinde Değişen Güvenlik Ortaklığı. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 129 s.
23. Aydın, D., 2017. Kitleli Göç Hareketlerinin Uluslararası Koruma Rejimine Etkisi: Türkiye'deki Suriyeliler ve Geçici Koruma. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 252 s
24. Yılmaz, L.Y., 2017. Yerel Halkın Türkiye'deki Suriyelilere Bakışı: Kilis, Gaziantep, Şanlıurfa, Hatay ve Adana Örnekleri. Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 155 s.
25. Ataş, Ö. 2017. Suriyeli sığınmacıların iş kurma süreci Laleli-Beyazıt çevresi. İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 109s.
26. Eşsiz, S. 2017. Mülteci Hukuku ve Türkiye'deki Suriyelilerin Durumu. Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu, 135 s.
27. Deniz, D. 2017. Türkiye'deki Suriyeli mülteci girişimcilerin oluşum süreci ve özellikleri. Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Hatay, 155 s.
28. Gögebakan, A. 2018. The Impact of Syrian Immigrants on the Wages of Unskilled Natives in Turkey. Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 66 s.
29. Mıznaşı, A. 2018. Investigating the Effect of Syrian Refugees on the Gross Domestic Product and Unemployment Rate in Turkey between 2011-2017. İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 51 s.
30. Çatalkaya, M. A. 218. Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacı Girişimcilerin Ülke Ekonomisine Katkıları: İstanbul Örneği. İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 128 s.
31. Arslan, H. 2018. Suriyeli Mültecilerin İş Bulma Aşamasında Karşılaştıkları Sorunlar (Adıyaman örneği). Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep, Yüksek Lisans Tezi, 74 s.

32. Başarıcı, M. 2019. 2011-2017 Tarihleri Arasında Suriyeli Sığınmacıların Kente Uyum Sürecinde Yaşadıkları Ekonomik ve Sosyal Sorunlar: Gaziantep Örneği. Harran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa, 146s.
33. Şatıroğlu Güldalı, P. 2018. Kayseri’de Yaşayan Eğitim Düzeyi Yüksek Suriyelilerin Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Sorunları: Toplumsal Kabul ve Uyum Açısından Bir Değerlendirme. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 202 s.
34. Parlak Biçer, Z. Ö., Taner, Z. T., Oymakapı, N. 2018. The analysis of the effect of syrian immigrants’ workforce on turkish building sector: A Case of Construction Sites in Kayseri, 592- 601. **5 th international Project and Construction Management Conference (IPCMC2018)** Cyprus International University, Faculty of Engineering, Civil Engineering Department, North Cyprus, 1613 pp.
35. Üstün, Besti. 2019. Veri toplama yöntemleri. (Web adresi: https://www.phderneti.org/wp-content/uploads/2016/03/veri_toplama_yontemleri.pdf), (Erişim tarihi: Şubat 2019).
36. Elmalı, Ö., 2018. Türkiye’de Yapı Bilgi Modellemesi (BIM) Farkındalığının ve Hukuki Zorunluluğunun Araştırılması. Erciyes Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 108 s.
37. Limanlı, Ömer. 2019. Araştırma yöntemleri. (Web adresi: <http://akademik.duzce.edu.tr/Content/Dokumanlar/omerlimanli/DersNotlari/2ccf899c-f75b-440f-883a-e6a6a5a1bf3d.pdf>), (Erişim tarihi: Nisan, 2019).
38. Padem, H., Göksu, A., Konaklı, Z., 2012. Araştırma Yöntemleri, SPSS Uygulamalı. International Burch University Publication, Sarajevo, 212 s.
39. Büyüköztürk, Ş. Anket Geliştirme. (Web adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/256394>), (Erişim tarihi: Aralık, 2018).
40. Turan, İ., Şimşek, Ü., Aslan, H. 2015. Eğitim araştırmalarında likert ölçeği ve likert-tipi soruların kullanımı ve analizi. **Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, (30): 186-203.

41. Akkoca, G. 2012. Klinik Araştırmalarda Sürekli Sonuçlu Ölçüm Tekniklerinin Uyumunun İncelenmesinde Kullanılan İstatistiksel Yöntemler. Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans tezi, Ankara, 104 s.
42. Ateş, C., Öztuna, D., Genç, Y. 2009. Sağlık araştırmalarında sınıf içi korelasyon katsayısının kullanımı. Türkiye Klinikleri Biyoistatistik, 1 (2): 59-64.
43. Yalçinkaya, M., 2013. Türk Köşe Yazarlarının Değerlendirmeleriyle Arap Baharının Bir Yılı. Kadir Has Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 345 s.
44. Ortadoğu Haritası. 2018. (Web adresi: https://www.google.com/search?safe=active&rlz=1C1MSIM_trTR793TR793&q=ortado%C4%9Fu+harita&tbm=isch&source=univ&sa=X&ved=2ahUKEwjS3tvDzsfhAhVEzqYKHc34AhEQsAR6BAGHEAE&biw=1920&bih=969#imgsrc=Rjir6nEbAOWdLM:), (Erişim tarihi: Kasım,2018).
45. Cide, Ö. 2016. Ortadoğu’da göçü tetikleyen savaşların nedeni olarak din. **İlahiyat Akademi Dergisi**, 3 (4): 149-158.
46. Çevik, H., 2003. Kadim Toprakların Trajedisi Uluslararası Politikada Ortadoğu. Nüve Kültür Merkezi Yayınları, Konya, 320 s.
47. Güleriyüz, F. 2012. Arap baharı ve nedenleri. (Web sayfası: <http://firatguleryuz.blogspot.com>), (Erişim tarihi: Şubat 2019).
48. Aljazeera Türk. 2015. Arap baharı. (Web adresi: <http://www.aljazeera.com.tr/haber/atesin-yandigi>), (Erişim tarihi: Ekim, 2018).
49. Paksoy, H. M. 2013. İç savaştan kaçarak Kilis’te yaşamını sürdüren Suriyelilerin sosyo-ekonomik sorunları üzerine bir araştırma raporu, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Ortadoğu Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi. Yayın No:1, 52 s.
50. Öçalan, G. 2015. Amerika Birleşik Devletleri’nin Demokrasiyi Yayma Politikası: Büyük Ortadoğu Projesi ve Arap Baharı Örnek Olayları. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bolu, 203 s.
51. Yalçın, C. (2004). *Göç Sosyolojisi*. Anı Yayıncılık, Ankara, 192 s.
52. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı.2019. Göç hakkında. (Web adresi: <http://www.goc.gov.tr/>), (Erişim tarihi: Nisan, 2019).

53. İçduygu, A., Aksel, D.B. 2012. Türkiye'de Düzensiz Göç. (Web adresi: <http://www.madde14.org/images/1/15/IOMTurkiyeDuzensizGoc.pdf>), (Erişim tarihi: Kasım, 2018).
54. Castles, S., Miller, M. J., 1998. The Age of Migration. Palgrave Macmillan Press, London, 336 pp.
55. Göktürk, A., Kaygılak, S. 1999. Göç ve Kentleşme, 111-147. Sosyal Hizmet Sempozyumu.
56. Kuzucu, R. 2018. Türkiye'ye Gelen Suriyelilerin Ekonomiye Etkisi: Gaziantep Örneği. Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep, 107 s.
57. Boz, D. 2016. Dış güçler olgusu ve etkisi: Türkiye-Suriye üzerine bir inceleme. **Sosyoekonomi**, 24 (30): 147-153.
58. Akbaş, E. 2010. Berlin'de Yaşayan Türk Toplumu Arasındaki Dayanışma İlişkileri ve Sosyal Hizmetlerin Sivil Oluşumu. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 181 s.
59. Çağlayan, S. 2006. Göç kuramları, göç ve göçmen ilişkisi. **Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, (17): 1-25.
60. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı. 2019. Göç terimleri sözlüğü. (Web adresi: http://www.goc.gov.tr/files/files/goc_terimleri_sozlugu.pdf), (Erişim tarihi: Ocak, 2019).
61. Erdoğan, M. M. 2015. Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 335 s.
62. Şimşek, D. 2017. Göç Politikaları ve “insan güvenliği”: Türkiye'deki Suriyeliler örneği. **Toplum ve Bilim**, 147: 11-26.
63. BBC News. 2018. Grafiklerle: Suriye'de 8. yılına giren savaş. (Web adresi: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-43414137>), (Erişim tarihi: Aralık, 2018).
64. Topal, A. H. 2015. Geçici koruma yönetmeliği ve Türkiye'deki Suriyelilerin hukuki statüsü. İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2 (1): 5-22.

65. Orhan, O. (2014). Suriye'ye komşu ülkelerde Suriyeli mültecilerin durumu: bulgular, sonuçlar ve öneriler. Ankara: Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM). (Web sayfası: <https://orsam.org.tr/tr/suriye-ye-komsu-ulkelerde-suriyeli-multecilerin-durumu-bulgular-sonuclar-ve-oneriler/> (Erişim tarihi: Şubat 2018).
66. Çağlayan, S. 2015. Suriye savaşı ve Suriyeli göçmenler: teori ve kavramsal anlama çabası. **Sosyoloji Divanı**, (6): 193-208.
67. Özer, Y. Y. 2015. Göçmenlere yönelik yabancı düşmanlığı Türkiye için tehlike olabilir mi? Suriyeli göçmenler üzerinden bir değerlendirme. **Sosyoloji Divanı** (6), 177-192.
68. Erdoğan, M. M. 2015. Türkiye'ye kitlesel göçlerde son ve dev dalga: Suriyeliler, 315-347. *In: Türkiye'nin Göç Tarihi- 14. Yüzyıldan 21.Yüzyıla Türkiye'ye Göçler* (Eds: M. Erdoğan, A. Kaya). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları İstanbul.
69. Deniz, A. Ç., Ekinci, Y., Hülür, A. B. 2016. “Bizim Müstakbel Hep Harap Oldu” Suriyeli Sığınmacıların Gündelik Hayatı Antep Kilis Çevresi. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 238 s.
70. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı. 2019. Geçici koruma. (Web adresi: http://www.goc.gov.tr/icerik3/gecici-koruma_363_378_4713), (Erişim tarihi: Nisan, 2019).
71. Yockey, R. D. 2016. SPSS demystified: A simple guide and reference. 2nd ed., United Kingdom: Taylor & Francis.

EK

ANKET FORMU

ANKET FORMU

Bu anket formu, Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yürütülmekte olan *SURİYELİ İNŞAAT İŞÇİLERİNİN KAYSERİ İLİ ÖLÇEĞİNDE İNCELENEREK İNŞAAT SEKTÖRÜNE KATKILARININ ARAŞTIRILMASI* başlıklı yüksek lisans tez çalışması kapsamında hazırlanmıştır. Çalışmanın amacı kişisel veri toplamak değildir. Çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Katkılarınız bizim için önemlidir. Değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Dr. Öğr. Üyesi Savaş BAYRAM
Erciyes Üniversitesi Müh. Fak.
İnş. Müh. Bölümü (Tez Danışmanı)

A. Selim TAFLI
Erciyes Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü

1- Lütfen size uygun cevabı işaretleyiniz.

KİŞİSEL BİLGİLER					
1	Uyruk	T.C. ()	Suriye ()		
2	Cinsiyet	Erkek ()	Kadın ()		
3	Yaş	18-24 ()	25-31 ()	32-38 ()	39-45 ()
4	Medeni Hali	Evli ()	Bekâr ()	Diğer ()	
5	Çocuk Sayısı (Varsa)	1 ()	2 ()	3 ()	4 ()
6	Öğrenim Durumu	İlkokul ()	Ortaokul ()	Lise ()	Yüksekokul ()
7	Meslek	Mimar ()	İnş. Müh. ()	İnş.İşçisi ()	İnş.Taşeronu ()
8	Mesleki Tecrübe	1-3 yıl ()	4-6 yıl ()	7-10 yıl ()	11-15 yıl ()
					16 ve Üstü ()

2- Aylık gelir durumu.

- Asgari Ücret Altı (< 2020 TL) ()
 Asgari Ücret Kadar (2020 TL) ()
 2021 – 3000 TL Arası ()
 3001 – 4000 TL Arası ()
 4001 – 5000 TL Arası ()
 5000 TL Üzeri ()
 Cevapsız ()

3- Türkçe dilini kullanma seviyesi. (T.C. Vatandaşı Dışındakiler Cevaplayacaktır.)

- Bilmiyorum ()
 Çok Az biliyorum ()
 Orta Seviyede Biliyorum ()
 İyi Biliyorum ()
 Çok İyi Biliyorum ()

4- Suriye'den Kayseri'ye gelme nedeni. (T.C. Vatandaşı Dışındakiler Cevaplayacaktır.)

- Akrabam var ()
 Muhafazakar olması nedeniyle ()
 İş İmkânı olması nedeniyle ()
 Tesadüfen Geldim ()
 Cevapsız ()

5- Lütfen aşağıdaki sorularda verilen hükümlerle ilgili görüşlerinizi işaretleyiniz.

SURIYE VATANDAŞLARI TARAFINDAN DOLDURULACAKTIR.						
SORU NO	SURİYELİ ÇALIŞANLARIN İNŞAAT SEKTÖRÜNE KATKISI	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Suriye'den Türkiye'ye göç etme nedenim yaşanan savaştır.	()	()	()	()	()
2	Suriye'den Türkiye'ye göç etme nedenim ticari amaçlıdır.	()	()	()	()	()
3	Suriye'den Türkiye'ye göç etme nedenim işsizliktir.	()	()	()	()	()
4	Suriye'deki mesleğimin aynısını icra ediyorum.	()	()	()	()	()
5	Zorunlu olarak inşaat sektöründe çalışıyorum.	()	()	()	()	()
6	Kayseri'deki inşaat sektörüne katkımın olduğunu düşünüyorum.	()	()	()	()	()
7	Suriye'den gelerek Kayseri'deki işçilerin istihdamlarını azalttığımı düşünüyorum.	()	()	()	()	()
8	Kayseri'de çalışıyor olmamızın buradaki işçilerin istihdamını etkilediğini düşünmüyorum.	()	()	()	()	()
9	Kayseri'de kendi işimi yapıyorum.	()	()	()	()	()
10	Kayseri'de taşeron yanında çalışıyorum.	()	()	()	()	()
11	Kayseri'deki iş imkânından memnunum.	()	()	()	()	()
12	Kazancım ile rahat geçinebiliyorum.	()	()	()	()	()
13	Sosyal Güvencem yok, ihtiyaç duymuyorum.	()	()	()	()	()
14	Türk işçi / ustalar ile uyum içerisinde çalışabiliyorum.	()	()	()	()	()
15	Türk işçi / ustalar ile anlaşamıyorum ancak onlarla çalışmaya mecburum.	()	()	()	()	()
16	Kayseri'ye yerleşme nedenim şehrin ucuz olmasıdır.	()	()	()	()	()
17	Kayseri'den Suriye'ye dönmeyi planlıyorum.	()	()	()	()	()
18	Genellikle düzenli ve maaşlı işlerde çalışıyorum.	()	()	()	()	()
19	Kayseri'ye yerleştim ve artık burada yaşayacağım.	()	()	()	()	()
20	Kayseri'den başka şehre taşınmayı planlıyorum.	()	()	()	()	()
21	Türk işçi / ustalar ile etkin iletişim kuramıyorum, genellikle beden dili kullanmak zorunda kalıyorum.	()	()	()	()	()
22	Çalışma sahasında güvenli çalışma kültürüne sahip olduğumu (İSG kurallarına dikkat ettiğimi) düşünüyorum.	()	()	()	()	()
23	Çalıştığım işler genelde gününbirlik işlerdir.	()	()	()	()	()

6- Lütfen aşağıdaki sorularda verilen hükümlerle ilgili görüşlerinizi işaretleyiniz.

T.C. VATANDAŞI İŞÇİ, TAŞERON, MÜHENDİS VE MİMARLAR TARAFINDAN DOLDURULACAKTIR.						
SORU NO	SURİYELİ ÇALIŞANLARIN İNŞAAT SEKTÖRÜNE KATKISI	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Suriyeli işçi / ustaların Türkiye'ye göç etme nedenleri Suriye'de yaşanan savaştır.	()	()	()	()	()
2	Suriyeli işçi / ustaların Türkiye'ye göç etme nedenleri ticari amaçlıdır.	()	()	()	()	()
3	Suriyeli işçi / ustaların Türkiye'ye göç etme nedenleri işsizliktir.	()	()	()	()	()
4	Suriyeli işçi / ustalar ile uyum içerisinde çalışabiliyorum.	()	()	()	()	()
5	Zorunlu olarak inşaat sektöründe çalışıyorum.	()	()	()	()	()
6	Suriyeli işçi / ustaların Kayseri'deki inşaat sektörüne katkıları olduğunu düşünüyorum.	()	()	()	()	()
7	Suriyeli işçi / ustaların Kayseri'de çalışıyor olmalarının Türk işçilerin istihdamını olumsuz yönde etkilediğini düşünüyorum.	()	()	()	()	()
8	Suriyeli işçi / ustaların kaliteli iş yapmadığını düşünüyorum.	()	()	()	()	()
9	Suriyeli işçi / ustalara sempati duymuyorum ancak ucuz işgücü nedeniyle tercih ediyorum.	()	()	()	()	()
10	Suriyeli işçi / ustaların kendi iş kapasitemi olumsuz etkilediğini düşünüyorum.	()	()	()	()	()
11	İnşaat sektörünün Kayseri'deki iş imkânından memnunum.	()	()	()	()	()
12	Kazancım ile rahat geçinebiliyorum.	()	()	()	()	()
13	Suriyeli işçi / ustaların dürüst çalıştıklarını düşünüyorum.	()	()	()	()	()
14	Suriyeli işçi / ustalar ile uyum içerisinde çalışabiliyorum.	()	()	()	()	()
15	Suriyeli işçi / ustalar ile anlaşamıyorum ancak onlarla çalışmaya mecburum.	()	()	()	()	()
16	Suriyeli işçi / ustaların Kayseri'ye yerleşme nedenleri şehrin ucuz olmasıdır.	()	()	()	()	()
17	Suriyeli işçi / ustaların Suriye'ye döneceklerini düşünüyorum.	()	()	()	()	()
18	Suriyeli işçi / ustalar genellikle düzenli ve maaşlı işlerde çalışmaktadırlar.	()	()	()	()	()
19	Suriyeli işçi / ustaların genellikle çalışmaya yatkın olduklarını düşünmüyorum.	()	()	()	()	()
20	Suriyeli işçi / ustaların ücretlerinin Kayseri şartlarında yeterli olduğunu düşünmüyorum.	()	()	()	()	()
21	Suriyeli işçi / ustalarla etkin iletişim kuramıyorum, genellikle beden dili kullanmak zorunda kalıyorum.	()	()	()	()	()
22	Suriyeli işçi / ustaların güvenli çalışma kültürüne sahip olduklarını (İSG kurallarına dikkat ettiklerini) düşünüyorum.	()	()	()	()	()

ANKET TAMAMLANMIŞTIR. KATKILARINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Abdullah Selim TAFLI
Uyruğu: Türkiye (T.C.)
Doğum Tarihi ve Yeri: 28.01.1989 - Kayseri
Medeni Durum: Bekâr
e-mail: selimtafli@gmail.com
Yazışma Adresi: Esenyurt Mahallesi Büyük Menderes Caddesi 73/A
 Melikgazi/KAYSERİ

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	Erciyes Üniversitesi, İnşaat Mühendisliği	2019
Yüksek Lisans	Gazi Üniversitesi / Mimarlık	2019
Lisans	Selçuk Üniversitesi / İnşaat Mühendisliği	2013
Lisans	Selçuk Üniversitesi / Mimarlık	2012
Lise	Kayseri Sami Yangın Anadolu Lisesi	2007

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görev
2012-2013	Selçuk Üniversitesi - Konya	Araştırma Görevlisi
2013-2019	Se Mimarlık İnşaat & Danışmanlık - Kayseri	Kurucu Yüksek Mimar & İnşaat Yüksek Müh.

YABANCI DİL

İngilizce